

Universiteit
Leiden
The Netherlands

De rol van ouderbetrokkenheid bij het realiseren van passend onderwijs in de klas binnen het regulier basisonderwijs in Den Haag
Graves, Sam

Citation

Graves, S. (2022). *De rol van ouderbetrokkenheid bij het realiseren van passend onderwijs in de klas binnen het regulier basisonderwijs in Den Haag.*

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [License to inclusion and publication of a Bachelor or Master thesis in the Leiden University Student Repository](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3279015>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

*De rol van ouderbetrokkenheid bij het realiseren
van passend onderwijs in de klas binnen het
regulier basisonderwijs in Den Haag*

Auteur	Sam Graves
Universiteit	Universiteit Leiden
Faculteit	Governance and Global Affairs
Instituut	Bestuurskunde
Opleiding	Master Management van de Publieke Sector
Track	Strategie, Advisering en Verandermanagement
Begeleidster	Rigtje Passchier
Plaats	Den Haag
Studiejaar	2021 – 2022
Datum	9 januari 2022

Voorwoord

Voor u ligt mijn scriptie ‘*De rol van ouderbetrokkenheid bij het realiseren van passend onderwijs in de klas binnen het regulier basisonderwijs in Den Haag*’. Ik heb deze scriptie geschreven ter afronding van mijn masteropleiding Management van de Publieke Sector (Strategie, Advisering en Verandermanagement) aan de Universiteit Leiden.

Ik wil allereest mijn begeleidster, Rigtje Passchier, bedanken voor haar begeleiding gedurende mijn scriptietraject. Daarnaast bedank ik alle docenten van de masteropleiding Management van de Publieke Sector die ik tijdens de vakken van de opleiding (online) heb ontmoet. Ik bedank hen graag voor de begeleiding, nieuwe inzichten en leerzame colleges en opdrachten die zij mij hebben gegeven. Tot slot wil ik uiteraard de respondenten bedanken die hebben deelgenomen aan mijn onderzoek.

Ik wens u veel leesplezier toe!

Sam Graves

Den Haag, 9 januari 2022

Samenvatting

De invoering van de Wet passend onderwijs en het bijbehorende stelsel Passend Onderwijs in 2014 hebben ertoe geleid dat er meer aandacht is gekomen voor ouderbetrokkenheid.

Ouderbetrokkenheid maakt deel uit van de maatregelen om de beperkte doelrealisatie van passend onderwijs te verbeteren. Met name in de klas komt passend onderwijs momenteel in beperkte mate tot stand. In het huidige onderzoek is in kaart gebracht in hoeverre ouderbetrokkenheid bijdraagt aan het realiseren van passend onderwijs in de klas binnen het regulier basisonderwijs in Den Haag en hoe dit verklaard kan worden. De onderzoeker heeft gebruik gemaakt van *deskresearch* en semigestructureerde interviews met leerkrachten en andere respondenten die op bestuurlijk niveau dan wel in de praktijk met ouderbetrokkenheid en passend onderwijs te maken hebben. Het onderzoek wijst uit dat op alle overkoepelende bestuurlijke niveaus geen strikte vereisten worden opgelegd, maar vooral wordt gestimuleerd om met ouderbetrokkenheid aan de slag te gaan. Uiteindelijk ligt de verantwoordelijkheid voor het realiseren van ouderbetrokkenheid bij de scholen. Het onderzoek wijst uit dat ouderbetrokkenheid bijdraagt aan de totstandkoming van passend onderwijs in de klas. Ouderbetrokkenheid zorgt ervoor dat leerkrachten (extra) inzichten krijgen in de behoeften van leerlingen. Dit stelt leerkrachten in staat om passende activiteiten te plannen, noodzakelijke ondersteuning te organiseren en haalbare doelen te stellen voor (individuele) leerlingen. Door het onderwijs zo aan te passen dat het aansluit bij de behoeften van leerlingen realiseren leerkrachten passend onderwijs in de klas. De mate waarin ouders betrokken zijn is van belang. Dit is afhankelijk van verschillende factoren, waaronder eigenschappen van ouders, de inzet van leerkrachten en het beleid en de werkwijze van de school.

Sleutelwoorden: ouderbetrokkenheid, realisatie van passend onderwijs in de klas, regulier basisonderwijs, Den Haag

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	8
1.1 Het belang van onderwijs.....	8
1.2 De Nederlandse overheid en het onderwijs.....	8
1.3 Passend onderwijs.....	9
1.3.1 Doelen passend onderwijs.....	9
1.3.2 Zorgplicht en regionale samenwerkingsverbanden.....	10
1.3.3 Evaluatie passend onderwijs.....	10
1.3.4 Verbetervoorstellen passend onderwijs.....	11
1.4 Huidig onderzoek.....	12
1.5 Relevantie.....	12
1.5.1 Maatschappelijke relevantie.....	12
1.5.2 Wetenschappelijke relevantie.....	13
1.6 Leeswijzer.....	14
2. Theorie.....	15
2.1 Veranderingen binnen het publiek domein.....	15
2.2 Burgerparticipatie.....	16
2.3 Ouderbetrokkenheid.....	17
2.3.1 Totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid.....	19
2.3.1.1 Taalvaardigheid ouder(s).....	19
2.3.1.2 Etniciteit ouder(s).....	20
2.3.1.3 Opleidingsniveau ouder(s).....	20
2.3.1.4 Sociaaleconomische status ouder(s).....	21
2.3.1.5 Beschikbare tijd ouder(s).....	21
2.3.1.6 Gezondheid ouder(s).....	21
2.3.1.7 Geslacht ouder(s).....	22
2.3.1.8 Vertrouwen ouder(s).....	22
2.3.1.9 Leeftijd kind.....	22
2.3.1.10 Inzet leerkracht(en).....	22
2.3.1.11 Beleid en werkwijze school.....	23
2.3.2 Invloed van ouderbetrokkenheid.....	23
2.4 Conceptueel model en verwachtingen.....	24

3. Methode.....	29
3.1 Onderzoeksontwerp.....	29
3.2 Onderzoeksmethode.....	29
3.2.1 Dataverzamelingmethoden.....	29
3.2.1.1 Deskresearch.....	30
3.2.1.2 Interviews.....	30
3.2.1.2.1 Leerkrachten.....	31
3.2.1.2.2 Overige respondenten.....	31
3.2.2 Analysemethode.....	32
3.3 Validiteit.....	33
3.3.1 Interne validiteit.....	33
3.3.2 Externe validiteit.....	34
3.4 Betrouwbaarheid.....	34
4. Resultaten.....	36
4.1 Landelijk: Nederland.....	36
4.2 Den Haag.....	37
4.2.1 Haagse Educatieve Agenda (HEA)	37
4.2.2 Ouderbetrokkenheid in Den Haag.....	38
4.2.2.1 Doelstellingen van de Gemeente Den Haag.....	38
4.2.2.2 Haags Model Ouderbetrokkenheid (HMO)	42
4.2.2.3 De rol van de Gemeente Den Haag.....	43
4.3 Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden (SPPOH).....	44
4.3.1 Ondersteuningsplannen.....	44
4.4 Schoolbesturen.....	46
4.5 Reguliere basisscholen.....	47
4.6 Op school, in de klas.....	48
4.6.1 Totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid.....	49
4.6.1.1 Taalvaardigheid ouder(s).....	49
4.6.1.2 Etniciteit ouder(s).....	50
4.6.1.3 Opleidingsniveau ouder(s).....	51
4.6.1.4 Sociaaleconomische status ouder(s).....	52
4.6.1.5 Beschikbare tijd ouder(s).....	52
4.6.1.6 Gezondheid ouder(s).....	53

4.6.1.7 Geslacht ouder(s).....	53
4.6.1.8 Vertrouwen ouder(s).....	53
4.6.1.9 Leeftijd kind.....	54
4.6.1.10 Inzet leerkracht(en).....	55
4.6.1.11 Beleid en werkwijze school.....	56
4.6.1.12 Overige variabelen.....	57
4.6.1.13 Invloed onafhankelijke variabelen.....	57
4.6.2 Ouderbetrokkenheid en passend onderwijs.....	58
4.6.2.1 Inzicht leerkrachten.....	58
4.6.2.2 Afstemmen activiteiten, ondersteuning en doelen.....	59
4.6.2.3 Passend onderwijs realiseren in de klas.....	60
5. Conclusie.....	62
5.1 Samenvatting.....	62
5.2 Conclusie.....	62
5.3 Theoretische reflectie.....	63
5.4 Beperkingen.....	64
5.5 Aanbevelingen.....	65
5.5.1 Praktische implicaties.....	65
5.5.2 Suggesties voor vervolgonderzoek.....	66
Literatuur.....	67
Bijlagen.....	79
Bijlage I – Geanonimiseerde gegevens respondenten.....	79
1. Leerkrachten.....	79
2. Overige respondenten.....	80
Bijlage II – Interviewscript leerkrachten.....	82
Bijlage III – Interviewscript adviseur.....	85
Bijlage IV – Interviewscript SPPOH.....	88
Bijlage V – Interviewscript schoolbestuur.....	91
Bijlage VI – Interviewscript schooldirectie.....	94
Bijlage VII – Interviewscript intern begeleider (en leerkracht).....	97
Bijlage VIII – Interviewscript ouders.....	100

Bijlage IX – Uitwerking interviews leerkrachten.....	103
Bijlage X – Uitwerking interviews overige respondenten.....	104
1. Adviseur (Respondent 6).....	104
2. SPPOH (Respondent 7).....	104
3. Schoolbestuur (Respondent 8).....	104
4. Schooldirectie (Respondent 9).....	104
5. Intern begeleidster (en leerkracht) (Respondent 10).....	104
6. Ouders.....	104

1. Inleiding

1.1 Het belang van onderwijs

Een sterk onderwijsstelsel en goed onderwijs zijn van groot belang voor de gehele Nederlandse samenleving (Inspectie van het Onderwijs, 2020, 2021b; Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2019). Het Nederlandse onderwijs kent verschillende maatschappelijke opgaven, waaronder vier kerntaken (Inspectie van het Onderwijs, 2020, 2021b). De eerste kerntaak van het Nederlandse onderwijs betreft kwalificatie. Deze kerntaak betreft het doceren van kennis en het aanleren van vaardigheden aan leerlingen en studenten. Het voorbereiden van leerlingen en studenten op de arbeidsmarkt, ofwel allocatie, behelst de tweede kerntaak van het Nederlandse onderwijs. Socialisatie en persoonsvorming omvatten de derde kerntaak en zijn gericht op de sociale, persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling van leerlingen en studenten. Tot slot betreft de vierde kerntaak van het Nederlandse onderwijs selectie en gelijke kansen. Hiertoe behoren een passende onderwijsomgeving, passende schoolsoort en passend opleidingsniveau voor leerlingen en studenten. Door deze vier kerntaken tot uitvoering te brengen bereidt het Nederlandse onderwijs leerlingen en studenten voor op hun toekomstig functioneren in vervolgonderwijs, op de arbeidsmarkt en in de maatschappij (Inspectie van het Onderwijs, 2020, 2021b). In Nederland hebben alle leerlingen en studenten recht op goed onderwijs dat hen voorbereid op de toekomst (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2019). Dit maakt dat het Nederlandse onderwijs beschouwd kan worden als een belangrijke bouwsteen voor het functioneren van de samenleving als geheel.

1.2 De Nederlandse overheid en het onderwijs

Het belang van onderwijs voor het functioneren van de samenleving is te herkennen in de wijze waarop de Nederlandse overheid met het onderwijs omgaat (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2019). De overheid houdt op verschillende manieren toezicht op het onderwijs (Biesta, 2012; Inspectie van het Onderwijs, 2020, 2021b, 2021c). Zo wordt jaarlijks de staat van het onderwijs vastgesteld en vinden er regelmatig specifieke evaluaties plaats (Inspectie van het Onderwijs, 2020, 2021b; Ledoux, 2016b, 2016c; Ledoux, Waslander, & Eimers, 2020; Waslander & Buwalda-Groeneweg, 2017). Ook houdt de Inspectie van het Onderwijs volgens de Wet op onderwijstoezicht consequent toezicht op de kwaliteit van het onderwijs (Inspectie van het Onderwijs, 2021c). Door toezicht te houden op het onderwijs kan de overheid maatregelen nemen indien noodzakelijk. Zo werden er rond 2005 knelpunten gesignaleerd in het geldende stelsel voor zorgleerlingen binnen het basis- en

voortgezet onderwijs (Ledoux, 2016a; Projectgroep ZPO, 2005). Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften bleken niet de ondersteuning en zorg te krijgen die zij nodig hadden. Er was onder andere sprake van afstemmingsproblemen, bureaucratie, onduidelijke verantwoordelijkheden en oplopende kosten waardoor de gewenste ondersteuning en zorg niet tot stand kwamen. In de jaren die volgden werden mogelijke maatregelen geformuleerd om verbetering te realiseren binnen het basis- en voortgezet onderwijs (Ledoux, 2016a). Uiteindelijk werd de Wet passend onderwijs in 2012 aangenomen en in 2014 ingevoerd (Ledoux, 2016b; Vereniging van Nederlandse Gemeenten, z.d.). De Wet passend onderwijs heeft verschillende beleidsprogramma's voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften vervangen (Ledoux, 2016b).

1.3 Passend onderwijs

1.3.1 Doelen passend onderwijs

Met de Wet passend onderwijs streeft de overheid een aantal doelen na (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, z.d.-a). Het meest prominente doel is om ervoor te zorgen dat alle leerlingen een passende onderwijsplek met de benodigde ondersteuning krijgen. Leerlingen dienen zoveel mogelijk binnen het regulier basisonderwijs onderwezen te worden en zo min mogelijk van school te wisselen. Het doorverwijzen van leerlingen naar een andere (speciale) school is enkel toegestaan wanneer de benodigde ondersteuning niet geboden kan worden op de eigen school. Dit dwingt reguliere scholen om leerlingen met bepaalde problematieken en achterstanden zoveel mogelijk in de eigen onderwijssetting te ondersteunen. Daarnaast dienen de kwaliteiten – en niet de beperkingen – van een leerling bepalend te zijn bij het bepalen van de onderwijsplek en het onderwijsaanbod (Nederlands Jeugdinstituut & Onderwijsconsulenten, 2019). Zo kan de eigen kracht van leerlingen worden versterkt. Hierbij speelt het contact met ouders en andere betrokkenen een belangrijke rol (Nederlands Jeugdinstituut, 2017; Nederlands Jeugdinstituut & Onderwijsconsulenten, 2019). Passend onderwijs is gericht samenwerken en samen beslissen met ouders. Doorgaans wordt gesproken over 'praten en beslissen met jongeren/ouders' in plaats van 'praten en beslissen over jongeren/ouders' (Nederlands Jeugdinstituut, 2017). De stem van ouders en jongeren (meer) betrekken ofwel praten, samenwerken en beslissen met ouders en jongeren is een terugkerend onderwerp binnen het onderwijs en de jeugdzorg (Daamen & Ince, 2014; Education Lab Netherlands, 2021). De afgelopen jaren is hier steeds meer aandacht naar uitgegaan. Tot slot beoogt de overheid door middel van de Wet passend onderwijs te

voorkomen dat leerlingen langdurig thuis zitten en geen onderwijs volgen (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, z.d.-a).

1.3.2 Zorgplicht en regionale samenwerkingsverbanden

Sinds de invoering van de Wet passend onderwijs en het bijbehorende stelsel Passend Onderwijs in 2014 dragen scholen voor basis- en voortgezet onderwijs de verantwoordelijkheid voor het bieden van een passende onderwijsplek en een passend onderwijsaanbod aan elke leerling (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, z.d.-d, z.d.-e). Scholen bieden basisondersteuning aan leerlingen en realiseren extra begeleiding indien noodzakelijk. Door samen te werken binnen schoolbesturen en regionale samenwerkingsverbanden organiseren scholen het onderwijs en de ondersteuning van leerlingen in een bepaalde regio (Heim, Ledoux, Elshof, & Karssen, 2016; Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, z.d.-e; Nederlands Jeugdinstituut & Passend Onderwijs, z.d.). Binnen regionale samenwerkingsverbanden werken zowel reguliere- als speciale scholen voor basis- en voortgezet onderwijs samen. De overheid heeft geen vaste richtlijnen voor de samenwerkingsverbanden opgesteld ten aanzien van het verdelen van middelen en het toekennen en inrichten van onderwijsondersteuning van leerlingen (Heim et al., 2016; Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, z.d.-e). Waar eerst de overheid verantwoordelijk was voor de ondersteuning van leerlingen, zijn dat sinds 2014 de samenwerkingsverbanden. Er is dus sprake van decentralisatie (Ledoux, 2016b). Decentralisatie betekent dat taken, bevoegdheden en middelen op een lager niveau binnen het openbaar bestuur worden belegd (Van der Meer, 2020). Op basis van bovenstaande kan gesteld worden dat de invoering van de Wet passend onderwijs en het bijbehorende stelsel de organisatie van het basis- en voortgezet onderwijs en de ondersteuning van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften aanzienlijk heeft veranderd (Messing & Bouma, 2011).

1.3.3 Evaluatie passend onderwijs

De Wet passend onderwijs is in augustus 2014 volledig in werking getreden (Messing & Bouma, 2011; Ledoux et al., 2020; Vereniging van Nederlandse Gemeenten, z.d.). Bij de inwerkingtreding van de wet werd verwacht dat de implementatie vijf jaar in beslag zou nemen (Ledoux et al., 2020). Naar aanleiding hiervan is bepaald om de implementatie van de wet te combineren met een vijfjarig onderzoeksprogramma, bestaande uit diverse onderzoeksprojecten en evaluatieonderzoeken (Heim et al., 2016; Ledoux, 2016b, 2016c; Ledoux et al., 2020; Waslander & Buwalda-Groeneweg, 2017). Uit het eindrapport van de

evaluatie passend onderwijs blijkt dat de organisatie van de extra ondersteuning voor leerlingen en de samenwerking tussen scholen verbeterd zijn (Ledoux et al., 2020). De regionale samenwerkingsverbanden hebben de bestuurlijke complexiteit verminderd. Diverse betrokkenen, waaronder schoolbesturen en schooldirecteuren, zijn van oordeel dat de samenwerkingsverbanden goed functioneren. De stelselwijziging heeft ervoor gezorgd dat er sprake is van een minder complexe organisatie en meer ruimte om maatwerk te leveren. Echter heeft passend onderwijs voor leerkrachten en ouders binnen het reguliere basisonderwijs minder veranderd dan werd verwacht en gehoopt (Ledoux et al., 2020). Leerkrachten binnen het regulier basisonderwijs geven aan nagenoeg altijd leerlingen met (veel) extra ondersteuningsbehoeften in de klas te hebben. Zij stellen dat er weinig is veranderd in de klas en dat zij passend onderwijs vooral als belastend ervaren aangezien de problemen van leerlingen complexer zijn geworden (Ledoux et al., 2020; Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2020). Dit maakt het extra complex om leerlingen in de klas de benodigde ondersteuning te bieden en zorgt ervoor dat leerkrachten tegen grenzen aanlopen. Uit het rapport blijkt dan ook dat leerlingen binnen het regulier basisonderwijs in beperkte mate passend worden ondersteund in de klas (Ledoux et al., 2020).

1.3.4 Verbetervoorstellen passend onderwijs

Op basis van gesprekken met leerkrachten en ouders en het eindrapport van de evaluatie passend onderwijs heeft minister Slob 25 landelijke verbetermaatregelen geformuleerd (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, z.d.-c, 2020). De minister stelt dat de verbetermaatregelen hard nodig zijn, omdat passend onderwijs binnen het regulier basisonderwijs in de klas slechts in beperkte mate tot stand komt (Ledoux et al., 2020). Dit betekent concreet dat niet alle leerlingen de ondersteuning ontvangen die zij nodig hebben. De maatregelen zijn onderverdeeld in maatregelen voor leerlingen en ouders, maatregelen voor leraren en schoolleiders en maatregelen voor schoolbesturen en samenwerkingsverbanden (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, z.d.-c, 2020). Hierbij ligt de nadruk op het realiseren van passende ondersteuning in de bestaande onderwijspraktijk van een leerling. De maatregelen maken duidelijk dat het van belang is om ouders en leerlingen vanaf het begin te betrekken bij het realiseren van passend onderwijs. Dit sluit aan bij het eerder geformuleerde uitgangspunt van ‘praten en beslissen met jongeren/ouders’ in plaats van ‘praten en beslissen over jongeren/ouders’ (Nederlands Jeugdinstituut, 2017).

1.4 Huidig onderzoek

In dit onderzoek staat de rol van ouderbetrokkenheid bij de realisatie van passend onderwijs in de klas binnen het regulier basisonderwijs centraal. Zoals eerder gesteld, is uit de evaluatie passend onderwijs gebleken dat passend onderwijs in de klas tot op heden in beperkte mate tot stand komt (Ledoux et al., 2020). De verbetermaatregelen die naar aanleiding hiervan zijn geformuleerd door minister Slob benadrukken het belang van samenwerking (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, z.d.-c, 2020). Er is voornamelijk aandacht voor de interactie, communicatie en samenwerking met ouders. Er wordt gesproken over het belang van ouderbetrokkenheid om passend onderwijs te realiseren. Vanwege de omvang van dit onderzoek wordt specifiek gekeken naar de rol van ouderbetrokkenheid bij de realisatie van passend onderwijs in de klas binnen het regulier basisonderwijs in Den Haag. De vraag is welke rol ouderbetrokkenheid binnen Den Haag precies vervult, wat de invloed daarvan is op de realisatie van passend onderwijs in de klas en hoe dit verklaard kan worden. De onderzoeksvraag van het onderzoek luidt daarom als volgt:

In hoeverre draagt ouderbetrokkenheid bij aan het realiseren van passend onderwijs in de klas binnen het regulier basisonderwijs in Den Haag en hoe kan dit verklaard worden?

1.5 Relevantie

1.5.1 Maatschappelijke relevantie

Passend onderwijs is een actueel maatschappelijk thema dat de afgelopen jaren veelvuldig besproken is in zowel de politiek als de media (Bijl, 2020; Dujardin, 2020; Kersten, 2018; NOS Nieuws, 2016, 2019, 2020a, 2020b; Oldenbeuving, 2020; PO Raad, 2020; Swart, 2020; Van Mastrigt, 2017; Van Wanroij, 2020; Vleugels, 2015; Voorwinden, 2020; Waslander, 2020; Waslander & Buwalda-Groeneweg, 2017; Willemsen, 2018). Naar aanleiding van de invoering van de Wet passend onderwijs zijn discussies ontstaan over de haalbaarheid van passend onderwijs. De doelrealisatie van de Wet passend onderwijs blijkt tot op heden beperkt te zijn (Ledoux et al., 2020). Naar aanleiding van de verbetermaatregelen wordt momenteel nadrukkelijk aandacht besteed aan de interactie, communicatie en samenwerking met ouders om passend onderwijs in de klas te realiseren (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, z.d.-c, 2020). Dit onderzoek poogt inzicht te geven in de rol van ouderbetrokkenheid bij het realiseren van passend onderwijs op basisscholen in Den Haag. Het onderzoek is maatschappelijk relevant omdat het een bijdrage kan leveren aan de

realisatie van passend onderwijs in de klas door duidelijk te maken hoe ouderbetrokkenheid hieraan kan bijdragen.

1.5.2 Wetenschappelijke relevantie

Het onderzoek sluit aan bij het algemene bestuurskundige concept burgerparticipatie. In dit onderzoek gaat het om burgerparticipatie in de vorm van ouderbetrokkenheid binnen het basisonderwijs. De centrale concepten worden nader beschreven en gedefinieerd in hoofdstuk 2. Niet alleen binnen de maatschappij, maar ook binnen de wetenschap is ouderbetrokkenheid een *hot item*. De afgelopen jaren is er veelvuldig onderzoek naar gedaan. Onderzoek wijst over het algemeen uit dat ouderbetrokkenheid een positieve invloed heeft op de motivatie en de prestaties van leerlingen en studenten (Bæck, 2005; Boonk, Gijsselaers, Ritzen, & Brand-Gruwel, 2018; Castro et al., 2015; Catsambis, 2001; Cheung & Pomerantz, 2012; Comer & Haynes, 1991; ĐUrišić & Bunijevac, 2017; Fan & Chen, 2001; Gonzalez-DeHass, Willems, & Holbein, 2005; Goodall, 2013; Goodall & Ghent, 2013; Goodall & Montgomery, 2014; Grolnick, Benjet, Kurowski, & Apostoleris, 1997; Helgøy & Homme, 2017; Herman & Yeh, 1983; LaRocque, Kleiman, & Darling, 2011; Stacer & Perrucci, 2012; Topor, Keane, Shelton, & Calkins, 2010; Wang & Sheikh-Khalil, 2014; Wong et al., 2018). Echter is er beperkt onderzoek gedaan naar de wijze waarop ouderbetrokkenheid bijdraagt aan de motivatie en prestaties van leerlingen en studenten (Topor et al., 2010). Deze relatie kan daarom beschouwd worden als een zogeheten *black box*. Ondanks het feit dat ouderbetrokkenheid van belang is, blijkt het lastig om ouderbetrokkenheid vorm te geven (Comer & Haynes, 1991; Goodall & Montgomery, 2014; Jeynes, 2018). Scholen en leerkrachten blijken het lastig te vinden om ervoor te zorgen dat ouders betrokken worden en betrokken blijven. Daarnaast is uit onderzoek gebleken dat de totstandkoming en daardoor ook de invloed van ouderbetrokkenheid van allerlei verschillende factoren afhankelijk zijn (Bæck, 2005; Danielsen & Bendixsen, 2019; Desforges & Abouchaar, 2003; Grolnick et al., 1997; Herman & Yeh, 1983; LaRocque et al., 2011; Stacer & Perrucci, 2012). Het huidige onderzoek is wetenschappelijk relevant aangezien het de rol van ouderbetrokkenheid in kaart brengt ten aanzien van een specifiek thema, namelijk passend onderwijs. Zo poogt het onderzoek verheldering te geven over de wijze waarop ouderbetrokkenheid een rol kan spelen bij het bieden van passende ondersteuning aan leerlingen (met bepaalde problematieken en achterstanden en dus extra onderwijsbehoeften) in de klas. Dit kan beschouwd worden als een wetenschappelijke *gap* aangezien hier in beperkte mate onderzoek naar is gedaan (LaRocque et al., 2011). Daarnaast kan het onderzoek wellicht bijdragen aan het verhelderen van de *black*

box die er is tussen ouderbetrokkenheid en prestaties van leerlingen. Tot slot brengt het onderzoek in kaart welke factoren van invloed zijn op de totstandkoming van ouderbetrokkenheid. Dit is tevens wetenschappelijk relevant gezien uit eerdere onderzoeken is gebleken dat het realiseren van ouderbetrokkenheid een heikel punt kan zijn (Comer & Haynes, 1991; Goodall & Montgomery, 2014; Jeynes, 2018).

1.6 Leeswijzer

In deze scriptie wordt het onderzoek naar de rol van ouderbetrokkenheid bij het realiseren van passend onderwijs in de klas binnen het regulier basisonderwijs in Den Haag beschreven. Hoofdstuk 2 geeft een overzicht van de gebruikte theorie. In dit hoofdstuk worden de centrale concepten toegelicht en met elkaar in verband gebracht. Op basis hiervan wordt een conceptueel model weergegeven en worden vier verwachtingen met elf deelverwachtingen geformuleerd die in het onderzoek empirisch getoetst worden. Het gebruikte onderzoeksontwerp en de gebruikte onderzoeksmethode worden beschreven in hoofdstuk 3. Ook komen in dit hoofdstuk de interne en externe validiteit en de betrouwbaarheid van het onderzoek aan de orde. In hoofdstuk 4 komen de resultaten van het onderzoek aan de orde. Allereerst wordt beschreven wat er op landelijk en gemeentelijk niveau is vastgelegd over het onderzoeksonderwerp. Vervolgens wordt beschreven op welke wijze het samenwerkingsverband, schoolbesturen, scholen en leerkrachten omgaan met ouderbetrokkenheid in relatie tot passend onderwijs. De vergaarde data worden in dit hoofdstuk beschreven en geanalyseerd aan de hand van het theoretisch kader, zoals beschreven in hoofdstuk 2. Hoofdstuk 5 bevat een korte samenvatting van het onderzoek, het antwoord op de onderzoeksvraag, een theoretische reflectie, beperkingen van het onderzoek en aanbevelingen voor de praktijk en vervolgonderzoek. In de literatuurlijst en bijlagen is aanvullende informatie opgenomen met betrekking tot de geraadpleegde bronnen en gebruikte onderzoeksmethode.

2. Theorie

In dit hoofdstuk wordt theorie beschreven die in het huidige onderzoek centraal staat. Ten eerste wordt ingegaan op veranderingen in het publieke domein die uiteindelijk burgerparticipatie teweeg hebben gebracht. Vervolgens wordt ingegaan op een specifieke vorm van burgerparticipatie, te weten ouderbetrokkenheid. Hierbij worden verschillende termen en definities beschreven die in de literatuur terug te vinden zijn en wordt de definitie beschreven die in het huidige onderzoek wordt gehanteerd. Daarna wordt ingegaan op factoren die de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid beïnvloeden. Ook wordt beschreven welke invloed ouderbetrokkenheid teweeg kan brengen. Tot slot bevat het huidige hoofdstuk een conceptueel model waaruit de verwachtingen blijken die in het onderzoek centraal staan.

2.1 Veranderingen binnen het publiek domein

Het publiek domein, bestaande uit het openbaar bestuur en de samenleving, is continu in beweging en aan veranderingen onderhevig (R. B. Denhardt & J. V. Denhardt, 2000; Van der Meer, 2020). Zo is er de afgelopen jaren steeds meer aandacht gekomen voor burgerparticipatie (Van der Meer, 2020). Door de jaren heen hebben er verschillende hervormingen plaatsgevonden binnen het publiek domein. Zo was er rond 1980 de opkomst van *New Public Management* (hierna: NPM) (Hood, 1991, 1995; Van der Meer, 2020). NPM betreft een managementbeweging die is gericht op het verbeteren van de bedrijfsvoering binnen het publiek domein door aandacht te besteden aan de effectiviteit, efficiency en legitimiteit van overheidshandelen (Christensen & Lægreid, 2011; Van der Meer, 2020). Binnen de NPM-benadering staan managementtechnieken, waaronder prestatiemanagement, vanuit het bedrijfsleven centraal (Van Dooren, Bouckaert, & Halligan, 2015). Sinds de jaren '80 zijn dergelijke technieken veelvuldig doorgevoerd binnen het Nederlandse openbaar bestuur (Van der Meer, 2020). De NPM-benadering heeft zo logischerwijs een aanzienlijke invloed gehad op het gehele Nederlandse publiek domein.

Naar aanleiding van uiteenlopende kritiekpunten met betrekking tot de NPM-benadering zijn er inmiddels aanbevelingen voor verbetering en concrete alternatieven voor de NPM-benadering ontwikkeld (Christensen & Lægreid, 2011; R. B. Denhardt & J. V. Denhardt, 2000; J. V. Denhardt & R. B. Denhardt, 2015; Van der Meer, 2020). Zo is *New Public Governance* (hierna: NPG) ontstaan, waar *New Public Service* (hierna: NPS) onderdeel van uitmaakt (R. B. Denhardt & J. V. Denhardt, 2000; J. V. Denhardt & R. B. Denhardt, 2015; Van der Meer, 2020). Binnen deze nieuwe NPS-benadering staan de behartiging van en

zorg voor het algemeen belang centraal (Van der Meer, 2020). Er wordt binnen deze benadering gesproken over *government for and by the people*. Hiermee wordt bedoeld op het stimuleren van burgerschap en de betrokkenheid van burgers door middel van participatie ofwel burgerparticipatie. Binnen Nederland krijgt de NPS-benadering steeds meer gestalte, wat er onder andere toe leidt dat allerlei publieke en private partijen op verschillende schaalniveaus met elkaar samenwerken in een *multi-level governance* systeem (Van der Meer, 2020). Dit zorgt ervoor dat de centrale overheid, gemeenten, provincies en overige onderdelen van het openbaar bestuur een steeds meer voorwaardenscheppende rol en steeds meer systeemverantwoordelijkheid krijgen. Zij zijn verantwoordelijk voor het realiseren van passende randvoorwaarden. Van de samenleving wordt steeds meer zelfredzaamheid, verantwoordelijkheid en betrokkenheid verwacht (R. B. Denhardt & J. V. Denhardt, 2000; J. V. Denhardt & R. B. Denhardt, 2015; Van der Meer, 2020). De uitvoering van taken en de zorg voor het algemeen belang worden mede hierdoor steeds meer ondergebracht bij de samenleving. Zo ontstaat er geleidelijk aan een steeds meer voorwaardenscheppende staat waarbinnen burgerparticipatie een prominente rol speelt (Van der Meer, 2020).

2.2 Burgerparticipatie

In meerdere landen is de wijze waarop men naar het openbaar bestuur kijkt en de rol van het openbaar bestuur de afgelopen jaren veranderd (Bingham, Nabatchi, & O’Leary, 2005; Bovaird, 2007). Dit heeft er onder andere toe geleid dat burgerparticipatie steeds vaker onderwerp van gesprek is (Bryson, Quick, Slotterback, & Crosby, 2012; Gaventa & Barrett, 2012). Burgerparticipatie is niet enkel aan de orde binnen het Nederlandse publiek domein, maar speelt ook in andere landen een steeds prominentere rol. Landen proberen burgerparticipatie op verschillende manieren in te zetten en te stimuleren. Burgerparticipatie is er daarom in allerlei soorten en maten. In de wetenschap worden uiteenlopende termen en definities gebruikt die elk op eigen wijze verwant zijn aan de algemene term burgerparticipatie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan termen als *citizen engagement*, *public engagement*, *co-creation*, *co-production*, *citizen involvement*, *public participation*, *citizen participation* en *public engagement* (Bingham et al., 2005; Bovaird, 2007; Brandsen, Steen, & Verschuere, 2020; Bryson et al., 2012; Gaventa & Barrett, 2012; Halvorsen, 2003; Lauria & Slotterback, 2021; Quick & Bryson, 2016; Reed et al., 2017; Waddington et al., 2019). Burgerparticipatie kan worden gedefinieerd als de directe en indirecte betrokkenheid van burgers bij het nemen van beslissingen, maken van beleid en opzetten van plannen binnen het publiek domein (Quick & Bryson, 2016). Door middel van burgerparticipatie worden burgers

betrokken bij het realiseren en produceren van publieke goederen en diensten. Dit maakt dat zij betrokken zijn bij het openbaar bestuur en meer verantwoordelijkheden hebben.

De aandacht voor burgerparticipatie is met name toegenomen naar aanleiding van het idee dat het positieve gevolgen met zich kan brengen (Bryson et al., 2012; Gaventa & Barrett, 2012; Halvorsen, 2003; Quick & Bryson, 2016). Men verwacht dat burgerparticipatie met name een positieve invloed kan hebben op de betrouwbaarheid, legitimiteit en transparantie van het openbaar bestuur (Gaventa & Barrett, 2012; Halvorsen, 2003; Quick & Bryson, 2016). Zo wordt verwacht dat burgerparticipatie indirect kan bijdragen aan het functioneren van het publiek domein als geheel. Inmiddels zijn er uiteenlopende onderzoeken uitgevoerd naar de effecten van burgerparticipatie (Bingham et al., 2005; Bovaird, 2007; Brandsen et al., 2020; Bryson et al., 2012; Gaventa & Barrett, 2012; Halvorsen, 2003; Lauria & Slotterback, 2021; Quick & Bryson, 2016; Reed et al., 2017; Waddington et al., 2019). Deze onderzoeken zijn vanzelfsprekend verschillend en kenden een ander doel, een andere methode en een andere doelgroep. Desondanks kan op basis van de onderzoeken geconcludeerd worden dat burgerparticipatie over het algemeen positieve effecten met zich brengt. Zo blijkt burgerparticipatie bijvoorbeeld bij te kunnen dragen aan de responsiviteit en prestaties van een publieke organisatie (Halvorsen, 2003). Ook is uit onderzoek gebleken dat burgerparticipatie positieve effecten kan hebben op burgerschap, meer betrokkenheid van burgers, meer verantwoordelijkheid onder burgers en inclusiviteit (Gaventa & Barrett, 2012). Desondanks wijst het betreffende onderzoek uit dat burgerparticipatie ook negatieve effecten met zich kan brengen. Zo wijst het onderzoek uit dat burgerparticipatie kan leiden tot meer horizontaal conflict en geweld, versterking van verschillen tussen sociale klassen en daardoor buitensluiting, minder verantwoordelijkheid en representatie in netwerken en afhankelijkheid van kennis. Tot slot heeft onderzoek uitgewezen dat burgerparticipatie verschillende effecten kan veroorzaken in verschillende landen, bijvoorbeeld in meer en minder ontwikkelde landen (Waddington et al., 2019).

2.3 Ouderbetrokkenheid

Ouderbetrokkenheid kan beschouwd worden als een specifieke vorm van burgerparticipatie gezien het de betrokkenheid van ouders ofwel burgers betreft. Evenals burgerparticipatie worden met betrekking tot ouderbetrokkenheid uiteenlopende termen gebruikt in zowel de praktijk als de literatuur (Boonk et al., 2018; Goodall & Montgomery, 2014). Denk hierbij aan termen als *parent involvement*, *parent engagement* en *parent participation* (Bæck, 2005; Boonk et al., 2018; Castro et al., 2015; Catsambis, 2001; Cheung

& Pomerantz, 2012; Comer & Haynes, 1991; ĐUrišić & Bunijevac, 2017; Fan & Chen, 2001; Gonzalez-DeHass et al., 2005; Goodall, 2013; Goodall & Ghent, 2013; Goodall & Montgomery, 2014; Grolnick et al., 1997; Helgøy & Homme, 2017; Herman & Yeh, 1983; LaRocque et al., 2011; Stacer & Perrucci, 2012; Topor et al., 2010; Wang & Sheikh-Khalil, 2014; Wong et al., 2018). Ook wordt in diverse onderzoeken onderscheid gemaakt tussen verschillende soorten van ouderbetrokkenheid. Voorbeelden hiervan zijn *parental involvement at school*, *parental involvement at home*, *parental involvement in the community*, *home-based involvement*, *school-based involvement*, *school involvement*, *cognitive intellectual involvement* en *personal involvement* (Boonk et al., 2018; LaRocque et al., 2011; Stacer & Perrucci, 2012).

Naast de verschillende termen worden ook uiteenlopende definities van ouderbetrokkenheid gehanteerd (Boonk et al., 2018; Goodall & Montgomery, 2014). In de wetenschap bestaat geen overeenstemming over het concept ouderbetrokkenheid. Dit maakt het lastig om onderzoeken direct met elkaar in verband te brengen. Ouderbetrokkenheid kan gedefinieerd worden als het deelnemen van ouders aan een activiteit of in een situatie (Goodall & Montgomery, 2014). Ook kan ouderbetrokkenheid worden beschouwd als het gevoel van verantwoordelijkheid dat ouders hebben en de mate waarin ouders zich inzetten ten behoeve van de ontwikkeling van hun kind (Goodall & Montgomery, 2014). Binnen andere onderzoeken wordt ouderbetrokkenheid gedefinieerd als de investering van ouders in de scholing van hun kind (LaRocque et al., 2011). Hierbij spelen zaken als helpen op school, een kind helpen met huiswerk, de klas van een kind bezoeken, samenwerken met de school en functies binnen de school bekleden een rol. Ook kan ouderbetrokkenheid beschouwd worden als de algehele betrokkenheid van ouders bij de ontwikkeling en het leven van hun kind (Castro et al., 2015). In het huidige onderzoek gaat het specifiek om ouderbetrokkenheid in relatie tot school. Dit maakt dat de volgende definitie voor ouderbetrokkenheid wordt gehanteerd: De betrokkenheid van ouders bij het leerproces en de schoolactiviteiten van hun kind op school en de samenwerking tussen ouders en school ten behoeve van de ontwikkeling van hun kind (Desforges & Abouchaar, 2003; Goodall, 2013; Goodall & Montgomery, 2014; Stacer & Perrucci, 2012). Binnen het huidige onderzoek worden andere vormen van ouderbetrokkenheid buiten beschouwing gelaten. Concrete voorbeelden van ouderbetrokkenheid op school zijn gesprekken tussen ouder(s) en leerkracht(en) tijdens rapportavonden, gesprekken tussen ouder(s) en leerkracht(en) op het plein of in de klas en het bezoeken van de klas door ouder(s) buiten/onder schooltijd. Waar in dit onderzoek gebruik wordt gemaakt van de term ouder(s) kan worden gelezen ouder(s) en/of verzorger(s). Het

onderzoek richt zich namelijk op de betrokkenheid van de volwassen persoon of personen die verantwoordelijk is of zijn voor de dagelijkse verzorging en opvoeding van een kind.

2.3.1 Totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid

Ondanks dat uit onderzoek is gebleken dat ouderbetrokkenheid diverse positieve effecten met zich brengt, is de totstandkoming van ouderbetrokkenheid geen vanzelfsprekendheid (Bæck, 2005; Danielsen & Bendixsen, 2019; Desforges & Abouchaar, 2003; Grolnick et al., 1997; Herman & Yeh, 1983; LaRocque et al., 2011; Stacer & Perrucci, 2012). De mate waarin ouderbetrokkenheid tot stand komt en aanwezig blijft is niet eenvoudig vast te stellen. Uit onderzoek is gebleken dat de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid afhankelijk zijn van verschillende factoren (Hanafin & Lynch, 2002). De factoren die van invloed zijn op de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid zijn onder andere diverse eigenschappen en kenmerken van ouders, te weten taalvaardigheid, etniciteit, opleidingsniveau, sociaaleconomische status, beschikbare tijd, gezondheid, geslacht en vertrouwen. Ook spelen de leeftijd van het kind, de inzet van de leerkracht(en) en het beleid en de werkwijze van de school een rol. De beschreven factoren worden in het huidige onderzoek beschouwd als onafhankelijke variabelen die de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid beïnvloeden. De factoren worden achtereenvolgens beschreven en toegelicht. Op basis hiervan wordt duidelijk welke invloed elke afzonderlijke factor heeft op de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid.

2.3.1.1 Taalvaardigheid ouder(s). De eerste factor die van invloed is op de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid betreft de taalvaardigheid van ouders. Uit onderzoek is gebleken dat de taalvaardigheid van ouders op verschillende manieren invloed heeft op hun ouderbetrokkenheid (LaRocque et al., 2011). De taalvaardigheid betreft de mate waarin ouders een bepaalde taal beheersen en dus in hoeverre zij de taal kunnen gebruiken. Wanneer ouders een andere taal spreken dan de taal die op school gesproken wordt zullen zij minder ouderbetrokkenheid tonen, zo blijkt uit onderzoek (LaRocque et al., 2011). Ook wanneer ouders de taal die op school gesproken wordt beperkt beheersen zullen zij minder geneigd zijn om ouderbetrokkenheid te tonen (LaRocque et al., 2011). Daarnaast speelt ook het taalgebruik dat wordt gebruikt binnen een school een rol. Wanneer ouders het gevoel hebben dat er binnen de school gebruik wordt gemaakt van academische, wetenschappelijke of abstracte woorden die zij niet kennen zijn zij minder geneigd om betrokken te zijn (LaRocque et al., 2011). Op basis van bovenstaande onderzoeksresultaten kan gesteld worden

dat ouders die minder taalvaardig zijn minder geneigd zijn om ouderbetrokkenheid te tonen dan ouders die taalvaardiger zijn. Zo kan taal voor ouders een barrière vormen om ouderbetrokkenheid te tonen (LaRocque et al., 2011).

2.3.1.2 Etniciteit ouder(s). Etniciteit van ouders omvat de tweede factor die van invloed is op de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid (Bæck, 2005; Danielsen & Bendixsen, 2019; Stacer & Perrucci, 2012). Uit onderzoek is namelijk gebleken dat de mate waarin ouders ouderbetrokkenheid tonen verschilt tussen verschillende etnische groepen (Stacer & Perrucci, 2012). De factor etniciteit kan deels in verband worden gebracht met de eerste factor, te weten taalvaardigheid van ouders. Er zijn namelijk geregeld ouders met een migratieachtergrond en andere etniciteit die minder taalvaardig zijn. Uit onderzoek is gebleken dat ouders die behoren tot een minderheidsgroep vaak een andere cultuur hebben dan de cultuur die heerst op school (Bæck, 2005). Dit maakt dat deze ouders tradities en waarden hebben die in eerste instantie niet overeenkomen met de gebruiken op school. Dit kan resulteren in minder ouderbetrokkenheid. Andere onderzoeken ondersteunen deze bevindingen door te concluderen dat ouders met een migratieachtergrond en ouders die behoren tot minderheidsgroepen minder ouderbetrokkenheid tonen (Danielsen & Bendixsen, 2019; Stacer & Perrucci, 2012). Op basis van de verschillende onderzoeksuitkomsten kan worden gesteld dat ouders die behoren tot een minderheidsgroep minder ouderbetrokkenheid tonen dan ouders die behoren tot een meerderheidsgroep (Bæck, 2005; Danielsen & Bendixsen, 2019; Stacer & Perrucci, 2012).

2.3.1.3 Opleidingsniveau ouder(s). Onderzoek wijst uit dat het opleidingsniveau van ouders tevens invloed heeft op de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid (Desforges & Abouchaar, 2003; LaRocque et al., 2011; Stacer & Perrucci, 2012). Zo blijkt uit onderzoek dat ouders met een lager opleidingsniveau minder ouderbetrokkenheid tonen dan ouders met een hoger opleidingsniveau (Bæck, 2005). Dit kan wellicht verklaard worden door (negatieve) ervaringen van ouders met een lager opleidingsniveau. Ook kan de waarde die ouders met een lager opleidingsniveau aan school hechten een verklaring bieden. Ander onderzoek ondersteunt de beperkte ouderbetrokkenheid van ouders met een lager opleidingsniveau (LaRocque et al., 2011). Dit onderzoek verklaart dit door te stellen dat ouders met een lager opleidingsniveau zich niet geschikt voelen om hun kind te ondersteunen en daardoor besluiten om minder betrokken te zijn. Tot slot wijst onderzoek uit dat ouders met een lager opleidingsniveau op allerlei fronten minder betrokken zijn bij de scholing van

hun kinderen (Stacer & Perrucci, 2012). Zo nemen ouders met een hoger opleidingsniveau meer deel aan schoolactiviteiten en zijn zij ook meer betrokken bij de ontwikkeling van hun kind.

2.3.1.4 Sociaaleconomische status ouder(s). De vierde factor die invloed heeft op de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid is de sociaaleconomische status van ouders (Bæck, 2005; Desforges & Abouchaar, 2003; Grolnick et al., 1997; Herman & Yeh, 1983; Stacer & Perrucci, 2012). De sociaaleconomische status van ouders kan worden vastgesteld op basis van de sociale klasse waartoe ouders behoren en het inkomen dat ouders verdienen. Onderzoek wijst uit dat diverse sociaaleconomische factoren, waaronder sociale klasse en inkomen, invloed hebben op ouderbetrokkenheid (Stacer & Perrucci, 2012). Uit onderzoek is gebleken dat de hoogte van het inkomen van ouders een positieve invloed heeft op ouderbetrokkenheid (Bæck, 2005; Stacer & Perrucci, 2012). Dit betekent concreet dat ouders met een hoger inkomen meer ouderbetrokkenheid tonen dan ouders met een lager inkomen. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat de sociale klasse van ouders invloed heeft op ouderbetrokkenheid (Desforges & Abouchaar, 2003). Ouders die behoren tot een hogere sociale klasse tonen meer ouderbetrokkenheid dan ouders uit een lagere sociale klasse. Concluderend kan worden gesteld dat ouders met een hogere sociaaleconomische status meer ouderbetrokkenheid tonen dan ouders met een lagere sociaaleconomische status (Grolnick et al., 1997; Herman & Yeh, 1983).

2.3.1.5 Beschikbare tijd ouder(s). De beschikbare tijd van ouders blijkt tevens invloed te hebben op ouderbetrokkenheid (Stacer & Perrucci, 2012). De beschikbare tijd van ouders wordt voornamelijk bepaald door alle vaste taken die ouders hebben. Denk bijvoorbeeld aan het werk dat ouders hebben en de eventuele zorg voor (jonge) kinderen of andere familieleden. Uit onderzoek is gebleken dat ouders die meer werken minder ouderbetrokkenheid tonen dan ouders die minder werken (Stacer & Perrucci, 2012). Deze resultaten worden verklaard door de tijd die ouders beschikbaar hebben om ouderbetrokkenheid te tonen. Op basis hiervan kan gesteld worden dat ouders die meer tijd hebben meer ouderbetrokkenheid tonen dan ouders die minder tijd hebben.

2.3.1.6 Gezondheid ouder(s). Ook is de gezondheid van ouders van invloed op de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid (Desforges & Abouchaar, 2003). Ouders met minder gezondheidsproblemen tonen meer ouderbetrokkenheid dan ouders met een

minder goede gezondheid (Desforges & Abouchaar, 2003). Dit komt waarschijnlijk doordat ouders met een mindere gezondheid meer worden belemmerd in hun dagelijks leven. Het onderzoek wijst tevens uit dat met name mentale gezondheidsproblemen een negatieve invloed hebben op ouderbetrokkenheid (Desforges & Abouchaar, 2003).

2.3.1.7 Geslacht ouder(s). Uit onderzoek is gebleken dat het geslacht van ouders ook van invloed is op de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid (Bæck, 2005). De onderzoeksresultaten laten zien dat moeders over het algemeen meer ouderbetrokkenheid tonen dan vaders.

2.3.1.8 Vertrouwen ouder(s). Tevens blijkt het vertrouwen van ouders in de school en leerkracht(en) van invloed te zijn op de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid (LaRocque et al., 2011; Stacer & Perrucci, 2012). Het vertrouwen van ouders wordt bepaald door verschillende factoren, zo stelt het onderzoek (LaRocque et al., 2011). Denk hierbij bijvoorbeeld aan eigen ervaringen van ouders, verhalen van andere ouders en het handelen van de leerkracht(en) (LaRocque et al., 2011; Stacer & Perrucci, 2012). Uit het onderzoek blijkt dat ouders met minder vertrouwen over het algemeen minder ouderbetrokkenheid tonen dan ouders met meer vertrouwen (LaRocque et al., 2011; Stacer & Perrucci, 2012).

2.3.1.9 Leeftijd kind. Ook is de leeftijd van kinderen van invloed op de ouderbetrokkenheid van hun ouders (Desforges & Abouchaar, 2003; Stacer & Perrucci, 2012). Onderzoek wijst uit dat ouderbetrokkenheid afneemt naarmate kinderen ouder worden (Desforges & Abouchaar, 2003). Ook blijkt uit onderzoek dat ouders van kinderen in lagere klassen meer ouderbetrokkenheid tonen dan ouders van kinderen in hogere klassen (Stacer & Perrucci, 2012). Op basis van de beschreven onderzoeksresultaten kan gesteld worden dat ouders van jonge kinderen meer ouderbetrokkenheid tonen dan ouders van oudere kinderen (Desforges & Abouchaar, 2003; Stacer & Perrucci, 2012).

2.3.1.10 Inzet leerkracht(en). Ook blijkt de inzet van leerkrachten van invloed te zijn op de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid (Bæck, 2005; LaRocque et al., 2011). Uit de eerder beschreven factoren blijkt dat ouders allerlei verschillende barrières kunnen ervaren om ouderbetrokkenheid te tonen. Uit onderzoek is gebleken dat leerkrachten ouderbetrokkenheid kunnen stimuleren door zich hier actief voor in te zetten (Bæck, 2005; LaRocque et al., 2011). Zo kunnen leerkrachten ouders bijvoorbeeld actief benaderen en hen

de mogelijkheid bieden om op verschillende manieren betrokken te zijn. Dit biedt ouders kansen om ouderbetrokkenheid te tonen. Op basis van de beschreven onderzoeksresultaten kan gesteld worden dat leerkrachten die zich meer inzetten meer ouderbetrokkenheid realiseren dan leerkrachten die zich hier minder voor inzetten (Bæck, 2005; LaRocque et al., 2011).

2.3.1.11 Beleid en werkwijze school. Tot slot blijkt de school van invloed te zijn op de totstandkoming van ouderbetrokkenheid (LaRocque et al., 2011). Onderzoek wijst namelijk uit dat ouders meer ouderbetrokkenheid tonen wanneer de school meer aandacht besteedt aan ouderbetrokkenheid, zich actief inzet om ouderbetrokkenheid te bevorderen, verschillende mogelijkheden biedt om ouderbetrokkenheid te tonen en barrières voor ouders wegneemt (LaRocque et al., 2011). Zo tonen ouders meer ouderbetrokkenheid wanneer scholen zich actief inzetten om ouders te betrekken door emotionele, fysieke en culturele verschillen te verkleinen en zo barrières weg te nemen (LaRocque et al., 2011). Ook tonen ouders meer ouderbetrokkenheid wanneer de school ouders meer mogelijkheden biedt om betrokken te zijn (LaRocque et al., 2011).

2.3.2 Invloed van ouderbetrokkenheid

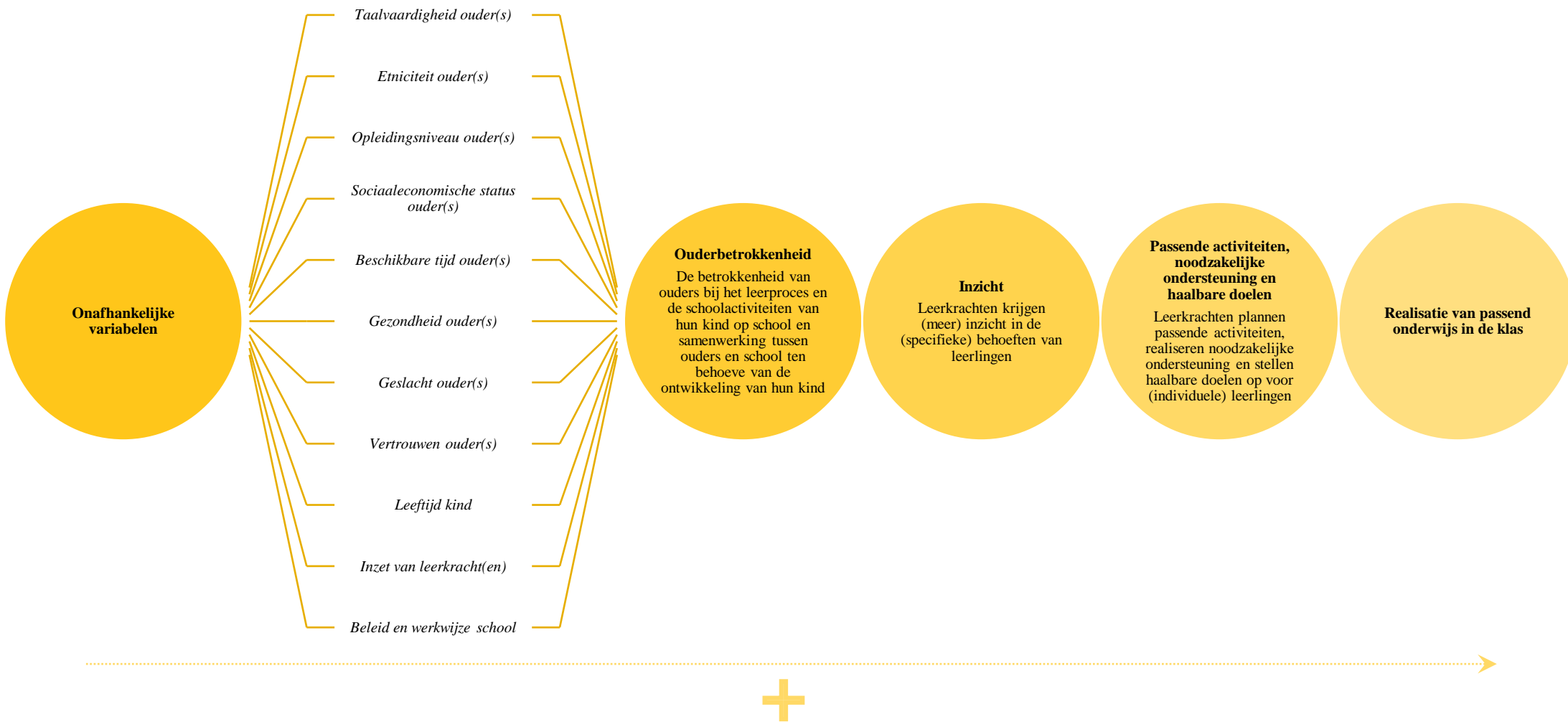
Zoals eerder gesteld wijst onderzoek uit dat ouderbetrokkenheid evenals burgerparticipatie over het algemeen positieve effecten met zich brengt. Ouderbetrokkenheid blijkt met name een positieve invloed te kunnen hebben op de prestaties van leerlingen en studenten (Bæck, 2005; Boonk et al., 2018; Castro et al., 2015; Catsambis, 2001; Comer & Haynes, 1991; ĐUrišić & Bunijevac, 2017; Fan & Chen, 2001; Gonzalez-DeHass et al., 2005; Goodall, 2013; Goodall & Ghent, 2013; Goodall & Montgomery, 2014; Grolnick et al., 1997; Helgøy & Homme, 2017; Herman & Yeh, 1983; LaRocque et al., 2011; Stacer & Perrucci, 2012; Topor et al., 2010). Uit onderzoek waarbij verschillende vormen van ouderbetrokkenheid met elkaar vergeleken werden, is gebleken dat *school involvement* de grootste invloed had op de resultaten van leerlingen (LaRocque et al., 2011). Ook is uit onderzoek gebleken dat ouderbetrokkenheid een positieve uitwerking kan hebben op het welzijn en de motivatie van leerlingen en studenten (Cheung & Pomerantz, 2012; Gonzalez-DeHass et al., 2005; Wang & Sheikh-Khalil, 2014; Wong et al., 2018).

Ondanks de positieve resultaten is er betrekkelijk weinig bekend over de wijze waarop ouderbetrokkenheid bijdraagt aan de prestaties van leerlingen (Topor et al., 2010). Deze relatie kan daarom beschouwd worden als een zogeheten *black box*. Wel heeft onderzoek

uitgewezen dat ouderbetrokkenheid ervoor zorgt dat leerkrachten beter zicht krijgen op de behoeften van leerlingen (Comer & Haynes, 1991; LaRocque et al., 2011). Ouders kunnen leerkrachten informatie verschaffen die hen in staat stelt om beter in te spelen op de behoeften van een kind. Dit maakt dat ouderbetrokkenheid leerkrachten kan helpen om activiteiten te organiseren, ondersteuning te realiseren en doelen te stellen die passend zijn bij de betreffende leerling(en). Passend onderwijs betreft het bieden van onderwijs en ondersteuning die passen bij de behoeften van een kind. Zo kan ouderbetrokkenheid wellicht een bijdrage leveren aan de realisatie van passend onderwijs in de klas.

2.4 Conceptueel model en verwachtingen

In dit hoofdstuk zijn diverse thema's en concepten met betrekking tot ouderbetrokkenheid aan de orde gekomen. Het hoofdstuk beschrijft verschillende begrippen en de relaties tussen de betreffende begrippen. De begrippen en bijbehorende relaties zijn schematisch weergegeven in figuur 1. Figuur 1 betreft een conceptueel model waaruit de relaties blijken tussen de elf beschreven onafhankelijke variabelen, ouderbetrokkenheid, het inzicht van leerkrachten in de behoeften van leerlingen, het plannen van passende activiteiten, het organiseren van noodzakelijke ondersteuning en stellen van haalbare doelen door leerkrachten en de realisatie van passend onderwijs in de klas.

Figuur 1. Conceptueel model waaruit de relaties blijken tussen de elf beschreven onafhankelijke variabelen, ouderbetrokkenheid, het inzicht van leerkrachten in de behoeften van leerlingen, het plannen van passende activiteiten, het realiseren van noodzakelijke ondersteuning en het stellen van haalbare doelen door leerkrachten en de realisatie van passend onderwijs in de klas.

Op basis van de beschreven relaties en het bijbehorende conceptueel model kunnen vier verwachtingen worden geformuleerd, waarbij verwachting 1 elf deelverwachtingen bevat. De verwachtingen zijn volgtijdelijk. Dit betekent dat verwachting 1 voorafgaand aan verwachting 2, verwachting 2 aan verwachting 3 en verwachting 3 aan verwachting 4. Gezien de volgtijdelijkheid vormen de verwachtingen samen een proces. Hieronder worden de verwachtingen met bijbehorende deelverwachtingen beschreven:

Verwachting 1 – Onafhankelijke variabelen en ouderbetrokkenheid:

De onafhankelijke variabelen, zoals beschreven in het conceptueel model in figuur 1, hebben invloed op de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid, ofwel de betrokkenheid van ouders bij het leerproces en de schoolactiviteiten van hun kind op school en de samenwerking tussen ouders en school ten behoeve van de ontwikkeling van hun kind.

- Verwachting 1.1 – Taalvaardigheid ouder(s) en ouderbetrokkenheid:
Naarmate ouders taalvaardiger zijn, tonen zij meer ouderbetrokkenheid.
- Verwachting 1.2 – Etniciteit ouder(s) en ouderbetrokkenheid:
Ouders met een etniciteit die behoort tot een meerderheidsgroep tonen meer ouderbetrokkenheid dan ouders met een etniciteit die behoort tot een minderheidsgroep.
- Verwachting 1.3 – Opleidingsniveau ouder(s) en ouderbetrokkenheid:
Naarmate ouders een hoger opleidingsniveau hebben, tonen zij meer ouderbetrokkenheid.
- Verwachting 1.4 – Sociaaleconomische status ouder(s) en ouderbetrokkenheid:
Naarmate ouders een hogere sociaaleconomische status hebben, tonen zij meer ouderbetrokkenheid.
- Verwachting 1.5 – Beschikbare tijd ouder(s) en ouderbetrokkenheid:
Naarmate ouders meer beschikbare tijd hebben, tonen zij meer ouderbetrokkenheid.

- Verwachting 1.6 – Gezondheid ouder(s) en ouderbetrokkenheid:
Naarmate ouders een betere gezondheid en minder gezondheidsproblemen hebben, tonen zij meer ouderbetrokkenheid.
- Verwachting 1.7 – Geslacht ouder(s) en ouderbetrokkenheid:
Vrouwelijke ouders tonen meer ouderbetrokkenheid dan mannelijke ouders.
- Verwachting 1.8 – Vertrouwen ouder(s) en ouderbetrokkenheid:
Naarmate ouders meer vertrouwen hebben in de school en leerkracht(en), tonen zij meer ouderbetrokkenheid.
- Verwachting 1.9 – Leeftijd kind en ouderbetrokkenheid:
Naarmate de leeftijd van een kind toeneemt, tonen ouders minder ouderbetrokkenheid.
- Verwachting 1.10 – Inzet leerkracht(en) en ouderbetrokkenheid:
Naarmate de inzet van de leerkracht(en) om ouders te betrekken toeneemt, tonen ouders meer ouderbetrokkenheid.
- Verwachting 1.11 – Beleid en werkwijze school en ouderbetrokkenheid:
Naarmate de school meer aandacht besteedt aan ouderbetrokkenheid, zich meer inzet om ouders te betrekken, meer barrières wegneemt en ouders meer mogelijkheden biedt om betrokken te zijn, tonen ouders meer ouderbetrokkenheid.

Verwachting 2 – Ouderbetrokkenheid en inzicht leerkrachten:

Ouderbetrokkenheid, ofwel de betrokkenheid van ouders bij het leerproces en de schoolactiviteiten van hun kind op school en de samenwerking tussen ouders en school ten behoeve van de ontwikkeling van hun kind, heeft een positieve invloed op het inzicht van leerkrachten in de (specifieke) behoeften van leerlingen.

Verwachting 3 – Inzicht leerkrachten en afstemmen activiteiten, ondersteuning en doelen:

Inzicht van leerkrachten in de (specifieke) behoeften van leerlingen heeft een positieve invloed op het plannen van passende activiteiten, het realiseren van noodzakelijke ondersteuning en het stellen van haalbare doelen voor (individuele) leerlingen door leerkrachten.

Verwachting 4 – Afstemmen activiteiten, ondersteuning en doelen en realiseren passend onderwijs:

Het plannen van passende activiteiten, het realiseren van noodzakelijke ondersteuning en het stellen van haalbare doelen voor (individuele) leerlingen door leerkrachten heeft een positieve invloed op het realiseren van passend onderwijs in de klas.

In het huidige hoofdstuk is relevante theorie aan de orde gekomen. De beschreven theorie is uitgemond in een conceptueel met bijbehorende verwachtingen. Deze verwachtingen worden in het onderzoek onderzocht. De wijze waarop dit gebeurt komt aan de orde in hoofdstuk 3.

3. Methode

In dit hoofdstuk wordt de gehanteerde methode van het huidige onderzoek beschreven. Allereerst wordt het onderzoeksontwerp uiteengezet. Vervolgens wordt de onderzoeksmethode beschreven. Hier maken de dataverzamelingmethoden en de analysemethode deel van uit. De dataverzamelingmethoden betreffen *deskresearch* en interviews. In de analysemethode wordt beschreven hoe de interviewstranscripten zijn geanalyseerd. Tot slot bevat dit hoofdstuk informatie over de wijze waarop de onderzoeker de validiteit en betrouwbaarheid van dit onderzoek heeft bevorderd.

3.1 Onderzoeksontwerp

Het onderzoek is een kwalitatief deductief onderzoek. In het onderzoek worden vier op theorie gebaseerde verwachtingen en elf bijbehorende deelverwachtingen empirisch worden getoetst aan de hand van kwalitatieve data. De onderzoeksvraag bevat zowel een beschrijvend als een verklarend element. Kwalitatief onderzoek is geschikt, omdat deze vorm van onderzoek gebruikt kan worden om een proces in kaart te brengen en daarbij achterliggende motieven, gedachten en waarden van individuen mee te nemen (Neuman, 2014; Punch, 2016). Het onderzoek kan daarnaast beschreven worden als een zogeheten *comparative case study*, wat betekent dat verschillende *cases* met elkaar worden vergeleken. Dit onderzoeksontwerp maakt het mogelijk om overeenkomsten en verschillen tussen *cases* in kaart te brengen en zo patronen te ontdekken (Neuman, 2014; Punch, 2016). In dit onderzoek worden de *cases* voornamelijk gevormd door leerkrachten van verschillende reguliere basisscholen in Den Haag. Ook heeft de onderzoeker diverse andere respondenten in het onderzoek meegenomen.

3.2 Onderzoeksmethode

3.2.1 Dataverzamelingmethoden

Om de invloed van ouderbetrokkenheid op het realiseren van passend onderwijs in de klas in Den Haag in kaart te brengen heeft de onderzoeker gebruikt gemaakt van verschillende dataverzamelingmethoden, namelijk *deskresearch* en interviews. De onderzoeker heeft ervoor gekozen om datatriangulatie toe te passen (Neuman, 2014). Dit maakt het mogelijk om vanuit verschillende perspectieven en op basis van verschillende bronnen de invloed van ouderbetrokkenheid op de totstandkoming van passend onderwijs in de klas te onderzoeken. Dit draagt bij aan de beantwoording van de onderzoeksvraag.

3.2.1.1 Deskresearch. Ten eerste heeft de onderzoeker *deskresearch* uitgevoerd door verschillende documenten (digitaal) te raadplegen (Neuman, 2014). De onderzoeker heeft gebruik gemaakt van *deskresearch* om te achterhalen op welke wijze op verschillende publieke niveaus wordt omgegaan met (passend) onderwijs en ouderbetrokkenheid. De onderzoeker heeft hierbij gebruik gemaakt van documenten die informatie geven over het landelijke beleid en de landelijke doelstellingen van de overheid omtrent ouderbetrokkenheid en passend onderwijs. Vervolgens heeft de onderzoeker documenten geraadpleegd die inzicht geven in de wijze waarop invulling wordt gegeven aan ouderbetrokkenheid en passend onderwijs binnen Den Haag. Hierbij heeft de onderzoeker gebruik gemaakt van documenten van de Gemeente Den Haag, het Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden (SPPOH) en verschillende schoolbesturen in en rondom Den Haag. Tot slot heeft de onderzoeker door middel van *deskresearch* in kaart gebracht hoe invulling wordt gegeven aan ouderbetrokkenheid en passend onderwijs door documenten van verschillende reguliere basisscholen in Den Haag te raadplegen. De onderzoeker heeft hierbij gebruik gemaakt van schoolplannen en schoolgidsen.

3.2.1.2 Interviews. Daarnaast heeft de onderzoeker gebruik gemaakt van interviews. De onderzoeker heeft ervoor gekozen om gebruik te maken van semigestructureerde interviews. Deze interviewvorm biedt de mogelijkheid om tijdens interviews te anticiperen op antwoorden van respondenten en meer gedetailleerde informatie te verkrijgen door middel van doorvragen (Neuman, 2014). De interviews bevatten open, niet sturende vragen. De onderzoeker heeft hiervoor gekozen om de respondenten uit te nodigen veel informatie te delen en hen hierbij niet te leiden in een bepaalde richting. Zo zijn de (onafhankelijke) variabelen zoals beschreven in hoofdstuk 2 niet achtereenvolgens bevraagd. De respondenten van het huidige onderzoek kunnen grofweg worden verdeeld in twee groepen: leerkrachten en overige respondenten. De onderzoeker was voorafgaand aan het onderzoek in het bezit van de contactgegevens van alle leerkrachten en een aantal van de overige respondenten. De onderzoeker heeft via het eigen netwerk de contactgegevens van de resterende respondenten verkregen. Vervolgens heeft de onderzoeker alle respondenten telefonisch benaderd om deel te nemen aan het onderzoek. Op basis hiervan kan gesteld worden dat de onderzoeker gebruikt heeft gemaakt van *convenience sampling*. Dit is een vorm van *non probability sampling*, wat betekent dat de respondenten niet random geselecteerd zijn (Neuman, 2014). De interviews duurden 30 tot 45 minuten en hebben deels telefonisch/online en deels fysiek plaatsgevonden (met inachtneming van de geldende coronamaatregelen). De onderzoeker

heeft met de respondenten afgesproken om tijdens de interviews geluidsopnames te maken, de geluidsopnames binnen twee weken na het interview te verwijderen en het geanonimiseerde transcript niet volledig te delen. Meer informatie over de respondenten en interviews is terug te vinden in de bijlagen. Bijlage I bevat (geanonimiseerde) informatie over de respondenten, bijlage II tot en met bijlage VIII geeft informatie over de opbouw en vragen van de verschillende interviews en bijlage IX en X bevatten de uitwerking van de interviews. Bijlage IX bevat de uitwerking van de interviews met leerkrachten en bijlage X bevat de uitwerking van de interviews met de overige respondenten. In bijlage IX en X zijn enkel de fragmenten opgenomen die relevant zijn voor het onderzoek.

3.2.1.2.1 Leerkrachten. De onderzoeker heeft interviews uitgevoerd met leerkrachten van verschillende reguliere basisscholen in Den Haag. De onderzoeker heeft ervoor gekozen om voornamelijk leerkrachten te interviewen gezien het onderzoek gericht is op ouderbetrokkenheid op school en de realisatie van passend onderwijs binnen de klas. Leerkrachten zijn immers de professionals die met name contact hebben met ouders en hier een beeld van kunnen schetsen. Daarnaast zijn leerkrachten de professionals die vormgeven aan de praktijk in de klas en daardoor een grote verantwoordelijkheid hebben met betrekking tot het realiseren van passend onderwijs. Dit maakt dat deze groep bij uitstek geschikt is om informatie te verstrekken ten behoeve van het onderzoek. De onderzoeker heeft de leerkrachten geïnterviewd over vier onderwerpen, te weten ouderbetrokkenheid, vormen van ouderbetrokkenheid, effecten van ouderbetrokkenheid en passend onderwijs. De onderzoeker heeft in totaal vijf leerkrachten geïnterviewd. Om het aantal interviews te bepalen heeft de onderzoeker saturatie toegepast (Neuman, 2014). Dit betekent dat de onderzoeker is gestopt met het organiseren van nieuwe interviews wanneer de interviews geen nieuwe informatie meer opleverden. Aan de hand van de interviews beoogde de onderzoeker de situatie vanuit verschillende perspectieven in kaart te brengen. Dit maakt dat de onderzoeker ervoor heeft gekozen om leerkrachten van verschillende reguliere basisscholen in Den Haag te interviewen.

3.2.1.2.2 Overige respondenten. De onderzoeker heeft naast leerkrachten diverse andere personen geïnterviewd. De interviews gingen over verschillende onderwerpen omtrent ouderbetrokkenheid en passend onderwijs. De betreffende interviews waren met name bedoeld ter verificatie en verrijking van de vergaarde data door middel van *deskresearch* en de interviews met leerkrachten. Om het aantal interviews en de benodigde respondenten te

bepalen heeft de onderzoeker geen concrete methode toegepast. De onderzoeker heeft op basis van de eerder vergaarde data ingeschat welke respondenten van toegevoegde waarde konden zijn binnen dit onderzoek. Aan de hand van de interviews beoogde de onderzoeker de informatie over ouderbetrokkenheid en passend onderwijs vanuit verschillende perspectieven in kaart te brengen en aan te vullen. De betreffende respondenten zijn elk op een ander niveau betrokken bij ouderbetrokkenheid en passend onderwijs binnen Den Haag. De onderzoeker heeft de volgende respondenten geïnterviewd:

- een adviseur van Stichting Brede Buurtschool Den Haag (SBB Den Haag);
- een voormalig lid van het dagelijks bestuur bij Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden (SPPOH) en voormalig clusterdirecteur bij een schoolbestuur;
- een clusterdirecteur bij een schoolbestuur met scholen in en rondom Den Haag;
- een directielid van een reguliere basisschool in Den Haag;
- een intern begeleidster en voormalig leerkracht; en
- drie ouders van kinderen van verschillende reguliere basisscholen in Den Haag.

3.2.2 Analysemethode

De onderzoeker heeft zowel de interviews met de leerkrachten als de interviews met de overige respondenten na afloop getranscribeerd met behulp van de geluidsopnames. Vervolgens heeft de onderzoeker elk afzonderlijk transcript globaal bestudeerd. Op basis van deze eerste analyse heeft de onderzoeker elk interviewfragment gekoppeld aan een algemene code, ofwel term. Dit proces wordt ook wel open coderen genoemd (Neuman, 2014). De onderzoeker heeft bij de interviews met leerkrachten gebruik gemaakt van de termen: Belang, Ervaringen, Positieve effecten, Negatieve effecten, Voorbeelden, Voordelen, Nadelen, Corona, Taalvaardigheid ouder(s), Etniciteit ouder(s), Opleidingsniveau ouder(s), Sociaaleconomische status ouder(s), Beschikbare tijd ouder(s), Gezondheid ouder(s), Geslacht ouder(s), Vertrouwen ouder(s), Leeftijd kind, Inzet leerkracht(en), Beleid en werkwijze school, Overige factoren, Inzicht, Afstemmen en samenwerken, Ontwikkeling en Passend Onderwijs. De termen die de onderzoeker heeft gebruikt bij de overige respondenten zijn terug te vinden in de bijlagen. Vervolgens heeft de onderzoeker axiaal coderen toegepast door de geformuleerde codes om te zetten in een beperkter aantal concrete hoofdonderwerpen (Neuman, 2014). Bij de interviews met de leerkrachten betroffen de hoofdonderwerpen: Visie leerkrachten, Effecten ouderbetrokkenheid, Vormen van ouderbetrokkenheid, Totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid, Ouderbetrokkenheid en passend onderwijs.

De hoofdonderwerpen die de onderzoeker heeft gebruikt bij de overige respondenten zijn terug te vinden in de bijlagen. De onderzoeker heeft daarna alle fragmenten van de interviews met leerkrachten geordend naar de geformuleerde hoofdonderwerpen wat maakt dat de interviewfragmenten van de verschillende interviews door elkaar zijn geplaatst. De onderzoeker heeft bij de fragmenten van de interviews met overige respondenten wel onderscheid gemaakt tussen de verschillende soorten respondenten. Door de fragmenten te ordenen naar de geformuleerde hoofdonderwerpen heeft de onderzoeker meer overzicht gecreëerd waardoor het mogelijk werd om uitspraken (van verschillende respondenten) ten aanzien van hetzelfde onderwerp met elkaar te vergelijken. De gecodeerde interviewfragmenten die relevant zijn voor dit onderzoek zijn geordend terug te vinden in bijlage IX en bijlage X. Tot slot heeft de onderzoeker selectief coderen toegepast door de uitspraken behorende bij de verschillende hoofdonderwerpen nader te analyseren en met elkaar in verband te brengen. Op basis hiervan heeft de onderzoeker patronen en relaties in kaart gebracht. Deze worden nader beschreven in hoofdstuk 4.

3.3 Validiteit

3.3.1 Interne validiteit

De interne validiteit van het onderzoek wordt op diverse manieren bevorderd. Ten eerste wordt in het onderzoek gebruik gemaakt van datatriangulatie (Neuman, 2014). De onderzoeker maakt namelijk zowel gebruik van *deskresearch* als van interviews. Door verschillende dataverzamelingsmethoden in te zetten wordt de kans op het leggen van onrechtvaardige causale relaties verkleind. Ten tweede heeft de onderzoeker gebruik gemaakt semigestructureerde interviews met open vragen (Neuman, 2014). Semigestructureerde interviews komen de interne validiteit van het onderzoek ten goede. Deze interviewvorm biedt de mogelijkheid om onderwerpen diepgaand te bespreken en met elkaar in verband te brengen. Hierdoor wordt de kans beperkt dat alternatieve verklaringen over het hoofd worden gezien en verkeerde causale relaties worden geformuleerd (Neuman, 2014). Daarnaast wordt de kans op onrechtvaardige causale relaties verkleind door meerdere respondenten te interviewen en hun antwoorden te vergelijken (Neuman, 2014). Tevens wordt de interne validiteit bevorderd door de interviews op een soortgelijke wijze, in dezelfde periode en aan de hand van een vergelijkbaar interviewscript af te nemen (Neuman, 2014). Ook wordt de mogelijkheid op sociaal wenselijke antwoorden beperkt door meerdere vragen te stellen over hetzelfde onderwerp en de respondenten duidelijk te maken dat alle gegevens

geanonimiseerd worden, de geluidsopnames niet gedeeld worden en de transcripten niet volledig gedeeld worden (Neuman, 2014).

3.3.2 Externe validiteit

De externe validiteit van het onderzoek wordt evenals de interne validiteit op diverse manieren bevorderd (Neuman, 2014). Ten eerste wordt de externe validiteit in het onderzoek bevorderd door allerlei verschillende respondenten te interviewen (Neuman, 2014). De onderzoeker heeft ervoor gekozen om zowel leerkrachten als andere respondenten bij het onderzoek te betrekken. Dit maakt dat verschillende perspectieven een rol spelen. Dit komt de representativiteit van de steekproef ten goede. Ten tweede heeft de onderzoeker ervoor gekozen om leerkrachten van verschillende basisscholen en verschillende leerjaren te interviewen (Neuman, 2014). Door verschillende soorten leerkrachten te interviewen en de steekproef daardoor zo divers mogelijk te maken, wordt de representativiteit van de steekproef bevorderd. Dit bevordert de generaliseerbaarheid van de onderzoeksresultaten en de conclusie van het onderzoek. Desondanks zijn de onderzoeksresultaten en bijbehorende conclusie niet volledig te generaliseren mede vanwege het feit dat de onderzoeker de volledige populatie niet in kaart heeft gebracht en de respondenten niet random geselecteerd zijn (Neuman, 2014). Hierdoor is het niet mogelijk om te bepalen in hoeverre de steekproef van het onderzoek daadwerkelijk representatief is voor de gehele populatie.

3.4 Betrouwbaarheid

De onderzoeker tracht de betrouwbaarheid van het onderzoek op verschillende manieren te bevorderen. Ten eerste bevordert de onderzoeker de betrouwbaarheid van het onderzoek door tijdens de interviews bij de respondenten te checken of zij de vragen goed begrijpen (Neuman, 2014). Zo tracht de onderzoeker toevallige fouten te beperken door ervoor te zorgen dat de respondenten niet zomaar een willekeurig antwoord geven. Daarnaast voert de onderzoeker alle interviews uit in een rustige omgeving. Ook controleert de onderzoeker de transcripten. Dit komt ten goede aan het minimaliseren van toevallige fouten (Neuman, 2014). De onderzoeker bevordert de betrouwbaarheid tevens door alle respondenten meerdere vragen over hetzelfde onderwerp te stellen (Neuman, 2014). Zo controleert de onderzoeker of de antwoorden van een respondent over een bepaald onderwerp overeenkomen. Voorts worden in deze scriptie de gehanteerde onderzoeksmethode en de bijbehorende interviews-scripts uitvoerig beschreven (Neuman, 2014). Dit maakt het mogelijk om het onderzoek op dezelfde wijze te herhalen.

In dit hoofdstuk is de methode van het huidige onderzoek aan de orde gekomen. Het hoofdstuk bevat informatie over het onderzoeksontwerp, de onderzoeksmethode, de validiteit en de betrouwbaarheid van het onderzoek. De resultaten die vergaard zijn aan de hand van de gehanteerde methode worden beschreven in hoofdstuk 4.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk komen de resultaten van het onderzoek die vergaard zijn door middel van *deskresearch* en interviews aan de orde. Allereerst wordt beschreven wat er op landelijk en gemeentelijk niveau is vastgelegd over het onderzoeksonderwerp. Vervolgens wordt beschreven op welke wijze het samenwerkingsverband, de schoolbesturen en de scholen omgaan met ouderbetrokkenheid in relatie tot passend onderwijs. Daarna worden de verwachtingen uit hoofdstuk 2 achtereenvolgens bevestigd, deels bevestigd of verworpen op basis van de vergaarde data. Hierbij wordt eerst ingegaan op de factoren die van invloed zijn op de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid. Vervolgens komen de verwachtingen aan de orde ten aanzien van de invloed van ouderbetrokkenheid op de inzichten van leerkrachten, het handelen van leerkrachten en de realisatie van passend onderwijs in de klas.

4.1 Landelijk: Nederland

Sinds de invoering van de Wet passend onderwijs en het bijbehorende stelsel Passend Onderwijs in 2014 zijn scholen verantwoordelijk voor het realiseren van passend onderwijs (Ledoux, 2016b; Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, z.d.-a, z.d.-d, z.d.-e; Vereniging van Nederlandse Gemeenten, z.d.). Ondanks het feit dat de verantwoordelijkheid voor het realiseren van passend onderwijs niet bij de centrale overheid ligt, worden er regelmatig landelijke metingen en analyses uitgevoerd door of in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Zo zijn er de afgelopen jaren metingen uitgevoerd met betrekking tot passend onderwijs en ouderbetrokkenheid (Bokdam, Tom, Berger, Smit, & Van Rens, 2014; Heim et al., 2016; Inspectie van het Onderwijs, 2020, 2021a, 2021b, 2021c; Ledoux, 2016b, 2016c; Ledoux et al., 2020; Waslander & Buwalda-Groeneweg, 2017).

Ondanks het feit dat ouderbetrokkenheid geen concreet doel van passend onderwijs is, is het toch een belangrijk onderdeel van passend onderwijs. Ouderbetrokkenheid wordt beschouwd als middel om de ontwikkeling van kinderen te stimuleren (Bokdam et al., 2014). De aandacht voor ouderbetrokkenheid in Nederland is de afgelopen jaren toegenomen (Nederlands Jeugdinstituut, 2017). Monitoring wijst uit dat steeds meer schoolleiders en andere betrokkenen het belang van ouderbetrokkenheid erkennen (Bokdam et al., 2014). Ook is gebleken dat met name ouders van basisschoolleerlingen ouderbetrokkenheid tonen. Onderzoek wijst uit dat 80% van de ouders betrokken is bij het basisonderwijs van hun kind (Bokdam et al., 2014).

Met betrekking tot ouderbetrokkenheid zijn landelijk enkele algemene regels opgesteld (Bokdam et al., 2014; De Bruijne, 2014; Ledoux, 2016b; Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, z.d.-b). In Hoofdstuk I van de Wet op het primair onderwijs wordt enkel aangegeven dat er op overeenstemming gericht overleg plaats dient te vinden met ouders, ouders minimaal één keer per jaar de ontwikkeling van hun kind met de school moeten bespreken en ouders passend geïnformeerd dienen te worden over de ontwikkeling van hun kind en de gang van zaken binnen de school (Artikelen 11, 13, 18a, 31a, 40, 40a, 42 en 171 Wpo). Ook wordt van scholen verwacht dat zij tenminste een heldere visie hebben over de wijze waarop zij samenwerking met ouders willen vormgeven en ouders willen betrekken bij het schoolbeleid (Inspectie van het Onderwijs, 2021c; Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, z.d.-b). Verder mogen gemeenten, samenwerkingsverbanden, schoolbesturen en scholen zelf invulling geven aan ouderbetrokkenheid. Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap probeert alle betrokken partijen te motiveren en stimuleren om ouderbetrokkenheid vorm te geven en te realiseren (De Bruijne, 2014).

4.2 Den Haag

Binnen Den Haag is ruime aandacht voor het realiseren en verbeteren van (passend) onderwijs en het stimuleren van ouderbetrokkenheid (Dekker, 2008; Gemeente Den Haag, 2017, 2018a, 2018b; Heijnen, 2003, 2004, 2005; Smit & Van Kuijk, 2016; Van Engelshoven, 2011). Met betrekking tot (passend) onderwijs maakt de Gemeente Den Haag gebruik van de Haagse Educatieve Agenda (HEA) (Gemeente Den Haag, 2016a, 2016b, 2017, 2018a, 2018b). Ten aanzien van ouderbetrokkenheid heeft de gemeente concrete doelstellingen geformuleerd en in samenwerking het Haags Model Ouderbetrokkenheid (HMO) ontwikkeld (Smit & Van Kuijk, 2016; Stichting Brede Buurtschool Den Haag, z.d.).

4.2.1 Haagse Educatieve Agenda (HEA)

De Gemeente Den Haag stelt om de vier jaar een Haagse Educatieve Agenda op (Gemeente Den Haag, 2016a, 2016b, 2018a, 2018b). Deze beleidsagenda bevat de doelstellingen en ambities voor het onderwijs binnen Den Haag voor een periode van vier jaar en vormt de basis voor samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang en gemeente. De doelen van de Haagse Educatieve Agenda zijn te herkennen binnen de schoolbesturen en de scholen in Den Haag (Respondent 7, januari 2022).¹ De scholen gaan in de praktijk met de

¹ Vanwege de zorgvuldigheid wordt op deze wijze verwezen naar de respondenten.

doelen en ambities aan de slag en zorgen ervoor dat deze (voor zover mogelijk) worden gerealiseerd. Waar mogelijk ondersteunt de gemeente scholen hierbij (Respondent 6, januari 2022). Zo heeft de gemeente Stichting Brede Buurtschool Den Haag geïnitieerd om binnen het onderwijs in Den Haag te ondersteunen, verbinden, adviseren en inspireren.

De Haagse Educatieve Agenda wordt opgesteld door de Gemeente Den Haag in samenwerking met de Haagse schoolbesturen voor primair en voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs en de Haagse kinderopvangorganisaties (Gemeente Den Haag, 2016a, 2018b). Bij het opstellen van de agenda worden gesprekken gevoerd met leraren, schoolleiders, leerlingen, ouders en bestuurders. Deze gesprekken vinden plaats om draagvlak te creëren en vanuit de gedachte dat al deze partijen een rol spelen bij de ontwikkeling van kinderen ofwel *it takes a village to raise a child* (Gemeente Den Haag, 2018b). Op meer informele wijze worden ook andere partijen betrokken, zoals Stichting Brede Buurtschool Den Haag (Respondent 6, januari 2022). Stichting Brede Buurtschool Den Haag is met name werkzaam in de onderwijspraktijk, maar is ook actief op bestuurlijk gebied. Dit maakt dat deze partij verbanden kan leggen tussen de gemeente en scholen. De gemeente benut Stichting Brede Buurtschool Den Haag met name om te achterhalen wat er in binnen het onderwijs in de stad speelt. De agenda wordt zo opgesteld dat deze voortbordurt op de eerdere agenda en de bijbehorende ambities. Zo draagt de agenda bij aan het door ontwikkelen en innoveren van het onderwijs binnen Den Haag. In de ambities van de Haagse Educatieve Agenda 2014-2018 en in de ambities van de Haagse Educatieve Agenda 2018-2022 zijn zowel passend onderwijs als ouderbetrokkenheid opgenomen (Gemeente Den Haag, 2016a, 2016b, 2018a, 2018b).

4.2.2 Ouderbetrokkenheid in Den Haag

4.2.2.1 Doelstellingen van de Gemeente Den Haag. De Gemeente Den Haag heeft met betrekking tot ouderbetrokkenheid zeven concrete doelstellingen geformuleerd (Smit & Van Kuijk, 2016). Deze zijn beschreven in figuur 2. De gemeente ambieert verdere stappen te zetten richting een ‘wij-cultuur’ binnen het Haagse onderwijs. Om de doelstellingen te monitoren is de voortgang van ouderbetrokkenheid in kaart gebracht door middel van een onderzoek (Smit & Van Kuijk, 2016). Bij dit onderzoek is onderscheid gemaakt tussen de verschillende doelstellingen.

7 doelstellingen ouderbetrokkenheid

1. Scholen geven in overleg met ouders en inspraakorganen zelfstandig invulling aan hun pedagogische en didactische werkwijzen.
2. Ouders zijn toegerust met de juiste informatie en weten wat er van hen verwacht wordt in relatie tot de (voor)school.
3. Pedagogische doelen van ouderbetrokkenheid bereiken.
4. Organisatorische doelen van ouderbetrokkenheid bereiken.
5. Participatiedoelen van ouderbetrokkenheid bereiken.
6. Eisen stellen aan ouders ter verbetering van samenwerking tussen ouders en school.
7. De effecten van de contacten tussen ouders en school optimaliseren door de *driving forces* uit het Haagse Model Ouderbetrokkenheid toe te passen.

Figuur 2. Doelstellingen van de Gemeente Den Haag met betrekking tot ouderbetrokkenheid (Smit & Van Kuijk, 2016).

Met betrekking tot de eerste doelstelling wijst het onderzoek van Smit en Van Kuijk (2016) uit dat een beperkt aantal scholen een beleidsplan ofwel actieplan ouderbetrokkenheid heeft opgesteld. Ook is gebleken dat het overgrote deel van de scholen geen concrete visie op ouderbetrokkenheid heeft uitgewerkt en ouderbetrokkenheid (nog) geen integrale positie heeft gekregen in het beleid. Diverse respondenten van het huidige onderzoek zijn van oordeel dat de meeste reguliere basisscholen in Den Haag wél een visie hebben op ouderbetrokkenheid en daar ook aandacht aan besteden (Respondent 6, januari 2022; Respondent 8, januari 2022). Overigens zijn er wel verschillen tussen scholen (Respondent 6, januari 2022; Respondent 8, januari 2022; Respondent 10, januari 2022).

Ten aanzien van doelstelling 2 is uit het onderzoek van Smit en Van Kuijk (2016) gebleken dat de communicatie en informatievoorziening over het algemeen adequaat zijn. Ouders waarderen de wijze waarop zij door de school en individuele leerkracht(en) worden geïnformeerd. Wel is de informatie volgens ouders niet altijd tijdig en duidelijk. Uit de interviews van het huidige onderzoek kwam naar voren dat ouders over het algemeen tevreden zijn over de wijze waarop scholen hen informeren (Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022).

Voor wat betreft doelstelling 3 blijkt uit het onderzoek van Smit en Van Kuijk (2016) dat leerkrachten ouders vooral het goede voorbeeld geven als het op opvoeden aankomt. Het onderzoek wijst uit dat het van belang is dat ouders in gesprekken ook het woord krijgen en dat er ook wordt gesproken over thuis en opvoeding. Dat verrijkt het beeld van de leerkracht en zorgt ervoor dat ouders ook vragen kunnen stellen over zaken waar zij thuis tegenaan lopen. Alle respondenten van het huidige onderzoek hebben in meer of mindere mate aangegeven dat de inzichten en informatie van ouders van toegevoegde waarde kunnen zijn binnen het onderwijs (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021; Respondent 6, januari 2022; Respondent 7, januari 2022; Respondent 8, januari 2022; Respondent 9, januari 2022; Respondent 10, januari 2022; Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022).

Inzake doelstelling 4 blijkt uit het onderzoek van Smit en Van Kuijk (2016) dat ouders geregeld door scholen worden gevraagd om deel te nemen en te helpen bij activiteiten. Toch zijn ouders van mening dat hun expertise, kennis en vaardigheden niet voldoende benut worden. Uit de interviews ten behoeve van het huidige onderzoek is duidelijk naar voren gekomen dat scholen ouders op allerlei verschillende manieren proberen te betrekken bij het onderwijs en daaraan gerelateerde activiteiten (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021; Respondent 8, januari 2022; Respondent 9, januari 2022; Respondent 10, januari 2022; Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022). Daarnaast komt uit de interviews over het algemeen een positief beeld naar voren als het aankomt op de wijze waarop leerkrachten omgaan met de inbreng van ouders (Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022).

Omtrent doelstelling 5 is uit het onderzoek van Smit en Van Kuijk (2016) gebleken dat alle scholen gebruik maken van een medezeggenschapsraad waar ouders zitting in nemen. Ook op meer informele wijze worden ouders geregeld door scholen gevraagd om mee te denken over het beleid. Deze bevindingen komen overeen met de bevindingen van het huidige onderzoek. Diverse respondenten geven aan dat ouders op zowel formele als informele wijze betrokken worden bij het beleid van de school (Respondent 1, december 2021; Respondent 7, januari 2022; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022).

Betreffende doelstelling 6 duidt het onderzoek van Smit en Van Kuijk (2016) verschillende veelvoorkomende knelpunten en succesfactoren ten aanzien van de

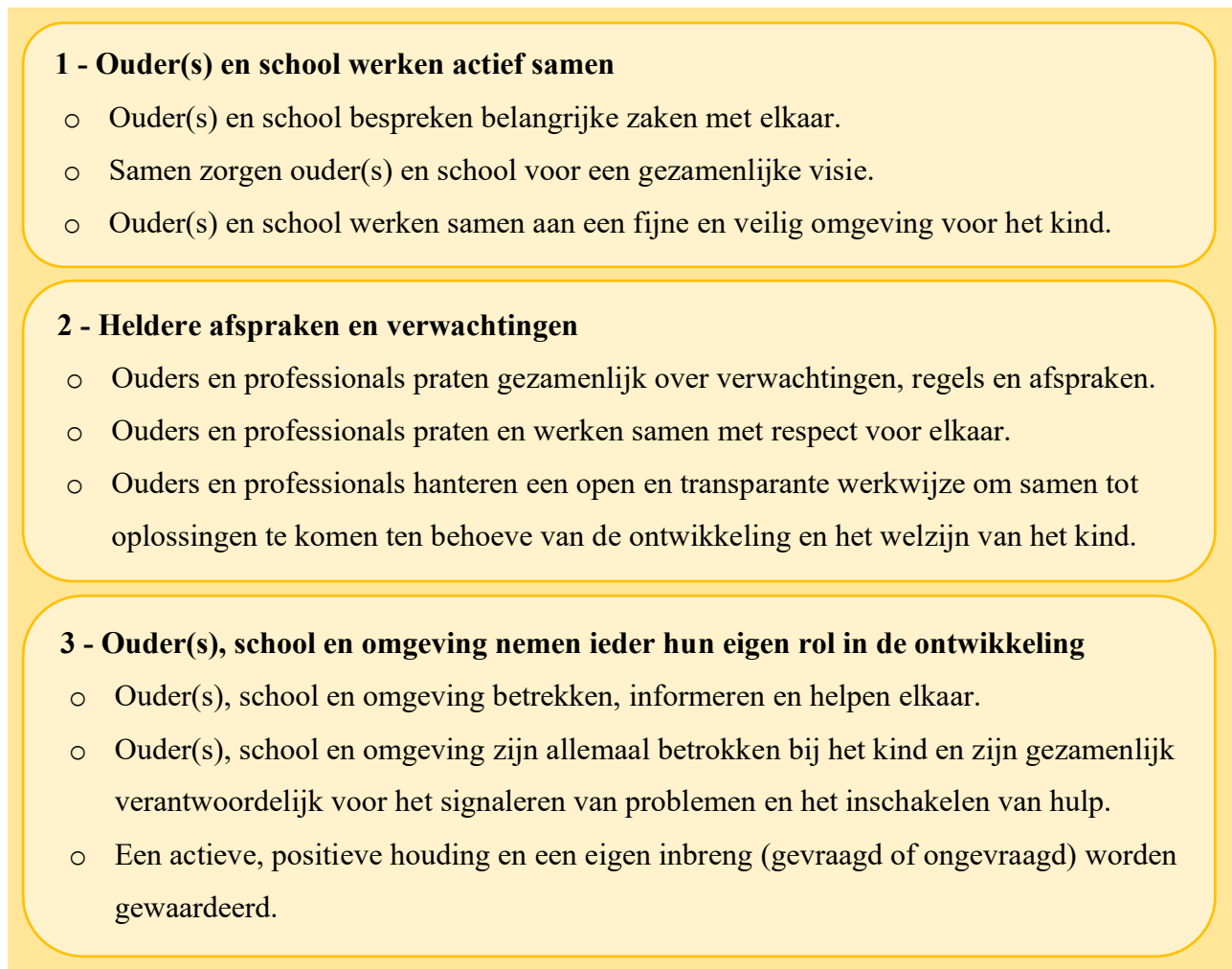
samenwerking tussen ouders en school. Ouderbetrokkenheid blijkt een aanzienlijke tijdsinvestering van scholen en leerkrachten te vragen. Ook zijn ouders niet altijd bereid om betrokken te zijn omwille van verschillende redenen. Daarnaast beschouwen ouders zich nog niet als partners van de school. Met betrekking tot succesfactoren is uit het onderzoek naar voren gekomen dat een goede aansturing door de schoolleiding, inzet van leerkrachten, duidelijke regels en vaardigheden van leerkrachten kunnen bijdragen aan de samenwerking tussen ouders en school. Deze onderzoeksresultaten komen grotendeels overeen met de bevindingen op basis van de interviews (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021; Respondent 8, januari 2022; Respondent 9, januari 2022; Respondent 10, januari 2022; Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022).

Tot slot is uit het onderzoek van Smit en Van Kuijk (2016) gebleken dat er aangaande doelstelling 7 over het algemeen sprake is van gedeelde verantwoordelijkheid, duidelijke afspraken en een heldere rollenverdeling. Er zijn geen verschillen gevonden in de ambities van scholen uit verschillende stadsdelen van Den Haag. De interviews van het huidige onderzoek wijzen uit dat de samenwerking tussen school en ouders over het algemeen door beide partijen wordt gewaardeerd (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021; Respondent 10, januari 2022; Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022). Wel is het soms lastig om bij de eigen rol te blijven. Dit kan uitdagingen met zich meebrengen. Daarnaast blijkt uit de interviews dat er wat betreft ambities verschillen zijn tussen verschillende basisscholen in Den Haag (Respondent 8, januari 2022). Op basis van de interviews kan echter niet geconcludeerd worden dat dit samenhangt met de verschillende stadsdelen.

Op basis van de resultaten van het onderzoek van Smit en Van Kuijk (2016) en de verkregen informatie uit interviews van het huidige onderzoek kan geconcludeerd worden dat ouderbetrokkenheid een actueel thema is in Den Haag. De resultaten van beide onderzoeken komen in grote mate overeen. Scholen besteden wel degelijk aandacht aan ouderbetrokkenheid. Naar aanleiding van maatschappelijke ontwikkelingen zijn er met name de afgelopen jaren stappen gezet (Respondent 6, januari 2022; Respondent 7, januari 2022; Respondent 8, januari 2022). Er heeft een zekere omslag in denken plaatsgevonden. Scholen zien ouders steeds meer als een waardevolle partner. Desondanks kan gesteld worden dat er zeker nog winst te behalen is en dat met name doelstellingen 1, 4 en 6 aandacht behoeven.

4.2.2.2 Haags Model Ouderbetrokkenheid (HMO). Het Haags Model

Ouderbetrokkenheid is ontwikkeld door de Gemeente Den Haag in samenwerking met Stichting Brede Buurtschool Den Haag (Stichting Brede Buurtschool Den Haag, z.d.). Bij het ontwikkelen van het model zijn tevens schoolleiders en leerkrachten betrokken geweest (Respondent 6, januari 2022). Door met verschillende partijen vanuit de praktijk in gesprek te gaan zijn succesfactoren in kaart gebracht. Deze hebben betrekking op het realiseren van ouderbetrokkenheid en vormen tezamen het Haags Model Ouderbetrokkenheid, zoals weergegeven in figuur 3. Het model is een beleidsinstrument dat ingezet wordt om ter sprake te brengen hoe invulling gegeven kan worden aan ouderbetrokkenheid (Respondent 6, januari 2022). Om te bepalen wat er dan precies dient te gebeuren, kunnen scholen gebruik maken van een zogeheten gereedschapskist met praktische tips en handvatten. Binnen Den Haag staat het idee centraal dat kinderen zich zo optimaal en breed mogelijk moeten ontwikkelen (Stichting Brede Buurtschool Den Haag, z.d.). Het model gaat ervan uit dat ouders, school en omgeving goed moeten samenwerken om dit te realiseren. Het model vormt de basis voor gelijkwaardige en respectvolle samenwerking waarbij het kind centraal staat. Het Haags Model Ouderbetrokkenheid hanteert de volgende slogan: ‘Ouders + School + Omgeving = Ontwikkeling, waarbij het kind centraal staat. Uw kind samen betrokken.’

Figuur 3. Uitgangspunten met bijbehorende activiteiten van het Haags Model Ouderbetrokkenheid (HMO) (Stichting Brede Buurtschool Den Haag, z.d.).

4.2.2.3 De rol van de Gemeente Den Haag. Op basis van het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de Gemeente Den Haag, evenals het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, in het kader van ouderbetrokkenheid enkel een stimulerende rol vervult (Smit & Van Kuijk, 2016). De verantwoordelijkheid voor ouderbetrokkenheid ligt namelijk niet bij de gemeente. Dit werd mede bevestigd door diverse respondenten die stelden dat de scholen aan zet zijn als het aankomt op het realiseren van ouderbetrokkenheid (Respondent 6, januari 2022; Respondent 7, januari 2022; Respondent 8, januari 2022; Respondent 9, januari 2022). Op basis hiervan kan gesteld worden dat de Gemeente Den Haag gebruik maakt van verschillende middelen en documenten om invulling te geven aan de stimulerende rol die zij vervult.

4.3 Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden (SPPOH)

Het Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden ondersteunt schoolbesturen en scholen bij het realiseren van passend onderwijs door scholen en alle andere expertise bij elkaar te brengen (Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden, z.d.-a, z.d.-b, 2017, 2021b). Vanuit de kernwaarden vertrouwen, verbinden en verantwoordelijk werken werkt het samenwerkingsverband aan het realiseren van haar missie: ‘Samen voor passend onderwijs’ (Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden, 2021b). Het samenwerkingsverband ondersteunt scholen zowel inhoudelijk als financieel en is actief binnen de regio Haaglanden, bestaande uit Den Haag, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk. Ondanks het feit dat het samenwerkingsverband betrokken is bij alle vormen van zorg die binnen het basisonderwijs in Haaglanden gegeven worden, weten veel ouders waarschijnlijk niet van het bestaan van het samenwerkingsverband af (Respondent 7, januari 2022). Ouders komen vaak pas in aanraking met het samenwerkingsverband als hun kind extra ondersteuning nodig heeft. In totaal zijn er bij het samenwerkingsverband 27 schoolbesturen en ongeveer 200 scholen aangesloten, waaronder basisscholen, scholen voor speciaal basisonderwijs en scholen voor speciaal onderwijs. Het bestuur van het samenwerkingsverband wordt gevormd door vertegenwoordigers van alle aangesloten schoolbesturen. Het bestuur bestaat uit een dagelijks bestuur met zeven leden en overige bestuursleden die de rol van toezichthouders vervullen.

Om de missie van het Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden te realiseren werkt het samenwerkingsverband vanuit de vijf succesfactoren die door de PO-Raad zijn geformuleerd om passend onderwijs te realiseren (Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden, z.d.-a, z.d.-b, 2017, 2021b). Deze succesfactoren betreffen: I) Goed toegeruste leraren in een professionele schoolorganisatie, II) Ouders als pedagogisch partner, III) Samenwerking als professionele afweging, IV) Een dienende infrastructuur voor onderwijs en zorg V) Sturen op resultaten met aandacht voor proceskwaliteit. Daarnaast heeft het samenwerkingsverband de eigen visie nader uitgewerkt in ondersteuningsplannen (Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden, 2017, 2021b).

4.3.1 Ondersteuningsplannen

Het Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden stelt om de vier jaar een ondersteuningsplan op (Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden, z.d.-a, z.d.-b, 2017, 2021b). Een ondersteuningsplan bevat de koers van het samenwerkingsverband voor vier jaar. In het document worden de ambities en doelstellingen

van het samenwerkingsverband op hoofdlijnen toegelicht (Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden, z.d.-a, z.d.-b, 2017, 2021b). Bij het opstellen van een ondersteuningsplan wordt het voorgaande ondersteuningsplan geëvalueerd. Mede op basis daarvan worden nieuwe doelen en uitdagingen geformuleerd. Bij het opstellen van een plan worden allerlei partijen betrokken. Uiteindelijk dient de ondersteuningsplanraad instemming te geven op het plan. Deze planraad is een medezeggenschapsraad, bestaande uit ouders en personeel van de aangesloten scholen. Het is inmiddels verplicht om ouders onderdeel uit te laten maken van de planraad en dus inspraak te geven in het ondersteuningsplan (Respondent 7, januari 2022). Ook dient er op overeenstemming gericht overleg over het ondersteuningsplan plaats te vinden met de gemeente. Tot slot wordt het plan naar de Inspectie van het Onderwijs gestuurd (Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden, z.d.-a, z.d.-b, 2017, 2021b). Het ondersteuningsplan wordt aangevuld met jaarplannen en jaarverslagen om de voortgang nauw te monitoren en doelen bij te stellen waar nodig (Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden, z.d.-a, z.d.-b, 2017, 2021a, 2021b). De input voor de jaarverslagen wordt gegenereerd door schoolbesturen en scholen (Respondent 7, januari 2022). Dit zijn immers de partijen die het onderwijs vormgeven in de praktijk en dus de doelen van het ondersteuningsplan (proberen te) realiseren.

Het ondersteuningsplan bevat uiteenlopende doelen die elk op eigen wijze verwant zijn aan passend onderwijs (Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden, z.d.-a, z.d.-b, 2017, 2021b). Zowel het ondersteuningsplan 2017-2021 als het ondersteuningsplan 2021-2025 bevat doelen ten aanzien van ouderbetrokkenheid (Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden, 2017, 2021b). In het ondersteuningsplan 2017-2021 staat beschreven dat het Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden ouders en ouderbetrokkenheid hoog in het vaandel heeft staan (Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden, 2017). Zo stelt het samenwerkingsverband dat schoolbesturen ouders actief moeten betrekken, ouders betrokken dienen te worden bij Multidisciplinair Overleg (MDO) en in overleg met ouders beslissingen genomen dienen te worden over de (extra) ondersteuning van hun kind. Tot slot bevat het ondersteuningsplan 2017-2021 tien concrete criteria voor ouderbetrokkenheid. Ook in het ondersteuningsplan 2021-2025 is ouderbetrokkenheid prominent aanwezig (Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden, 2021b). Het ondersteuningsplan benadrukt het belang van ouderbetrokkenheid. Wel blijkt uit het ondersteuningsplan dat de betrokkenheid en ondersteuning van ouders en leerlingen op school

plaatsvinden. De school is dan ook eindverantwoordelijk voor ouderbetrokkenheid. Op basis hiervan kan gesteld worden dat het Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden, evenals het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Gemeente Den Haag, met name een stimulerende rol vervult ten aanzien van ouderbetrokkenheid. Een voormalig lid van het dagelijks bestuur van het samenwerkingsverband bevestigde dit door te stellen dat de doelen van ouderbetrokkenheid worden gerealiseerd binnen de scholen in de driehoek school, ouder, kind (Respondent 7, januari 2022).

4.4 Schoolbesturen

Bij het Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden zijn verschillende schoolbesturen aangesloten (Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden, z.d.-a, z.d.-b, 2017, 2021a, 2021b). Een aantal voorbeelden van deze besturen zijn Stichting De Haagse Scholen, Laurentius Stichting, Stichting Lucas Onderwijs en Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden (Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden, 2021a). Bij deze schoolbesturen zijn meerdere reguliere basisscholen in Den Haag aangesloten. Passend onderwijs en ouderbetrokkenheid komen expliciet aan de orde in verschillende beleidsdocumenten van de betreffende schoolbesturen (De Haagse Scholen, 2020, 2021; Laurentius Stichting voor katholiek primair onderwijs, 2018, 2021; Lucas Onderwijs, 2017, 2021; SCOH onderwijs en peuteropvang, 2018, 2021). Met betrekking tot ouderbetrokkenheid kan gesteld worden dat de schoolbesturen ouderbetrokkenheid belangrijk vinden.

De wijze waarop de schoolbesturen ouderbetrokkenheid aan de orde stellen in hun missie, visie en/of ambities varieert (De Haagse Scholen, 2020, 2021; Laurentius Stichting voor katholiek primair onderwijs, 2018, 2021; Lucas Onderwijs, 2017, 2021; SCOH onderwijs en peuteropvang, 2018, 2021). Zo beschrijft Stichting De Haagse Scholen leerlingen te willen voorbereiden op de wereld van morgen in samenwerking met ouders en andere betrokkenen (De Haagse Scholen, 2020, 2021). Samen met ouders tracht Stichting De Haagse Scholen te werken aan de optimale ontwikkeling van leerlingen. De Laurentius Stichting beschrijft de Laurentius leerling, de Laurentius leerkracht, de Laurentius leider, de Laurentius organisatie en de Laurentius ouder (Laurentius Stichting voor katholiek primair onderwijs, 2018, 2021). Hiermee doelt het schoolbestuur op het belang van samenwerking tussen de betreffende partijen. Ouders vervullen hierbij een belangrijke rol door samen te werken met de school en zo het beste uit hun kind naar boven te halen. Stichting Lucas Onderwijs beschrijft expliciet veel waarde te hechten aan ouderbetrokkenheid en -participatie

gezien het van toegevoegde waarde kan zijn voor de leerprestaties van leerlingen (Lucas Onderwijs, 2017, 2021). Er wordt gesproken over een driehoek tussen school, ouder(s) en leerling(en). Tot slot ambieert Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden een goede samenwerking met ouders tot stand te brengen vanuit de gedachte dat je alleen in goede samenwerking iets voor elkaar kunt betekenen (SCOH onderwijs en peuteropvang, 2018, 2021). Stichting Christelijke Onderwijs Haaglanden benoemt expliciet dat het van groot belang is om de handen in één te slaan om leerlingen verder te laten ontwikkelen.

Ondanks de verschillen tussen de schoolbesturen beschrijven alle schoolbesturen in meer of minder expliciete zin dat het vormgeven en realiseren van ouderbetrokkenheid uiteindelijk de verantwoordelijkheid van de aangesloten scholen is (De Haagse Scholen, 2020, 2021; Laurentius Stichting voor katholiek primair onderwijs, 2018, 2021; Lucas Onderwijs, 2017, 2021; SCOH onderwijs en peuteropvang, 2018, 2021). Scholen dienen ouderbetrokkenheid zo vorm te geven dat het aansluit bij de betreffende school. Schoolbesturen geven scholen hierbij geen strikte vereisten mee. Vanuit de schoolbesturen worden scholen gestimuleerd om op een passende wijze vorm te geven aan ouderbetrokkenheid (Respondent 8, januari 2022). Scholen hebben daarbij de autonomie om een eigen aanpak te kiezen. Elke school heeft een eigen populatie die specifieke uitdagingen met zich brengt (Respondent 8, januari 2022; Respondent 9, januari 2022). Dit maakt dat een universele aanpak niet passend is. De schoolbesturen houden echter wel toezicht op de manier waarop scholen in de praktijk met ouderbetrokkenheid omgaan en bevragen scholen daarover (Respondent 8, januari 2022; Respondent 9, januari 2022). Bij het bevragen weegt het schoolbestuur hoe een school ervoor staat (Respondent 8, januari 2022). Schoolbesturen accepteren daarbij verschillen tussen scholen en hanteren geen strikte, eenduidige meetlat (Respondent 6, januari 2022; Respondent 8, januari 2022). Schoolbesturen kijken vooral naar de omstandigheden waar een school mee te maken heeft en nemen daarbij onder andere de wijk en de populatie van de school in overweging. Ten aanzien van ouderbetrokkenheid vervullen schoolbesturen dus een stimulerende en (milde) toezichhoudende rol.

4.5 Reguliere basisscholen

Gezien het feit dat scholen zelf invulling mogen geven aan de manier waarop zij in de praktijk omgaan met ouderbetrokkenheid, is het niet opmerkelijk dat er verschillen zijn tussen scholen. In de schoolplannen en schoolgidsen van reguliere basisscholen in Den Haag zijn dan ook duidelijke verschillen te herkennen (Annie M.G. Schmidtschool, 2019; Basisschool Onze Wereld, 2019; Basisschool 't Palet, 2019; Carolusschool, 2019; CBS De Gantel, 2021;

Christelijke basisschool De Vliermeent, 2021; De Buutplaats, 2019; De Horizon, 2021; De Oranje Nassauschool, 2019; KBS De Oase, 2019; Kindcentrum Vroondaal, 2020; Nutsbasisschool M.M. Boldingh, 2019; OBS Archipel, 2019; OBS Het Galjoen, 2019; Openbare basisschool Bohemen Kijkduin, 2019; Openbare basisschool Erasmus, 2019; R.K. Basisschool Petrus Donders, 2019; RKBS Christoffel, 2021; RKBS De Fontein, 2019; RKBS De Zuidwester, 2019; Rosa basisschool, 2021). Waar sommige scholen ouderbetrokkenheid prominent aan de orde stellen en de ouders omschrijven als belangrijke en gelijkwaardige partner, besteden andere scholen hier minder aandacht aan. Zo zijn er ook scholen waar het schoolplan of de schoolgids enkel een lijstje met praktische uitingsvormen van ouderbetrokkenheid bevat. Zowel op papier als in de praktijk zijn de verschillen tussen scholen met betrekking tot ouderbetrokkenheid groot, zo stellen verschillende respondenten (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021; Respondent 6, januari 2022; Respondent 7, januari 2022; Respondent 8, januari 2022; Respondent 9, januari 2022). Om de verschillen tussen scholen te verklaren worden verschillende factoren benoemd, waaronder de directie, de wijk en de populatie van de school (Respondent 1, december 2021; Respondent 8, januari 2022; Respondent 13, januari 2022). De mate waarin directies de deuren openzetten en creatieve oplossingen weten te vinden om ouders te betrekken verschilt overduidelijk (Respondent 8, januari 2022). Daarnaast zijn de wijk en populatie van invloed (Respondent 8, januari 2022). Deze factoren hangen in de meeste gevallen met elkaar samen. In bepaalde wijken wordt door de populatie meer ouderbetrokkenheid getoond dan in andere wijken. Hier heeft de school in principe geen directe invloed op. De wijze waarop een school hiermee omgaat is uiteraard wel van belang. Het is van belang om naar oplossingen te zoeken en een aanpak te kiezen die aansluit bij de populatie van de school (Respondent 8, januari 2022; Respondent 9, januari 2022).

4.6 Op school, in de klas

Zowel op basis van *deskresearch* als op basis van de interviews kan gesteld worden dat de aandacht voor ouderbetrokkenheid de afgelopen jaren is toegenomen (Bokdam et al., 2014; Nederlands Jeugdinstituut, 2017; Respondent 6, januari 2022; Respondent 7, januari 2022; Respondent 8, januari 2022; Respondent 9, januari 2022; Respondent 10, januari 2022; Smit & Van Kuijk, 2016). Alle respondenten van het huidige onderzoek hebben aangegeven dat zij ouderbetrokkenheid belangrijk vinden (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5,

december 2021; Respondent 6, januari 2022; Respondent 7, januari 2022; Respondent 8, januari 2022; Respondent 9, januari 2022; Respondent 10, januari 2022; Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022).

Leerkrachten hebben over het algemeen positieve ervaringen met ouderbetrokkenheid en vinden het belangrijk om “het samen te doen” (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021). Volgens hen heeft ouderbetrokkenheid voornamelijk positieve effecten. Ouderbetrokkenheid zorgt ervoor dat school en ouders elkaar kunnen aanvullen en versterken waar nodig. Leerkrachten zijn van oordeel dat het van belang is om een team te vormen met ouders en alles samen te brengen: ouders, school en omgeving. Samen werken aan de ontwikkeling van een kind zorgt voor de beste resultaten. Deze mening wordt gedeeld door de geïnterviewde intern begeleider en ouders (Respondent 10, januari 2022; Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022). Ouders vinden het belangrijk om op de hoogte te zijn van de ontwikkeling van hun kind zodat zij kunnen ondersteunen waar nodig (Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022). Tot slot benadrukken andere respondenten het belang van ouderbetrokkenheid door ouders te omschrijven als experts van het kind en als waardevolle partner voor de school (Respondent 6, januari 2022; Respondent 8, januari 2022; Respondent 9, januari 2022).

4.6.1 Totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid

Uit de interviews is gebleken dat niet alle ouders in dezelfde mate betrokken zijn en dat de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid van allerlei factoren afhankelijk zijn (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021; Respondent 6, januari 2022; Respondent 8, januari 2022; Respondent 9, januari 2022; Respondent 10, januari 2022; Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022). De onafhankelijke variabelen uit het conceptueel model in hoofdstuk 2 worden achtereenvolgens uitgewerkt en in verband gebracht met uitspraken van de respondenten. Tot slot volgen factoren die uit de interviews naar voren zijn gekomen, maar niet waren opgenomen in hoofdstuk 2.

4.6.1.1 Taalvaardigheid ouder(s). Diverse respondenten hebben aangegeven dat zij de taalvaardigheid van ouders als een variabele zien die van invloed is op de totstandkoming

en mate van ouderbetrokkenheid (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021; Respondent 8, januari 2022; Respondent 9, januari 2022; Respondent 10, januari 2022). Zo geven diverse leerkrachten aan dat ouders die geen of beperkt Nederlands spreken minder betrokken zijn bij de ontwikkeling van hun kind op school (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021). Deze ouders zoeken minder contact met school, komen minder vaak op een gesprek en zijn minder betrokken bij andere schoolactiviteiten. Leerkrachten stellen op basis hiervan dat de taalvaardigheid van ouders zeker een barrière kan vormen om betrokken te zijn. Andere respondenten ondersteunen deze bevinding door te stellen dat taal voor ouders een belemmering kan vormen om ouderbetrokkenheid te tonen (Respondent 8, januari 2022; Respondent 9, januari 2022). Het wordt door zowel de leerkrachten als de intern begeleider als uitdaging ervaren om samen te werken, uitvoerig in gesprek te gaan en gezamenlijke oplossingen te bedenken met ouders die minder taalvaardig zijn (Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021; Respondent 10, januari 2022). Het is aan de school om oplossingen te bedenken zodat ook ouders die minder taalvaardig zijn betrokken worden bij de ontwikkeling van hun kind op school (Respondent 2, december 2021; Respondent 9, januari 2022). Op basis van de beschreven resultaten kan verwachting 1.1 bevestigd worden.

Verwachting 1.1 – Taalvaardigheid ouder(s) en ouderbetrokkenheid	Bevestigd
Naarmate ouders taalvaardiger zijn, tonen zij meer ouderbetrokkenheid.	

4.6.1.2 Etniciteit ouder(s). De respondenten verschillen van mening als het aankomt op de invloed van de etniciteit van ouders op ouderbetrokkenheid (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021; Respondent 8, januari 2022; Respondent 9, januari 2022; Respondent 10, januari 2022). Zo geven diverse leerkrachten en de geïnterviewde clusterdirecteur aan dat ouders met een andere etniciteit minder ouderbetrokkenheid tonen dan ouders met een Nederlandse etniciteit (Respondent 1, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 8, januari 2022). Zij dichten dit toe aan het verschil in normen en waarden en stellen dat ouders met een andere etniciteit een andere visie hebben op school en het belang van school. Ook geven zij aan dat het voor deze ouders wellicht lastiger is om mee

te denken over school aangezien zij wellicht niet weten hoe het onderwijs in Nederland precies werkt. De andere leerkrachten en diverse overige respondenten geven daarentegen aan dat ouders met een andere etniciteit niet minder ouderbetrokkenheid tonen dan ouders met een Nederlandse etniciteit (Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 5, december 2021; Respondent 9, januari 2022; Respondent 10, januari 2022). Zij stellen dat ouders met een andere etniciteit door het verschil in normen en waarden op een andere manier betrokken zijn. Dit maakt dat deze ouders anders op dingen reageren en anders met dingen omgaan. Kortom, ouders met een andere etniciteit zijn volgens hen niet minder betrokken maar anders betrokken. Aangezien de respondenten elkaar tegenspreken kan verwachting 1.2 op basis van de beschreven resultaten deels bevestigd worden.

Verwachting 1.2 – Etniciteit ouder(s) en ouderbetrokkenheid	Deels bevestigd
Ouders met een etniciteit die behoort tot een meerderheidsgroep tonen meer ouderbetrokkenheid dan ouders met een etniciteit die behoort tot een minderheidsgroep.	

4.6.1.3 Opleidingsniveau ouder(s). De geïnterviewde leerkrachten en diverse overige respondenten hebben aangegeven dat het opleidingsniveau van ouders invloed heeft op ouderbetrokkenheid (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021; Respondent 8, januari 2022; Respondent 10, januari 2022). Hoogopgeleide ouders tonen een hogere mate van ouderbetrokkenheid en zijn kritischer en mondiger dan lager opgeleide ouders. De respondenten verklaren dit door te stellen dat hoogopgeleide ouders het belangrijk vinden dat hun kind een bepaald niveau behaalt. Daarnaast brengen leerkrachten het opleidingsniveau van ouders in verband met intelligentie (Respondent 2, december 2021; Respondent 5, december 2021). Op basis hiervan stellen zij dat laagopgeleide ouders wellicht ook minder ouderbetrokkenheid tonen, omdat ze dingen minder goed snappen en zich minder in staat voelen om ondersteuning te bieden. Op basis van de beschreven resultaten kan verwachting 1.3 bevestigd worden.

Verwachting 1.3 – Opleidingsniveau ouder(s) en ouderbetrokkenheid	Bevestigd
Naarmate ouders een hoger opleidingsniveau hebben, tonen zij meer ouderbetrokkenheid.	

4.6.1.4 Sociaaleconomische status ouder(s). De geïnterviewde leerkrachten en intern begeleider hebben aangegeven dat financiële factoren invloed hebben op de ouderbetrokkenheid van ouders (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021; Respondent 10, januari 2022). Zij stellen dat ouders met financiële problemen minder ouderbetrokkenheid tonen dan ouders met minder geldzorgen (Respondent 4, december 2021; Respondent 10, januari 2022). Dit verklaren zij door te stellen dat ouders met minder geld andere zorgen aan hun hoofd hebben en daardoor minder tijd en aandacht hebben voor de ontwikkeling van hun kind op school. De overige leerkrachten stellen expliciet dat het milieu van ouders invloed heeft op hun mate van ouderbetrokkenheid (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021). Deze leerkrachten zijn van oordeel dat ouders met een hoge sociaaleconomische status meer ouderbetrokkenheid tonen dan ouders met een lagere sociaaleconomische status. Op basis van de beschreven resultaten kan verwachting 1.4 bevestigd worden.

Verwachting 1.4 – Sociaaleconomische status ouder(s) en ouderbetrokkenheid	Bevestigd
Naarmate ouders een hogere sociaaleconomische status hebben, tonen zij meer ouderbetrokkenheid.	

4.6.1.5 Beschikbare tijd ouder(s). De geïnterviewde leerkrachten en intern begeleider hebben aangegeven dat tijd zeker een rol speelt bij de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 10, januari 2022). Ouders die meer tijd hebben tonen meer ouderbetrokkenheid dan ouders die minder tijd hebben. Zo geven leerkrachten aan dat ouders die veel werken of veel problemen hebben minder ouderbetrokkenheid tonen. Op basis van de beschreven resultaten kan verwachting 1.5 bevestigd worden.

Verwachting 1.5 – Beschikbare tijd ouder(s) en ouderbetrokkenheid	Bevestigd
Naarmate ouders meer beschikbare tijd hebben, tonen zij meer ouderbetrokkenheid.	

4.6.1.6 Gezondheid ouder(s). Twee respondenten benoemden dat de gezondheid van ouders van invloed is op hun ouderbetrokkenheid (Respondent 2, december 2021; Respondent 10, januari 2022). Beide respondenten gaven aan dat ouders met gezondheidsproblemen minder ouderbetrokkenheid tonen dan ouders zonder gezondheidsproblemen. Zij verklaren dit door te stellen dat het logisch is dat gezondheidsproblemen zorgen met zich meebrengen die leiden tot minder aandacht voor de ontwikkeling van een kind. Op basis van de beschreven resultaten kan verwachting 1.6 bevestigd worden.

Verwachting 1.6 – Gezondheid ouder(s) en ouderbetrokkenheid	Bevestigd
Naarmate ouders een betere gezondheid en minder gezondheidsproblemen hebben, tonen zij meer ouderbetrokkenheid.	

4.6.1.7 Geslacht ouder(s). Diverse leerkrachten hebben aangegeven dat moeders meer betrokken zijn dan vaders (Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021). Leerkrachten geven aan het traditionele beeld in de praktijk duidelijk terug te zien. Wel zien zij dat vaders ook steeds meer betrokken zijn, maar minder dan moeders. Ook de geïnterviewde ouders hebben aangegeven dat moeders over het algemeen meer ouderbetrokkenheid tonen dan vaders (Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022). Op basis van de beschreven resultaten kan verwachting 1.7 bevestigd worden.

Verwachting 1.7 – Geslacht ouder(s) en ouderbetrokkenheid	Bevestigd
Vrouwelijke ouders tonen meer ouderbetrokkenheid dan mannelijke ouders.	

4.6.1.8 Vertrouwen ouder(s). Diverse respondenten, waaronder leerkrachten, de intern begeleidster en de ouders, geven aan dat het vertrouwen van ouders een rol speelt bij het tonen van ouderbetrokkenheid. Leerkrachten zijn van mening dat positieve ervaringen met een leerkracht en een goede band tussen ouders en leerkrachten resulteren in meer ouderbetrokkenheid (Respondent 1, december 2021; Respondent 2; december 2021, Respondent 5; december 2021). Leerkrachten zijn van mening dat ouders minder ouderbetrokkenheid tonen en minder investeren in contact en samenwerking met de leerkracht wanneer ouders minder vertrouwen hebben in de leerkracht. Ook de intern begeleidster geeft

aan dat wederzijds vertrouwen van belang is om ouderbetrokkenheid tot stand te brengen (Respondent 10, januari 2022). Ouders geven aan dat zij eerder geneigd zijn om ouderbetrokkenheid te tonen en nauw contact te onderhouden met leerkrachten die in hun ogen kundig en professioneel zijn (Respondent 11, december 2021; Respondent 13, januari 2022). Een betere band zorgt volgens ouders voor meer vertrouwen en daardoor meer ouderbetrokkenheid. Op basis van de beschreven resultaten kan verwachting 1.8 bevestigd worden.

Verwachting 1.8 – Vertrouwen ouder(s) en ouderbetrokkenheid	Bevestigd
Naarmate ouders meer vertrouwen hebben in de school en leerkracht(en), tonen zij meer ouderbetrokkenheid.	

4.6.1.9 Leeftijd kind. De bevindingen lopen uiteen ten aanzien van de invloed van de leeftijd van kinderen op ouderbetrokkenheid. Diverse leerkrachten geven aan dat de mate van ouderbetrokkenheid niet meer of minder wordt naarmate kinderen ouder worden (Respondent 2, december 2021; Respondent 5, december 2021). Zij stellen dat vooral de wijze waarop ouders ouderbetrokkenheid tonen verandert. Ouders hebben volgens hen andere zorgen wanneer kinderen ouder worden en zijn daardoor op een andere manier betrokken. In de onderbouw houden ouders zich vooral bezig met de vraag of hun kind goed mee kan komen. In de bovenbouw zijn ouders er vooral op gericht dat hun kind het hoogst haalbare resultaat behaalt. Vanaf groep 7 zijn ouders voornamelijk gefocust op het advies voor de middelbare school. De intern begeleider ondersteunt deze bevinding door te stellen dat ouders zich in de onderbouw over hele andere zaken druk maken dan in de bovenbouw (Respondent 10, januari 2022). Ouders ondersteunen deze resultaten door te benoemen dat hun zorgen met de jaren veranderen (Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022). Ook is er een leerkracht die, in overeenstemming met de geformuleerde verwachting, benoemt dat ouders meer betrokken zijn wanneer het kind jonger is (Respondent 4, december 2021). Op basis van de beschreven resultaten kan verwachting 1.9 deels bevestigd worden.

Verwachting 1.9 – Leeftijd kind en ouderbetrokkenheid	Deels bevestigd
Naarmate de leeftijd van een kind toeneemt, tonen ouders minder ouderbetrokkenheid.	

4.6.1.10 Inzet leerkracht(en). Uit het overgrote deel van de interviews komt naar voren dat de inzet van leerkrachten een invloedrijke factor is ten aanzien van de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid. Leerkrachten en diverse overige respondenten geven aan dat leerkrachten die zich actief inzetten om ouders te betrekken meer ouderbetrokkenheid realiseren (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021; Respondent 6, januari 2022; Respondent 8, januari 2022; Respondent 9, januari 2022; Respondent 10, januari 2022; Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022). Wanneer leerkrachten open staan voor contact, het belang van goede samenwerking met ouders benoemen en zelf ook regelmatig (informeel) contact zoeken met ouders bevorderen zij ouderbetrokkenheid (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021). Daarnaast beschouwen leerkrachten het als hun taak om eventuele barrières van ouders weg te nemen en ook zo ouderbetrokkenheid te bevorderen (Respondent 2, december 2021). Leerkrachten kunnen bijvoorbeeld een tolk regelen voor ouders die minder taalvaardig zijn of gesprekken op een ander moment voeren indien ouders op een bepaald moment niet kunnen. De overige respondenten geven aan duidelijke verschillen te herkennen tussen leerkrachten en de mate waarin zij erin slagen om ouderbetrokkenheid te realiseren (Respondent 6, januari 2022; Respondent 8, januari 2022; Respondent 9, januari 2022; Respondent 10, januari 2022; Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022). Zij benoemen dat sommige leerkrachten meer de tijd nemen om samen met ouders de ontwikkeling van kinderen te bespreken. Ouders geven aan meer geneigd te zijn om ouderbetrokkenheid te tonen als leerkrachten hen actief proberen te betrekken (Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022). Tot slot vullen diverse respondenten de bevindingen aan door te stellen dat de inzet van leerkrachten soms ook samenhangt met hun vaardigheden om met ouders om te gaan (Respondent 8, januari 2022; Respondent 10, januari 2022). Sommige leerkrachten kunnen beter inschatten wat ouders van hen nodig hebben dan anderen. Op basis van de beschreven resultaten kan verwachting 1.10 bevestigd worden.

Verwachting 1.10 – Inzet leerkracht(en) en ouderbetrokkenheid	
Naarmate de inzet van de leerkracht(en) om ouders te betrekken toeneemt, tonen ouders meer ouderbetrokkenheid.	Bevestigd

4.6.1.11 Beleid en werkwijze school. Uit de interviews is gebleken dat scholen ouders op allerlei manieren betrekken. Leerkrachten en ouders geven uiteenlopende voorbeelden: helpen bij activiteiten, berichten via de schoolapp, contact op het plein of in de klas, rapportgesprekken, kennismakingsgesprekken, informatieavonden, themabijeenkomsten, bellen, mailen en appen (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021; Respondent 9, januari 2022; Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022). De meeste scholen maken gebruik van deze manieren om ouders te betrekken. Met name de wijze waarop scholen hier precies invulling aan geven en de frequentie waarmee activiteiten plaatsvinden verschillen (Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021). De respondenten zijn van mening dat er duidelijke verschillen zijn tussen scholen met betrekking tot hun beleid en werkwijze ten aanzien van ouderbetrokkenheid (Respondent 1, december 2021; Respondent 5, december 2021; Respondent 6, januari 2022; Respondent 8, januari 2022; Respondent 9, januari 2022; Respondent 10; januari 2022; Respondent 11; december 2021). Schooldirecties formuleren over het algemeen een aantal verplichte elementen waar alle leerkrachten invulling aan moeten geven en geven leerkrachten verder de ruimte om eigen keuzes te maken (Respondent 6, januari 2022; Respondent 8, januari 2022; Respondent 9, januari 2022). Respondenten geven aan dat het beleid en de werkwijze van een school van invloed zijn op de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid. Sommige scholen slagen er veel beter in om op een passende wijze invulling te geven aan ouderbetrokkenheid (Respondent 1, december 2021; Respondent 5, december 2021; Respondent 6, januari 2022; Respondent 8, januari 2022; Respondent 11, december 2021). Dit heeft voornamelijk te maken met de wijze waarop de school contact zoekt met ouders, samenwerkt met ouders en ouders een rol geeft binnen het onderwijs. Op basis van de beschreven resultaten kan verwachting 1.11 bevestigd worden.

<p>Verwachting 1.11 – Beleid en werkwijze school en ouderbetrokkenheid</p>	<p>Bevestigd</p>
<p>Naarmate de school meer aandacht besteedt aan ouderbetrokkenheid, zich meer inzet om ouders te betrekken, meer barrières wegneemt en ouders meer mogelijkheden biedt om betrokken te zijn, tonen ouders meer ouderbetrokkenheid.</p>	

4.6.1.12 Overige variabelen. Naast de onafhankelijke variabelen zoals hierboven beschreven, kwamen uit de interviews een aantal andere onafhankelijke variabelen naar voren. Diverse respondenten benoemden andere variabelen die volgens hen van invloed zijn op de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid.

Ten eerste gaven diverse respondenten aan dat de directeur van een school een belangrijke rol speelt bij het realiseren van ouderbetrokkenheid (Respondent 1, december 2021; Respondent 8, januari 2022; Respondent 13, januari 2022). Deze respondenten zijn van mening dat een directeur die zich open en toegankelijk opstelt, zorgt voor meer ouderbetrokkenheid.

Ten tweede benoemden meerdere respondenten dat echtscheidingen van ouders een negatieve invloed hebben op de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid (Respondent 3, december 2021; Respondent 10, januari 2022). Dit wordt verklaard doordat ouders elkaar soms weghouden, maar ook doordat ouders andere zorgen aan hun hoofd hebben.

Ten derde geven respondenten aan dat het belang dat ouders hechten aan school en de ontwikkeling van hun kind van invloed zijn op hun ouderbetrokkenheid (Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021; Respondent 10, januari 2022). Ouders die school belangrijk vinden zijn over het algemeen meer betrokken.

Ten vierde geeft een respondent aan dat niet alle ouders op dezelfde wijze naar hun eigen rol kijken (Respondent 4, december 2021). Sommige ouders zien het niet als hun rol om betrokken te zijn bij de ontwikkeling van hun kind. Dit maakt dat deze ouders minder ouderbetrokkenheid tonen. Dit heeft soms ook te maken met het voorbeeld dat ouders zelf hebben gehad gedurende hun eigen opvoeding (Respondent 2, december 2021).

Tot slot geven de respondenten aan dat de visie die ouders hebben op de ontwikkeling van hun kind ook van invloed is op ouderbetrokkenheid. Wanneer ouders het idee hebben dat hun kind problemen heeft, tonen zij meer ouderbetrokkenheid (Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022). Leerkrachten ondersteunen deze bevinding en geven daarbij ook aan dat de visie van ouders niet altijd klopt (Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021). Sommige ouders zien de extra ondersteuningsbehoeften van hun kind niet en andere ouders maken zich zorgen terwijl dit niet nodig is.

4.6.1.13 Invloed onafhankelijke variabelen. Op basis van de beschreven resultaten kan geconcludeerd worden dat het overgrote deel van de geformuleerde onafhankelijke variabelen van invloed is op de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid. Het

overgrote deel van de deelverwachtingen van verwachting 1 is dan ook bevestigd. Desondanks zijn met betrekking tot de etniciteit van ouder(s) en de leeftijd van kinderen tegenstrijdige resultaten naar voren gekomen. Dit maakt dat deelverwachting 1.2 en deelverwachting 1.9 deels bevestigd zijn waardoor verwachting 1 deels bevestigd kan worden. Op basis van het huidige onderzoek is het niet mogelijk om te stellen welke onafhankelijke variabele de sterkste invloed heeft op de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid. Om te bepalen welke variabelen het zwaarst meewegen ofwel het belangrijkste zijn in dit kader is vervolgonderzoek noodzakelijk.

Verwachting 1 – Onafhankelijke variabelen en ouderbetrokkenheid	Deels bevestigd
De onafhankelijke variabelen, zoals beschreven in het conceptueel model in figuur 1, hebben invloed op de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid, ofwel de betrokkenheid van ouders bij het leerproces en de schoolactiviteiten van hun kind op school en de samenwerking tussen ouders en school ten behoeve van de ontwikkeling van hun kind.	

4.6.2 Ouderbetrokkenheid en passend onderwijs

4.6.2.1 Inzicht leerkrachten. Ouderbetrokkenheid kan volgens diverse respondenten een bijdrage leveren aan het inzicht van leerkrachten in de behoeften van leerlingen (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021; Respondent 9, januari 2022; Respondent 10, januari 2022; Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022). De geïnterviewde leerkrachten geven aan dat betrokken ouders hen waardevolle inzichten meegeven voor het onderwijzen en ondersteunen van leerlingen (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021). Ouders geven leerkrachten “een kijkje achter de voordeur” en delen informatie waar de school en leerkracht niet direct inzicht in hebben (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021). Ouders kennen hun kind het beste en weten goed welke aanpak bij hun kind het beste werkt. Dit maakt dat leerkrachten hen omschrijven als “expert van het kind” (Respondent 1, december 2021; Respondent 5, december 2021). Sinds de invoering van passend onderwijs hebben leerkrachten steeds meer leerlingen met extra

ondersteuningsbehoeften in de klas waardoor inzicht in de behoeften van leerlingen extra van belang is (Respondent 2, december 2021). De intern begeleider deelt deze visie en stelt dat het zonder de informatie van ouders niet mogelijk is om het beste voor een leerling te doen (Respondent 10, januari 2022). Inzichten die ouders meegeven lijken soms van beperkte betekenis, maar kunnen zeer bepalend zijn. Extra inzichten kunnen ervoor zorgen dat een bepaalde aanpak wel of niet succesvol is. Scholen staan dan ook open voor de informatie die ouders met hen willen delen (Respondent 9, januari 2022). Ouders beamen dat zij leerkrachten van informatie kunnen voorzien waar de school en leerkracht niet direct inzicht in hebben (Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022). Ouders zijn van mening dat informatie vanuit hen van belang is voor het onderwijzen en passend ondersteunen van hun kind. Op basis van de beschreven resultaten kan verwachting 2 bevestigd worden.

Verwachting 2 – Ouderbetrokkenheid en inzicht leerkrachten	
Ouderbetrokkenheid, ofwel de betrokkenheid van ouders bij het leerproces en de schoolactiviteiten van hun kind op school en de samenwerking tussen ouders en school ten behoeve van de ontwikkeling van hun kind, heeft een positieve invloed op het inzicht van leerkrachten in de (specifieke) behoeften van leerlingen.	Bevestigd

4.6.2.2 Afstemmen activiteiten, ondersteuning en doelen. Diverse respondenten geven aan dat de inzichten die leerkrachten verkrijgen door middel van informatie vanuit ouders leerkrachten stimuleert om het onderwijs en de ondersteuning van leerlingen af te stemmen op de behoeften van de leerling (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021; Respondent 10, januari 2022; Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022). Leerkrachten geven aan dat zij hun handelen afstemmen op basis van hun inzicht in de behoeften van leerlingen (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021). In de dagelijkse praktijk in de klas maakt dit dat leerkrachten niet met elke leerling hetzelfde omgaan. Zo kan het voorkomen dat een bepaalde leerling andere opdrachten krijgt en een andere leerling extra ondersteuning ontvangt. Zo zorgen leerkrachten ervoor dat zij passende activiteiten plannen, noodzakelijke ondersteuning realiseren en haalbare doelen stellen voor hun leerlingen. Leerkrachten geven

hierbij aan dat het makkelijker is om het handelen op de juiste wijze af te stemmen wanneer er inzicht is in de behoeften van een leerling. De afgestemde aanpak wordt door leerkrachten besproken met ouders (Respondent 10, januari 2022). Indien noodzakelijk worden de ouders om toestemming gevraagd. Ouders beamen de uitspraken van leerkrachten door te stellen dat leerkrachten doorgaans aan de slag gaan met de inzichten die zij hen meegeven (Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022). Zo geven ouders aan dat leerkrachten hun handelen ten aanzien van het kind afstemmen en oplossingen met de ouders bespreken. Op basis van de beschreven resultaten kan verwachting 3 bevestigd worden.

Verwachting 3 – Inzicht leerkrachten en afstemmen activiteiten, ondersteuning en doelen	Bevestigd
Inzicht van leerkrachten in de (specifieke) behoeften van leerlingen heeft een positieve invloed op het plannen van passende activiteiten, het realiseren van noodzakelijke ondersteuning en het stellen van haalbare doelen voor (individuele) leerlingen door leerkrachten.	

4.6.2.3 Passend onderwijs realiseren in de klas. De geïnterviewde ouders en leerkrachten geven aan dat het plannen van passende activiteiten, het realiseren van noodzakelijke ondersteuning en het stellen van haalbare doelen voor (individuele) leerlingen door leerkrachten een positieve invloed heeft op het realiseren van passend onderwijs in de klas (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021; Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022). Leerkrachten geven aan dat zij het overgrote deel van de leerlingen passend kunnen onderwijzen en ondersteunen binnen het regulier basisonderwijs door hun handelen af te stemmen op de behoeften van een leerling (Respondent 1, december 2021; Respondent 2, december 2021; Respondent 3, december 2021; Respondent 4, december 2021; Respondent 5, december 2021). Leerkrachten kiezen een aanpak die past bij de behoeften van een kind en realiseren zo passend onderwijs voor de meeste leerlingen in de klas. Ouders bevestigen de uitspraken van de leerkrachten door te stellen dat hun kind helemaal op zijn of haar plek zit (Respondent 11, december 2021; Respondent 12, december 2021; Respondent 13, januari 2022). Ouders geven aan dat school goed inspeelt op de behoeften hun kind en er daardoor voor zorgt dat hun kind

het onderwijs krijgt dat bij hem of haar past. Op basis van de beschreven resultaten kan verwachting 4 bevestigd worden.

Verwachting 4 – Afstemmen activiteiten, ondersteuning en doelen en realiseren passend onderwijs	Bevestigd
Het plannen van passende activiteiten, het realiseren van noodzakelijke ondersteuning en het stellen van haalbare doelen voor (individuele) leerlingen door leerkrachten heeft een positieve invloed op het realiseren van passend onderwijs in de klas.	

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het onderzoek beschreven en geanalyseerd. De eerder geformuleerde verwachtingen zijn in dit hoofdstuk bevestigd of deels bevestigd. Op basis van de resultaten en bijbehorende verwachtingen zoals beschreven wordt in hoofdstuk 5 het antwoord op de onderzoeksvraag geformuleerd.

5. Conclusie

Dit hoofdstuk vormt het laatste hoofdstuk van het huidige onderzoek. Allereerst wordt een korte samenvatting gegeven van het onderzoek. Vervolgens wordt het antwoord op de onderzoeksvraag geformuleerd. Daarna volgt een theoretische reflectie waaruit blijkt op welke wijze dit onderzoek bijdraagt aan de wetenschap. Ook worden de beperkingen van het onderzoek uiteengezet. Tot slot worden aanbevelingen beschreven voor zowel praktijk als vervolgonderzoek.

5.1 Samenvatting

De invoering van de Wet passend onderwijs en het bijbehorende stelsel Passend Onderwijs in 2014 hebben veranderingen en ontwikkelingen met zich gebracht. Zo is er de afgelopen jaren steeds meer aandacht gekomen voor ouderbetrokkenheid. Ouderbetrokkenheid maakt deel uit van de maatregelen om de beperkte doelrealisatie van passend onderwijs te verbeteren. Met name in de klas komt passend onderwijs momenteel in beperkte mate tot stand. In het huidige onderzoek is in kaart gebracht in hoeverre ouderbetrokkenheid bijdraagt aan het realiseren van passend onderwijs in de klas binnen het regulier basisonderwijs in Den Haag en hoe dit verklaard kan worden. De onderzoeker heeft gebruik gemaakt van *deskresearch* en semigestructureerde interviews met leerkrachten en andere respondenten die op bestuurlijk niveau dan wel in de praktijk met ouderbetrokkenheid en passend onderwijs te maken hebben. Allereerst heeft de onderzoeker onderzocht wat er op verschillende bestuurlijke niveaus is vastgelegd over ouderbetrokkenheid. Hieruit bleek welke rol het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Gemeente Den Haag, het Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden, schoolbesturen en scholen spelen bij het realiseren van ouderbetrokkenheid. Vervolgens heeft de onderzoeker deze gegevens aangevuld met data uit de interviews. Om inzicht te krijgen in hoe ouderbetrokkenheid daadwerkelijk tot stand komt en de realisatie van passend onderwijs in de klas beïnvloedt heeft de onderzoeker leerkrachten geïnterviewd. Hieruit is gebleken welke variabelen van invloed zijn op de totstandkoming en mate van ouderbetrokkenheid en op welke effecten ouderbetrokkenheid met zich brengt ten aanzien van passend onderwijs.

5.2 Conclusie

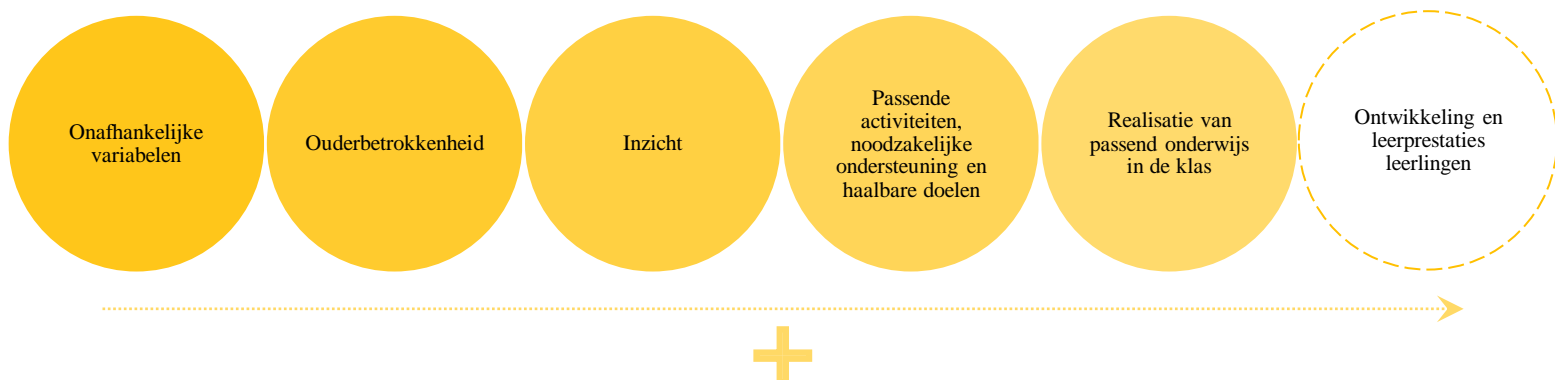
In hoeverre draagt ouderbetrokkenheid bij aan het realiseren van passend onderwijs in de klas binnen het regulier basisonderwijs in Den Haag en hoe kan dit verklaard worden?

Uit het huidige onderzoek is naar voren gekomen in hoeverre ouderbetrokkenheid bijdraagt aan het realiseren van passend onderwijs in de klas binnen het regulier basisonderwijs in Den Haag en hoe dit verklaard kan worden. Het onderzoek wijst uit dat op alle overkoepelende bestuurlijke niveaus geen strikte vereisten worden opgelegd, maar vooral wordt gestimuleerd om met ouderbetrokkenheid aan de slag te gaan. Het Ministerie van Cultuur, Onderwijs en Wetenschap, de Gemeente Den Haag, het Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden en de schoolbesturen stimuleren elkaar en scholen om ouderbetrokkenheid tot stand te brengen. Uiteindelijk ligt de verantwoordelijkheid voor het realiseren van ouderbetrokkenheid bij de scholen. Dit maakt dat elke school hier op eigen wijze omgaat. Er zijn aanzienlijke verschillen tussen scholen en tussen leerkrachten geconstateerd. Het onderzoek wijst uit dat ouderbetrokkenheid bijdraagt aan de totstandkoming van passend onderwijs in de klas. In hoeverre ouderbetrokkenheid bijdraagt aan het realiseren van passend onderwijs in de klas is afhankelijk van de mate waarin ouders ouderbetrokkenheid tonen. Ouderbetrokkenheid zorgt er namelijk voor dat leerkrachten (extra) inzichten krijgen in de behoeften van leerlingen. Dit stelt leerkrachten in staat om passende activiteiten te plannen, noodzakelijke ondersteuning te organiseren en haalbare doelen te stellen voor (individuele) leerlingen. Door het onderwijs zo aan te passen dat het aansluit bij de behoeften van leerlingen realiseren leerkrachten passend onderwijs in de klas. De mate waarin ouders betrokken zijn is dus van belang. Dit is afhankelijk van verschillende factoren, waaronder eigenschappen van ouders, de inzet van leerkrachten en het beleid en de werkwijze van de school.

5.3 Theoretische reflectie

De bevindingen van het huidige onderzoek komen grotendeels overeen met de op theorie gebaseerde verwachtingen, zoals beschreven in hoofdstuk 2. Wel worden in het onderzoek enkele relaties niet volledig bevestigd en andere toegevoegd. Zo blijken de etniciteit van ouders en de leeftijd van kinderen geen eenduidige invloed te hebben op ouderbetrokkenheid. Als aanvullende onafhankelijke variabelen komen naar voren: de directeur van een school, echtscheidingen van ouders, het belang dat ouders hechten aan school en de ontwikkeling van hun kind, de visie van ouders op hun eigen rol en de visie van ouders op de ontwikkeling van hun kind. Ook gaven respondenten aan dat ouderbetrokkenheid bijdraagt aan de realisatie van passend onderwijs in de klas en daardoor indirect ook bijdraagt aan de ontwikkeling en leerprestaties van leerlingen. Op deze wijze draagt dit onderzoek wellicht bij aan het verhelderen van de *black box* tussen

ouderbetrokkenheid en leerprestaties van leerlingen, zoals weergegeven in figuur 4. Om deze relatie te bevestigen is vervolgonderzoek noodzakelijk.

Figuur 4. Het conceptueel model uit het huidige onderzoek aangevuld met ‘ontwikkeling en leerprestaties van leerlingen’.

5.4 Beperkingen

Bij het interpreteren van de onderzoeksresultaten en de bijbehorende conclusie van het huidige onderzoek dienen enkele beperkingen in acht te worden genomen. De eerste beperking van het onderzoek betreft de wijze waarop de respondenten zijn geselecteerd. De selectie van de respondenten heeft namelijk op een niet *random* wijze plaatsgevonden. Dit maakt dat er geen sprake is van een aselechte steekproef. Aangezien de onderzoeker niet de gehele populatie in kaart heeft gebracht is het niet mogelijk om te bepalen in hoeverre de steekproef representatief is. Hierdoor is het niet mogelijk om te bepalen in hoeverre de onderzoeksresultaten gegeneraliseerd kunnen worden. Daarnaast is in het onderzoek een beperkt aantal respondenten bevraagd. Bij het selecteren van leerkrachten heeft de onderzoeker saturatie toegepast. Dit maakt het aannemelijker dat de vergaarde data door middel van de interviews met leerkrachten volledig zijn. Echter is niet met zekerheid vast te stellen dat er leerkrachten zijn die andere inzichten hadden kunnen meegeven. Met betrekking tot de interviews met overige respondenten is geen saturatie toegepast. Dit maakt dat het niet duidelijk is in hoeverre de vergaarde data volledig zijn en hoe andere personen in soortgelijke functies in Den Haag over de bevraagde onderwerpen denken. Ook heeft de coronacrisis wellicht invloed gehad op de antwoorden van de respondenten. De coronamaatregelen hebben er namelijk toe geleid dat het basisonderwijs in Nederland de afgelopen periode op een andere wijze verzorgd moest worden. Hierdoor zijn de antwoorden van respondenten met betrekking tot ouderbetrokkenheid en passend onderwijs wellicht beïnvloed. Daarnaast heeft de

onderzoeker in het onderzoek geen onderscheid gemaakt tussen verschillende soorten reguliere basisscholen. Denk hierbij aan het onderscheid tussen bijzondere basisscholen die onderwijs verzorgen op basis van een geloof, levensovertuiging of een onderwijsconcept en openbare basisscholen die dit niet doen. Voorts heeft de onderzoeker het interviewscript en de interviewvragen zelf geformuleerd. Dit maakt dat er geen gebruik is gemaakt van een gevalideerd meetinstrument. Tot slot speelt sociaal wenselijkheid wellicht een rol binnen dit onderzoek aangezien de respondenten zijn bevraagd over thema's die hen zelf (deels) aangaan.

5.5 Aanbevelingen

Op basis van het onderzoek kunnen aanbevelingen worden geformuleerd voor zowel de praktijk als de wetenschap. De onderzoeksresultaten en bijbehorende conclusie brengen namelijk diverse praktische implicaties en suggesties voor vervolgonderzoek met zich.

5.5.1 Praktische implicaties

Uit het onderzoek is gebleken dat ouderbetrokkenheid voornamelijk positieve effecten met zich brengt. Zo draagt ouderbetrokkenheid bijvoorbeeld bij aan het realiseren van passend onderwijs in de klas. Dit maakt dat aandacht blijven besteden aan ouderbetrokkenheid de voornaamste praktische implicatie van het onderzoek betreft. Leerkrachten dienen de inzichten die zij van ouders krijgen te benutten om hun handelen af te stemmen op de behoeften van het kind. Dit draagt bij aan het realiseren van passend onderwijs in de klas. Het onderzoek wijst uit dat verschillende factoren van invloed zijn op de totstandkoming van ouderbetrokkenheid. De inzet van de leerkracht en het beleid en de werkwijze van de school spelen hierbij een rol. Dit maakt dat aan zowel leerkrachten als scholen geadviseerd kan worden om zich actief in te (blijven) zetten om ouders te betrekken. Het onderzoek wijst daarnaast uit dat verschillende eigenschappen van ouders van invloed zijn op de totstandkoming van ouderbetrokkenheid. Verschillende eigenschappen kunnen voor ouders een barrière vormen, denk hierbij bijvoorbeeld aan taal en gezondheid. Door hier passend op in te spelen en barrières weg te nemen kan de ouderbetrokkenheid van de betreffende ouders worden gestimuleerd. Met betrekking tot ouderbetrokkenheid is tevens uit het onderzoek gebleken dat er verschillen zijn tussen scholen en leerkrachten. Mede naar aanleiding hiervan is het van belang dat schoolbesturen en scholen zicht houden op de verschillen. Tot slot is uit diverse interviews gebleken dat de vaardigheden van leerkrachten om goed met ouderbetrokkenheid om te gaan soms beperkt zijn. Het laatste advies luidt dan ook om hier aandacht aan te besteden, bijvoorbeeld door middel van trainingen.

5.5.2 Suggesties voor vervolgonderzoek

Met betrekking tot de wetenschap brengt het huidige onderzoek diverse suggesties voor vervolgonderzoek met zich. Ten eerste kan, zoals blijkt uit de theoretische reflectie, vervolgonderzoek worden uitgevoerd naar de mate waarin ouderbetrokkenheid en passend onderwijs bijdragen aan de ontwikkeling en leerprestaties van leerlingen. Ook is het relevant om in kaart te brengen welke andere factoren, naast ouderbetrokkenheid, invloed hebben op het realiseren van passend onderwijs in de klas. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de kwaliteiten van een leerkracht en de voorzieningen en het geld van een bepaalde school. Daarnaast kan nader (kwantitatief) onderzoek worden gedaan naar welke componenten van het handelen van leerkrachten en de school precies invloed hebben op ouderbetrokkenheid. Zo kan preciezer in kaart worden gebracht welke activiteiten met name van toegevoegde waarde kunnen zijn bij het bevorderen van ouderbetrokkenheid. Dit kan waardevolle implicaties voor de praktijk opleveren. Daarnaast is het niet mogelijk om op basis van het huidige onderzoek te stellen welke onafhankelijke variabelen de meeste invloed uitoefenen. Door middel van vervolgonderzoek kan onderzocht worden welke variabelen het belangrijkste zijn ofwel het zwaarst meewegen. Ook kan het interessant zijn om het onderzoek te herhalen in andere gemeenten. Zo kan in kaart worden gebracht in hoeverre er verschillen zijn tussen gemeenten. Uiteindelijk kan dit bijdragen aan een algeheel beeld over ouderbetrokkenheid binnen het basisonderwijs in Nederland. Tot slot is tijdens het onderzoek naar voren gekomen dat corona en de bijbehorende maatregelen van invloed zijn geweest op het basisonderwijs. Door middel van vervolgonderzoek kan in kaart worden gebracht welke invloed corona heeft gehad op ouderbetrokkenheid en passend onderwijs.

Literatuur

- Annie M.G. Schmidtschool. (2019). Schoolplan 2019–2023: Annie M.G. Schmidtschool.
<https://www.amgschmidtschool.nl/wp-content/uploads/2019/06/schoolplan-AMGS-2019-2023.pdf>
- Bæck, U. D. K. (2005). School as an arena for activating cultural capital: Understanding differences in parental involvement in school. *Nordisk Pedagogik*, 25(03), 217–228.
<https://doi.org/10.18261/issn1891-5949-2005-03-04>
- Basisschool Onze Wereld. (2019). Schoolplan 2019–2023: Basisschool Onze Wereld.
https://onzewereld.net/cp/uploads/hipe_content/Schoolplan-Onze-Wereld--2019--2023-DEF.pdf
- Basisschool 't Palet. (2019). Schoolplan 2019–2023: Basisschool 't Palet.
<https://www.paletnet.nl/downloads/documenten/Schoolplan-Palet-2019-2023.pdf>
- Biesta, G. (2012). *Goed onderwijs en de cultuur van het meten: Ethiek, politiek en democratie*. Boom Lemma uitgevers.
- Bijl, H. (2020). *Leraren trekken aan de bel: 'Passend onderwijs werkt niet'*. Het Parool.
<https://www.parool.nl/amsterdam/leraren-trekken-aan-de-bel-passend-onderwijs-werkt-niet~ba7923ea/>
- Bingham, L. B., Nabatchi, T., & O'Leary, R. (2005). The New Governance: Practices and Processes for Stakeholder and Citizen Participation in the Work of Government. *Public Administration Review*, 65(5), 547–558. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2005.00482.x>
- Bokdam, J., Tom, M., Berger, J., Smit, F., & Van Rens, C. (2014). Monitor ouderbetrokkenheid po, vo en mbo: Derde meting 2014, trends in beeld.
<https://panteia.nl/uploads/sites/2/2017/01/monitor-ouderbetrokkenheid-po-vo-en-mbo.pdf>
- Boonk, L., Gijsselaers, H. J., Ritzen, H., & Brand-Gruwel, S. (2018). A review of the relationship between parental involvement indicators and academic achievement. *Educational Research Review*, 24, 10–30.
<https://doi.org/10.1016/j.edurev.2018.02.001>
- Bovaird, T. (2007). Beyond Engagement and Participation: User and Community Coproduction of Public Services. *Public Administration Review*, 67(5), 846–860.
<https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2007.00773.x>
- Brandesen, T., Steen, T., & Verschuere, B. (Eds.). (2020). *Co-Production and Co-Creation: Engaging Citizens in Public Services*. Routledge Taylor & Francis Group.

- Bryson, J. M., Quick, K. S., Slotterback, C. S., & Crosby, B. C. (2012). Designing Public Participation Processes. *Public Administration Review*, 73(1), 23–34.
<https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2012.02678.x>
- Carolusschool. (2019). Schoolplan Carolusschool: 2019–2023.
https://www.decarolusschool.nl/cp/uploads/hipe_content/Schoolplan-RK-BS-St.-Carolus-2019-2023.pdf
- Castro, M., Expósito-Casas, E., López-Martín, E., Lizasoain, L., Navarro-Asencio, E., & Gaviria, J. L. (2015). Parental involvement on student academic achievement: A meta-analysis. *Educational Research Review*, 14, 33–46.
<https://doi.org/10.1016/j.edurev.2015.01.002>
- Catsambis, S. (2001). Expanding knowledge of parental involvement in children's secondary education: connections with high school seniors' academic success. *Social Psychology of Education*, 5, 149–177.
- CBS De Gantel. (2021). Schoolgids '21/'22: CBS De Gantel.
<https://digitaalpubliceren.com/huiscommunicatie/18036/3/>
- Cheung, C. S. S., & Pomerantz, E. M. (2012). Why does parents' involvement enhance children's achievement? The role of parent-oriented motivation. *Journal of Educational Psychology*, 104(3), 820–832. <https://doi.org/10.1037/a0027183>
- Christelijke basisschool De Vliermeent. (2021). Schoolgids 2021–2022: Christelijke basisschool De Vliermeent. http://vliermeent.nl/wp/wp-content/uploads/2021/10/SCHOOLGIDS_2021-2022_DEFINITIEF-gecomprimeerd.pdf
- Christensen, T., & Lægred, P. (2011). Democracy and administrative policy: contrasting elements of New Public Management (NPM) and post-NPM. *European Political Science Review*, 3(1), 125–146. <https://doi.org/10.1017/s1755773910000299>
- Comer, J. P., & Haynes, N. M. (1991). Parent Involvement in Schools: An Ecological Approach. *The Elementary School Journal*, 91(3), 271–277.
<https://doi.org/10.1086/461654>
- Daamen, W., & Ince, D. (2014). Wat werkt bij het bevorderen van een positieve ontwikkeling van jeugdigen. <https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-07/Wat-werkt-bij-het-bevorderen-van-een-positieve-ontwikkeling-van-jeugdigen.pdf>
- Danielsen, H., & Bendixsen, S. (2019). Dealing with diversity, hoping for inclusion. Parents' involvement in urban schools in Norway. *Ethnicities*, 19(6), 1158–1180.
<https://doi.org/10.1177/1468796818822542>

- De Bruijne, P. (2014). Hoe OCW relationeel stuurt op samenwerking tussen school en ouders. Rijksoverheid. <https://www.communicatierijk.nl/documenten/publicaties/2012/11/01/netwerkaanpak-ocw>
- De Buutplaats. (2019). Schoolplan 2019–2023: De Buutplaats. https://bsdebuutplaats-live-485a0a14b5424d3a8d-5287762.aldryn-media.com/filer_public/a9/37/a9371267-37b8-4e56-9655-6e2c399d359d/schoolplan_de_buutplaats_2019-2023_1.pdf
- De Haagse Scholen. (2020). Ambitiestatement 2019–2023 De Haagse Scholen: Tot hier. . . en nu verder! <https://www.dehaagsescholen.nl/download/ambitiestatement-2019-2023/>
- De Haagse Scholen. (2021). Jaarverslag 2020. <https://www.dehaagsescholen.nl/wp-content/uploads/2021/05/Jaarverslag-De-Haagse-Scholen-2020.pdf>
- De Horizon. (2021). Schoolgids schooljaar 2021/2022: De Horizon. <https://www.dehorizondenhaag.nl/documenten/541972-schoolgids-2021-2022-dot-pdf>
- De Oranje Nassauschool. (2019). Schoolplan 2019–2023: De Oranje Nassauschool. https://onsdh-live-4f5b5e88f3e84e60ad2efd2df97a-1ff04a8.divio-media.net/filer_public/0e/74/0e743d26-2798-4d00-a8f5-77929f54d88a/schoolplan_ons_2019-2023_def.pdf
- Dekker, S. (2008). Voortgang ouderbetrokkenheid. Gemeente Den Haag. <https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/3319623/1/RIS159616>
- Denhardt, J. V., & Denhardt, R. B. (2015). The New Public Service Revisited. *Public Administration Review*, 75(5), 664–672. <https://doi.org/10.1111/puar.12347>
- Denhardt, R. B., & Denhardt, J. V. (2000). The New Public Service: Serving Rather than Steering. *Public Administration Review*, 60(6), 549–559. <https://doi.org/10.1111/0033-3352.00117>
- Desforges, C., & Abouchaar, A. (2003). *The Impact of Parental Involvement, Parental Support and Family Education on Pupil Achievements and Adjustment: A Literature Review*. https://www.nationalnumeracy.org.uk/sites/default/files/documents/impact_of_parental_involvement/the_impact_of_parental_involvement.pdf
- Dujardin, A. (2020). *Passend onderwijs werkt niet, zeggen ouders. 'Het roer moet om'*. Trouw. <https://www.trouw.nl/onderwijs/passend-onderwijs-werkt-niet-zeggen-ouders-het-roer-moet-om~b1eeaa96/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>
- ĐUrišić, M., & Bunijevac, M. (2017). Parental Involvement as a Important Factor for Successful Education. *Center for Educational Policy Studies Journal*, 7(3), 137–153. <https://doi.org/10.26529/cepsj.291>
- Education Lab Netherlands. (2021). Betrekken van Ouders: Kansrijke aanpakken voor het

- vergroten van ouderbetrokkenheid. <https://www.aob.nl/wp-content/uploads/2021/04/Education-Lab-Toolkit-betrekken-ouders.pdf>
- Fan, X., & Chen, M. (2001). Parental Involvement and Students' Academic Achievement: A Meta-Analysis. *Educational Psychology Review*, 13(1), 1–22.
- Gaventa, J., & Barrett, G. (2012). Mapping the Outcomes of Citizen Engagement. *World Development*, 40(12), 2399–2410. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2012.05.014>
- Gemeente Den Haag. (2016a). Kwaliteit als kompas: Werken aan uitstekend onderwijs in Den Haag. https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/3319768/1/RIS268491_bijlage%20Kwaliteit%20als%20Kompas
- Gemeente Den Haag. (2016b). Voorstel van het college inzake Haagse Educatieve Agenda 2014 – 2018. <https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/3319767/1/022-20022014-%20RIS268491-%20Gewijzigd%20voorstel%20over%20Haagse%20Educatieve%20Agenda%202014-2018>
- Gemeente Den Haag. (2017). MONITOR Haagse Educatieve Agenda 2016–2017. https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/5842419/1/RIS298150_Bijlage_STREK_T_TER_VERVANGING
- Gemeente Den Haag. (2018a). Gewijzigd voorstel van het college inzake de nieuwe Haagse Educatieve Agenda 2018- 2022. <https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/5985926/4/20180125-GEAMENDEERD%20-%20RIS298592%20gewijzigd%20RV%20Nieuwe%20Haagse%20Educatieve%20Agenda%20BGS>
- Gemeente Den Haag. (2018b). Haagse Educatieve Agenda 2018 – 2022: Ontwikkelkansen in Den Haag. https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/6234565/1/RIS298592_Bijlage_HEA_Ontwikkel_kansen_in_Den_Haag_WEB
- Gonzalez-DeHass, A. R., Willems, P. P., & Holbein, M. F. D. (2005). Examining the Relationship Between parental Involvement and Student Motivation. *Educational Psychology Review*, 17(2), 99–123. <https://doi.org/10.1007/s10648-005-3949-7>
- Goodall, J. (2013). Parental engagement to support children's learning: a six point model. *School Leadership & Management*, 33(2), 133–150. <https://doi.org/10.1080/13632434.2012.724668>
- Goodall, J., & Ghent, K. (2013). Parental belief and parental engagement in children's learning. *British Journal of Religious Education*, 36(3), 332–352. <https://doi.org/10.1080/01416200.2013.820168>
- Goodall, J., & Montgomery, C. (2014). Parental involvement to parental engagement: a

- continuum. *Educational Review*, 66(4), 399–410.
<https://doi.org/10.1080/00131911.2013.781576>
- Grolnick, W. S., Benjet, C., Kurowski, C. O., & Apostoleris, N. H. (1997). Predictors of parent involvement in children's schooling. *Journal of Educational Psychology*, 89(3), 538–548. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.89.3.538>
- Halvorsen, K. E. (2003). Assessing the Effects of Public Participation. *Public Administration Review*, 63(5), 535–543. <https://doi.org/10.1111/1540-6210.00317>
- Hanafin, J., & Lynch, A. (2002). Peripheral Voices: Parental involvement, social class, and educational disadvantage. *British Journal of Sociology of Education*, 23(1), 35–49. <https://doi.org/10.1080/01425690120102845>
- Heijnen, P. (2003). Ouderbetrokkenheid. Gemeente Den Haag.
<https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/3357301/1/RIS105227>
- Heijnen, P. (2004). “Meer Kansen met Ouders”: Plan van aanpak versterken ouderbetrokkenheid. Gemeente Den Haag. <https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/3370762/1/RIS115116>
- Heijnen, P. (2005). Onderwerp concept-beleidskader ouderbetrokkenheid. Gemeente Den Haag. <https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/3376448/1/RIS131929>
- Heim, M., Ledoux, G., Elshof, D., & Karssen, M. (2016). *Monitor toewijzing: Ingeslagen paden*. Evaluatie Passend Onderwijs. <https://evaluatiepassendonderwijs.nl/publicaties/monitorrapport-ingeslagen-paden/>
- Helgøy, I., & Homme, A. (2017). Increasing parental participation at school level: a ‘citizen to serve’ or a ‘customer to steer’? *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 3(2), 144–154. <https://doi.org/10.1080/20020317.2017.1343625>
- Herman, J. L., & Yeh, J. P. (1983). Some effects of parent involvement in schools. *The Urban Review*, 15(1), 11–17. <https://doi.org/10.1007/bf01112339>
- Hood, C. (1991). A public management for all seasons? *Public Administration*, 69(1), 3–19. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9299.1991.tb00779.x>
- Hood, C. (1995). The “new public management” in the 1980s: Variations on a theme. *Accounting, Organizations and Society*, 20(2–3), 93–109. [https://doi.org/10.1016/0361-3682\(93\)e0001-w](https://doi.org/10.1016/0361-3682(93)e0001-w)
- Inspectie van het Onderwijs. (2020). *De Staat van het Onderwijs 2020*. De Staat van het Onderwijs. <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2020/04/22/staat-van-het-onderwijs-2020>
- Inspectie van het Onderwijs. (2021a). Bestuur Stg. Passend Primair Onderwijs Haaglanden:

- Onderzoek bestuur en samenwerkingsverband | Vierjaarlijks onderzoek.
https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/10866345/1/RIS310685_bijlage
- Inspectie van het Onderwijs. (2021b). *De Staat van het Onderwijs 2021*. De Staat van het Onderwijs. <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/staat-van-het-onderwijs/documenten/rapporten/2021/04/14/de-staat-van-het-onderwijs-2021>
- Inspectie van het Onderwijs. (2021c). *Onderzoekskader 2021 voor het toezicht op de voorschoolse educatie en het primair onderwijs*. Rijksoverheid.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/06/24/onderzoekskader-2021-voor-het-toezicht-op-de-voorschoolse-educatie-en-het-primair-onderwijs>
- Jeynes, W. H. (2018). A practical model for school leaders to encourage parental involvement and parental engagement. *School Leadership & Management*, 38(2), 147–163.
<https://doi.org/10.1080/13632434.2018.1434767>
- Kersten, A. (2018). *Leraren: passend onderwijs knelt aan alle kanten*. De Algemene Onderwijsbond. <https://www.aob.nl/nieuws/leraren-passend-onderwijs-knelt-aan-alle-kanten/>
- KBS De Oase. (2019). Schoolplan 2019–2023 KBS De Oase: Samenwerken aan ontwikkeling. https://www.kbsdeoase.nl/media/uploads/belangrijke%20documenten/schoolplan_2019-2023_kbs_de_oase.pdf
- Kindcentrum Vroonndaal. (2020). Schoolplan 2020–2023: Kindcentrum Vroonndaal.
https://www.kindcentrumvroonndaal.nl/bestanden/artikelen/8/147_19326_VORM_Vroonndaal_Schoolplan_spread_DEF_160419.pdf?1555579336
- LaRocque, M., Kleiman, I., & Darling, S. M. (2011). Parental Involvement: The Missing Link in School Achievement. *Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth*, 55(3), 115–122. <https://doi.org/10.1080/10459880903472876>
- Laurentius Stichting voor katholiek primair onderwijs. (2018). Strategisch beleidsplan - Op weg naar 2023. <http://presentatie-laurentius.cms.socialschools.nl.s3-website-eu-west-1.amazonaws.com/2018/>
- Laurentius Stichting voor katholiek primair onderwijs. (2021). Jaarverslag 2020: Samen zijn wij de Laurentius Stichting! https://laurentiusstichting-live-db33827b6ff54-393f6d8.aldryn-media.com/filer_public/e6/51/e6513124-8ecd-46ec-994c-ddb80339d4af/jaarverslag_2020_laurentius.pdf
- Lauria, M., & Slotterback, S. C. (Eds.). (2021). *Learning from Arnstein's Ladder: From Citizen Participation to Public Engagement* (1ste editie). Routledge Taylor & Francis Group.

- Ledoux, G. (2016a). Passend onderwijs: aanleiding, totstandkoming en beoogde doelen. *De Nieuwe Meso*. <https://www.nro.nl/sites/nro/files/migrate/2016-03-06-DNM-Passend-onderwijs.-Aanleiding-totstandkoming-en-beoogde-doelen-Kohnstamm.pdf>
- Ledoux, G. (2016b). *Stand van zaken Evaluatie Passend Onderwijs: Deel 1 Beginsituatie en vooruitblik*. Evaluatie Passend Onderwijs. <https://evaluatiepassendonderwijs.nl/wp-content/uploads/2016/06/Stand-van-zaken-Evaluatie-Passend-Onderwijs-DEF-q2-2016.pdf>
- Ledoux, G. (2016c). *Stand van zaken Evaluatie Passend Onderwijs: Deel 2 Eerste ervaringen met de stelselwijziging*. Evaluatie Passend Onderwijs. <https://evaluatiepassendonderwijs.nl/publicaties/stand-zaken-deel-2-eerste-ervaringen-stelselwijziging/>
- Ledoux, G., Waslander, S., & Eimers, T. (2020). *Evaluatie passend onderwijs: Eindrapport Mei 2020*. Evaluatie Passend Onderwijs. <https://evaluatiepassendonderwijs.nl/wp-content/uploads/2020/05/Eindrapport-evaluatie-passend-onderwijs-2020.pdf>
- Lucas Onderwijs. (2017). Koersbeweging 2022. https://lucasonderwijs.nl/cp/uploads/hipe_content/Koersbeweging-2022_publicatie.pdf
- Lucas Onderwijs. (2021). Jaarverslag 2020. https://lucasonderwijs.nl/cp/uploads/hipe_content/Jaarverslag-Lucas-Onderwijs-2020_interactief.pdf
- Messing, C., & Bouma, G. (2011). Invoering passend onderwijs: een complexe en ingrijpende operatie. *Jeugd en Co Kennis*, 5(3), 24–34. <https://doi.org/10.1007/s12450-011-0027-2>
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (z.d.-a). *Doelen passend onderwijs*. Rijksoverheid. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/doelen-passend-onderwijs>
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (z.d.-b). Hoe kan ik als ouder bij de school betrokken zijn? Rijksoverheid. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/basisonderwijs/vraag-en-antwoord/hoe-kan-ik-als-ouder-bij-de-school-betrokken-zijn>
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (z.d.-c). *Passend onderwijs verbeteren*. Rijksoverheid. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/passend-onderwijs-verbeteren>
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (z.d.-d). *Verantwoordelijkheid van scholen in passend onderwijs*. Rijksoverheid.nl. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/verantwoordelijkheid-scholen-passend-onderwijs>
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (z.d.-e). *Zorgplicht en samenwerken*

- scholen in passend onderwijs*. Rijksoverheid. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/zorgplicht-en-samenwerken-scholen-passend-onderwijsverantwoordelijkheid-van-de-scholen>
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2019). *Kamerbrief over kansengelijkheid in het onderwijs*. Rijksoverheid. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/03/13/kamerbrief-over-kansengelijkheid-in-het-onderwijs>
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2020). *Kamerbrief Evaluatie en Verbeteraanpak Passend Onderwijs*. Rijksoverheid. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/documenten/kamerstukken/2020/11/04/kamerbrief-evaluatie-en-verbeteraanpak-passend-onderwijs>
- Nederlands Jeugdinstituut. (2017). *Kenniskaart 'Kwaliteit verbinding onderwijs en jeugdhulp': Optimale samenwerking van onderwijs en jeugdhulp*. NJi. <https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-05/kenniskaart-Kwaliteit-Verbinding-Onderwijs-en-Jeugdhulp.pdf>
- Nederlands Jeugdinstituut & Onderwijsconsulenten. (2019). *Maatwerk en passend onderwijs bij complexe zorgvragen: de leerling centraal*. NJi. <https://www.nji.nl/system/files/2021-04/Maatwerk-en-passend-onderwijs-bij-complexe-zorgvragen.pdf>
- Nederlands Jeugdinstituut & Passend Onderwijs. (z.d.). *Passend onderwijs en andere ontwikkelingen in de jeugdsector*. NJi. <https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-06/Passendonderwijs.pdf>
- Neuman, W. L. (2014). *Social Research Methods: Pearson New International Edition* (7th edition). Pearson Education Limited.
- NOS Nieuws. (2016). *Leraren steeds negatiever over uitvoering passend onderwijs*. NOS. <https://nos.nl/artikel/2112977-leraren-steeds-negatiever-over-uitvoering-passend-onderwijs>
- NOS Nieuws. (2019). *Leraren kampen met grote problemen door passend onderwijs*. NOS. <https://nos.nl/artikel/2289573-leraren-kampen-met-grote-problemen-door-passend-onderwijs>
- NOS Nieuws. (2020a). *Opluchting in Kamer over "passender" onderwijs, maar "we zijn er nog niet"*. NOS. <https://nos.nl/artikel/2356840-opluchting-in-kamer-over-passender-onderwijs-maar-we-zijn-er-nog-niet>
- NOS Nieuws. (2020b). *Passend onderwijs werkt niet goed, maar hoe moet het dan wel?* NOS. <https://nos.nl/artikel/2335412-passend-onderwijs-werkt-niet-goed-maar-hoe-moet-het-dan-wel>

- Nutsbasisschool M.M. Boldingh. (2019). Schoolplan 2019–2023: Nutsbasisschool M.M. Boldingh. https://nutsschoolboldingh-live-8a940cf6b32e474-f768836.aldryn-media.io/filer_public/ee/0d/ee0d6d24-e508-40cb-a5a6-0a767ba84f32/schoolplan2019-2023_definitief.pdf
- OBS Archipel. (2019). Schoolplan 2019–2023: OBS Archipel. <https://www.archipelschool.nl/wp-content/uploads/2019/09/schoolplan-2019-2023.pdf>
- OBS Het Galjoen. (2019). Schoolplan 2019–2023: OBS Het Galjoen. https://c8a7db5f-c956-4208-858a-9519718278bf.filesusr.com/ugd/d03426_abbe546f825947f0a1b2369a2b4b902f.pdf
- Oldenbeuving, M. (2020). *Passend onderwijs mislukt op de meeste scholen, maar heel soms is het wel een succes*. EenVandaag. <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/passend-onderwijs-mislukt-op-de-meeste-scholen-maar-heel-soms-is-het-wel-een-succes/>
- Openbare basisschool Bohemen Kijkduin. (2019). Schoolplan 2019–2023: OBS Bohemen Kijkduin. <https://www.bohemenkijkduinschool.nl/wp-content/uploads/2021/12/Schoolplan-2019-2023-Bohemen-Kijkduin-1.pdf>
- Openbare basisschool Erasmus. (2019). Schoolplan 2019–2023: Openbare basisschool Erasmus. <https://www.obs-erasmus.nl/wp-content/uploads/2021/11/Schoolplan-2019-2023-Erasmus.pdf>
- PO Raad. (2020). *Debat over passend onderwijs: geen stelselwijziging, wel verbeteringen nodig* / PO-Raad. <https://www.poraad.nl/nieuws-en-achtergronden/debat-over-passend-onderwijs-geen-stelselwijziging-wel-verbeteringen-nodig>
- Projectgroep ZPO. (2005). *Zorgplichtbepalingen in het primair onderwijs*. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiHr6bI8az0AhV_hP0HHRcED4UQFnoECAIQAQ&url=https%3A%2F%2Fzoek.officielebekendmakingen.nl%2Fkst-27728-85-b3.pdf&usg=AOvVaw1tpRUQJGo9dWL_ITfQOa4M
- Punch, K. F. (2016). *Developing Effective Research Proposals*. SAGE Publications.
- Quick, K. S., & Bryson, J. M. (2016). Public participation. In C. Ansell & J. Torfing (Eds.), *Handbook on Theories of Governance* (pp. 158–169). Edward Elgar Publishing.
- Reed, M. S., Vella, S., Challies, E., De Vente, J., Frewer, L., Hohenwallner-Ries, D., Huber, T., Neumann, R. K., Oughton, E. A., Sidoli Del Ceno, J., & Van Delden, H. (2017). A theory of participation: what makes stakeholder and public engagement in environmental management work? *Restoration Ecology*, 26, 1–18. <https://doi.org/10.1111/rec.12541>

- R.K. Basisschool Petrus Donders. (2019). Schoolplan 2019–2023: R.K. Basisschool Petrus Donders. https://petrusdondersschool-live-3e11a8fbab8d4b-5fd5829.divio-media.net/filer_public/5f/f9/5ff9cf3e-0b48-4f99-a8c7-d870c05e3647/schoolplan_2019-2023_petrus_donders.pdf
- RKBS Christoffel. (2021). Schoolgids 2021–2022: RKBS Christoffel. https://christoffel-live-be52bbd689db43359034f-fd377e3.aldryn-media.com/filer_public/98/ae/98ae63f3-bca8-4c0c-936a-5d5c9dc99f71/schoolgids_2021-2022.pdf
- RKBS De Fontein. (2019). Schoolplan 2019–2023: RKBS De Fontein Den Haag. <https://www.fontein.nl/cp/uploads/downloads/2019-07-23-Schoolplan-2019-2023.pdf>
- RKBS De Zuidwester. (2019). Schoolplan 2019–2023: RKBS De Zuidwester Den Haag. https://bsdezuidwester-live-4b8caf418ef74c08ab0-6f6a063.aldryn-media.io/filer_public/d4/a9/d4a9f1d6-93f9-4b75-9884-f1a17865412d/schoolplan_2019-2023.pdf
- Rosa basisschool. (2021). Schoolgids: Schooljaar 2021–2022. https://rosabasischool-live-629f46c4055b4ac2a-1977c65.aldryn-media.com/filer_public/58/b3/58b3243d-9738-4de8-b978-bbec6d58bf55/schoolgids_2021-2022.pdf
- Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden. (z.d.-a). *SPPOH | Voor ouders*. SPPOH | Stichting Passend Primair Onderwijs Haaglanden. <https://www.sppoh.nl/voor-ouders>
- Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden. (z.d.-b). *SPPOH | Voor scholen*. SPPOH | Stichting Passend Primair Onderwijs Haaglanden. <https://www.sppoh.nl/>
- Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden. (2017). *Ondersteuningsplan 2017–2021: Vertrouwen Verbinden Verantwoorden*. <https://www.sppoh.nl/system/files/inline/Ondersteuningsplan-2017-2021-SPPOH-versie-1.0-definitief-7-juli-2017.pdf>
- Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden. (2021a). *Jaarverslag 2020: Stichting Passend Primair Onderwijs Haaglanden*. <https://www.sppoh.nl/system/files/inline/Jaarverslag%202020%20Definitief.pdf>
- Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden. (2021b). *Ondersteuningsplan 2021–2025: Samen voor passend onderwijs*. <https://www.sppoh.nl/system/files/inline/Ondersteuningsplan%202021%202025%20versie%201.0%20vastgesteld%20door%20Bestuur%20OPR%20en%20OOGO%20%28002%29.pdf>

- SCOH onderwijs en peuteropvang. (2018). Strategische agenda 2018–2022: We are the change! <https://www.scoh.nl/sites/www.scoh.nl/files/documenten/Strategische%20Agenda%202018%202022.pdf>
- SCOH onderwijs en peuteropvang. (2021). Jaarverslag 2020: Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden s-Gravenhage. <https://www.scoh.nl/sites/www.scoh.nl/files/documenten/Jaarverslag%20SCOH%202020%20wg.pdf>
- Smit, F., & Van Kuijk, J. (2016). Naar een wij-cultuur: Voortgang ouderbetrokkenheid in de gemeente Den Haag. https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/4542764/1/RIS295542_Bijlage_naar_eenw_ij-cultuur
- Stacer, M. J., & Perrucci, R. (2012). Parental Involvement with Children at School, Home, and Community. *Journal of Family and Economic Issues*, 34(3), 340–354. <https://doi.org/10.1007/s10834-012-9335-y>
- Stichting Brede Buurtschool Den Haag. (z.d.). HMO Haags Model Ouderbetrokkenheid. <https://www.sbbdenhaag.nl/hmo/>
- Swart, R. (2020). *Negatieve ervaringen passend onderwijs: “Lag regelmatig wakker”*. NU.nl. <https://www.nu.nl/nuij/6054688/negatieve-ervaringen-passend-onderwijs-lag-regelmatig-wakker.html>
- Topor, D. R., Keane, S. P., Shelton, T. L., & Calkins, S. D. (2010). Parent Involvement and Student Academic Performance: A Multiple Mediation Analysis. *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, 38(3), 183–197. <https://doi.org/10.1080/10852352.2010.486297>
- Van der Meer, F. M. (2020). Management van de publieke sector: De hervormingsgevolgen van de voorwaardenscheppende staat voor de publieke dienst in een multilevel governance systeem. Nederland, Den Haag.
- Van Dooren, W., Bouckaert, G., & Halligan, J. (2015). *Performance Management in the Public Sector* (2de ed.). Routledge Taylor & Francis Group.
- Van Engelshoven, I. (2011). Voortgang ouderbetrokkenheid. Gemeente Den Haag. <https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/3347053/1/RIS180276>
- Van Mastrigt, F. (2017). *Leerkrachten in passend onderwijs: je voelt je tekortschieten*. NOS. <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2171786-leerkrachten-in-passend-onderwijs-je-voelt-je-tekortschieten>
- Van Wanroij, A. (2020). *Opnieuw blijkt dat Wet passend onderwijs faalt: driekwart leraren*

- kan geen goede begeleiding geven*. EenVandaag. <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/opnieuw-blijkt-dat-wet-passend-onderwijs-faalt-driekwart-leraren-kan-geen-goede-begeleiding-geven/>
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten. (z.d.). *Wetgeving Passend onderwijs*. VNG. <https://vng.nl/artikelen/wetgeving-passend-onderwijs>
- Vleugels, A. (2015). *Kinderombudsman vindt dat passend onderwijs niet werkt*. NOS. <https://nos.nl/artikel/2056507-kinderombudsman-vindt-dat-passend-onderwijs-niet-werkt>
- Voorwinden, R. (2020). *Inspectie: "Passend onderwijs loopt nog niet overal goed"*. De Algemene Onderwijsbond. <https://www.aob.nl/nieuws/inspectie-passend-onderwijs-loopt-nog-niet-overal-goed/>
- Waddington, H., Sonnenfeld, A., Finetti, J., Gaarder, M., John, D., & Stevenson, J. (2019). Citizen engagement in public services in low- and middle-income countries: A mixed-methods systematic review of participation, inclusion, transparency and accountability (PITA) initiatives. *Campbell Systematic Reviews*, 15, 1–90. <https://doi.org/10.1002/cl2.1025>
- Wang, M. T., & Sheikh-Khalil, S. (2014). Does Parental Involvement Matter for Student Achievement and Mental Health in High School? *Child Development*, 85(2), 610–625. <https://doi.org/10.1111/cdev.12153>
- Waslander, S. (2020). *Pers en politiek: Passend onderwijs in pers en politiek*. Evaluatie Passend Onderwijs. <https://evaluatiepassendonderwijs.nl/publicaties/pers-en-politiek/>
- Waslander, S., & Buwalda-Groeneweg, E. (2017). *Passend onderwijs in pers en politiek: Deel 1*. Evaluatie Passend Onderwijs. <https://evaluatiepassendonderwijs.nl/publicaties/passend-onderwijs-pers-en-politiek-deel-i/>
- Willemsen, B. (2018). *Veel knelpunten bij onderwijs aan zorgleerlingen, politiek wil actie*. NOS. <https://nos.nl/artikel/2233768-veel-knelpunten-bij-onderwijs-aan-zorgleerlingen-politiek-wil-actie>
- Wong, R. S. M., Ho, F. K. W., Wong, W. H. S., Tung, K. T. S., Chow, C. B., Rao, N., Chan, K. L., & Ip, P. (2018). Parental Involvement in Primary School Education: its Relationship with Children's Academic Performance and Psychosocial Competence through Engaging Children with School. *Journal of Child and Family Studies*, 27(5), 1544–1555. <https://doi.org/10.1007/s10826-017-1011-2>

Bijlagen

Bijlage I – Geanonimiseerde gegevens respondenten

1. Leerkrachten

<i>Respondent</i>	<i>Functie</i>
Respondent 1 (geïnterviewd in december 2021)	<i>Respondent 1 is inmiddels een aantal schooljaren leerkracht op een reguliere basisschool in Den Haag. Deze leerkracht heeft recente ervaringen met verschillende groepen, waaronder groep 6 en groep 8, op verschillende basisscholen in Den Haag.</i>
Respondent 2 (geïnterviewd in december 2021)	<i>Respondent 2 is een ervaren leerkracht. Deze leerkracht werkt inmiddels al een aantal jaren voor groep 8 op een reguliere basisschool in Den Haag. Daarvoor heeft deze leerkracht uiteenlopende functies binnen het (speciaal) basisonderwijs bekleedt.</i>
Respondent 3 (geïnterviewd in december 2021)	<i>Respondent 3 is inmiddels een aantal schooljaren leerkracht op een reguliere basisschool in Den Haag. Deze leerkracht werkt momenteel voor groep 8, maar heeft de afgelopen jaren ook voor andere groepen gestaan op verschillende basisscholen in Den Haag.</i>
Respondent 4 (geïnterviewd in december 2021)	<i>Respondent 4 is inmiddels een aantal schooljaren leerkracht. Deze leerkracht heeft ervaringen met verschillende groepen op verschillende reguliere basisscholen in Den Haag.</i>
Respondent 5 (geïnterviewd in december 2021)	<i>Respondent 5 is inmiddels een aantal schooljaren leerkracht. Deze leerkracht heeft ervaringen met verschillende groepen op verschillende reguliere basisscholen in Den Haag.</i>

2. Overige respondenten

<i>Respondent</i>	<i>Functie</i>
Respondent 6 (geïnterviewd in januari 2022)	<i>Respondent 6 is betrokken bij (basis)onderwijs in Den Haag vanuit de rol van adviseur bij Stichting Brede Buurtschool Den Haag (SBB Den Haag). Voorheen is deze respondent werkzaam geweest als adjunct-directeur op een basisschool in Den Haag.</i>
Respondent 7 (geïnterviewd in januari 2022)	<i>Respondent 7 is van 2008 tot 2014 werkzaam geweest als voorzitter van het Haagse Katholieke Samenwerkingsverband 'Weer samen naar school 3501' en als penningmeester van het interconfessionele samenwerkingsverband Leidschendam, Voorburg en Rijswijk. Vanaf 2014 is deze respondent werkzaam geweest als lid van het dagelijks bestuur bij Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden (SPPOH). Ook is respondent 7 tot voorkort werkzaam geweest als clusterdirecteur bij een schoolbestuur met scholen in en rondom Den Haag. Kortom, deze respondent heeft zeer ruime ervaring binnen het basisonderwijs (in Den Haag) en heeft uiteenlopende functies binnen het onderwijs bekleed, van leerkracht tot schooldirecteur tot clusterdirecteur. Sinds kort werkt deze respondent als adviseur binnen het onderwijs. Deze respondent is met name geïnterviewd vanuit zijn rol als lid van het dagelijks bestuur bij Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden.</i>
Respondent 8 (geïnterviewd in januari 2022)	<i>Respondent 8 is werkzaam als clusterdirecteur bij een schoolbestuur met scholen in en rondom Den Haag.</i>

<p>Respondent 9 (geïnterviewd in januari 2022)</p>	<p><i>Respondent 9 is werkzaam binnen de directie van een reguliere basisschool in Den Haag.</i></p>
<p>Respondent 10 (geïnterviewd in januari 2022)</p>	<p><i>Respondent 10 is werkzaam als intern begeleider. Deze respondent is lange tijd werkzaam geweest als leerkracht en heeft ruime ervaring binnen het (basis)onderwijs. Als leerkracht heeft deze respondent ervaringen met verschillende groepen op verschillende basisscholen in Den Haag. Ook heeft deze respondent allerlei verschillende zorgtaken vervuld binnen verschillende basisscholen. Deze respondent is met name geïnterviewd vanuit haar rol als intern begeleider.</i></p>
<p>Respondent 11 (geïnterviewd in december 2021)</p>	<p><i>Respondent 11 is een ouder van twee kinderen die tot en met schooljaar 2020-2021 op een reguliere basisschool in Den Haag zaten. Eén van de kinderen zit sinds schooljaar 2021-2022 op de middelbare school en het andere kind is veranderd van basisschool in verband met een verhuizing. Het oudste kind heeft op twee verschillende basisscholen in Den Haag gezeten.</i></p>
<p>Respondent 12 (geïnterviewd in december 2021)</p>	<p><i>Respondent 12 is ouder van één kind dat momenteel in groep 7 van een reguliere basisschool in Den Haag zit. Deze respondent heeft een tweede kind in de tweede klas van de middelbare school. Dit kind heeft tevens op de betreffende basisschool in Den Haag gezeten.</i></p>
<p>Respondent 13 (geïnterviewd in januari 2022)</p>	<p><i>Respondent 13 is ouder van twee kinderen. Eén kind zit momenteel in groep 6 en het andere kind zit momenteel in groep 8 van een reguliere basisschool in Den Haag.</i></p>

Bijlage II – Interviewscript leerkrachten***Opbouw interviews*****1. Voorstellen**

De onderzoeker en respondent stellen zich (voor zover nodig) aan elkaar voor.

2. Afspraken met betrekking tot privacy en opname

De onderzoeker benoemt de eerder gemaakte afspraken met betrekking tot privacy en audio-opname en vraagt de respondent om akkoord ter controle. Ook geeft de onderzoeker aan dat het mogelijk is om het interview op elk gewenst moment af te breken indien de respondent zich niet prettig voelt. De respondent is tevens niet verplicht om op alle vragen van de onderzoeker antwoord te geven. Indien de respondent een vraag niet wenst te beantwoorden, gaat de onderzoeker verder met de volgende vraag.

3. Uitleg onderzoek

De onderzoeker licht kort de context en het doel van het onderzoek toe.

4. Vragen van respondent voorafgaand aan interview

De onderzoeker vraagt de respondent of hij/zij nog vragen heeft voorafgaand aan het daadwerkelijke interview.

5. Interview

De onderzoeker vertelt nu graag te willen beginnen aan het interview. De onderzoeker vertelt dat het interview gaat over de realisatie van passend onderwijs in de klas. Hierbij gaat het met name om de rol die ouderbetrokkenheid hierin speelt. In het interview komen vier concrete onderwerpen aan de orde, te weten:

- 1. Ouderbetrokkenheid*
- 2. Vormen van ouderbetrokkenheid*
- 3. Effecten van ouderbetrokkenheid*
- 4. Ouderbetrokkenheid en passend onderwijs*

De onderzoeker neemt vervolgens het daadwerkelijke interview af. Hierbij gebruikt de onderzoeker de vragen die worden beschreven onder 'Vragen interview' als basis. Gezien

het interview een semigestructureerde insteek heeft, anticipeert de onderzoeker tevens op antwoorden van de respondent door aanvullende vragen te stellen en om verduidelijking te vragen.

6. Afronding

De onderzoeker rond het interview af door te vragen of de respondent nog bepaalde punten wil bespreken die onbelicht zijn gebleven tijdens het interview. Ook bedankt de onderzoeker de respondent hartelijk voor deelname aan het onderzoek. Indien gewenst, maken de onderzoeker en respondent afspraken over nader contact over bijvoorbeeld de resultaten van het onderzoek.

Vragen interview

Ouderbetrokkenheid

- *Hoe kijkt u aan tegen ouderbetrokkenheid ofwel de betrokkenheid van ouders bij het leerproces en de schoolactiviteiten van hun kind op school en de samenwerking tussen ouders en school ten behoeve van de ontwikkeling van hun kind?*
- *Wat zijn uw ervaringen met ouderbetrokkenheid tot nu toe?*
- *Vindt u ouderbetrokkenheid belangrijk? En waarom?*
- *Tonen alle ouders en/of verzorgers dezelfde mate van ouderbetrokkenheid?*
- *In hoeverre bent u tevreden met de mate waarin ouders ouderbetrokkenheid tonen?*
- *Welke factoren hebben volgens u invloed op de totstandkoming van ouderbetrokkenheid?*
- *Welke factoren hebben volgens u invloed op de mate van ouderbetrokkenheid?*

Vormen van ouderbetrokkenheid

- *Welke vormen van ouderbetrokkenheid herkent u in uw huidige praktijk? Met andere woorden: Op welke manieren zijn ouders betrokken bij het leerproces en de schoolactiviteiten van hun kinderen op school?*
- *Wat zijn de voor- en nadelen van deze vormen van ouderbetrokkenheid?*

Effecten van ouderbetrokkenheid

- *Welke effecten brengt ouderbetrokkenheid met zich?*
- *Wat zijn de positieve effecten van ouderbetrokkenheid?*
- *Wat zijn de negatieve effecten van ouderbetrokkenheid?*
- *Wat levert ouderbetrokkenheid u op?*
- *Is ouderbetrokkenheid van toegevoegde waarde voor uw handelen als leerkracht?*
- *Is ouderbetrokkenheid van toegevoegde waarde voor de ontwikkeling van uw leerlingen?*

Ouderbetrokkenheid en passend onderwijs

- *Kan ouderbetrokkenheid volgens u gerelateerd worden aan passend onderwijs? En waarom?*
- *Wat kan ouderbetrokkenheid volgens u betekenen in de realisatie van passend onderwijs (in de klas)?*
- *Draagt ouderbetrokkenheid bij aan het bieden van passende ondersteuning aan leerlingen in de klas? Zo ja, hoe?*

Bijlage III – Interviewscript adviseur**Opbouw interviews****1. Voorstellen**

De onderzoeker en respondent stellen zich (voor zover nodig) aan elkaar voor.

2. Afspraken met betrekking tot privacy en opname

De onderzoeker benoemt de eerder gemaakte afspraken met betrekking tot privacy en audio-opname en vraagt de respondent om akkoord ter controle. Ook geeft de onderzoeker aan dat het mogelijk is om het interview op elk gewenst moment af te breken indien de respondent zich niet prettig voelt. De respondent is tevens niet verplicht om op alle vragen van de onderzoeker antwoord te geven. Indien de respondent een vraag niet wenst te beantwoorden, gaat de onderzoeker verder met de volgende vraag.

3. Uitleg onderzoek

De onderzoeker licht kort de context en het doel van het onderzoek toe.

4. Vragen van respondent voorafgaand aan interview

De onderzoeker vraagt de respondent of hij/zij nog vragen heeft voorafgaand aan het daadwerkelijke interview.

5. Interview

De onderzoeker vertelt nu graag te willen beginnen aan het interview. De onderzoeker vertelt dat het interview gaat over de realisatie van passend onderwijs in de klas. Hierbij gaat het met name om de rol die ouderbetrokkenheid hierin speelt. In het interview komen vier concrete onderwerpen aan de orde, te weten:

- 1. Basisonderwijs in Den Haag*
- 2. Passend onderwijs en ouderbetrokkenheid binnen het basisonderwijs in Den Haag*
- 3. Ouderbetrokkenheid: het Haags Model Ouderbetrokkenheid*
- 4. Ouderbetrokkenheid: de praktijk in Den Haag*

De onderzoeker neemt vervolgens het daadwerkelijke interview af. Hierbij gebruikt de onderzoeker de vragen die worden beschreven onder 'Vragen interview' als basis. Gezien

het interview een semigestructureerde insteek heeft, anticipeert de onderzoeker tevens op antwoorden van de respondent door aanvullende vragen te stellen en om verduidelijking te vragen.

6. Afronding

De onderzoeker rond het interview af door te vragen of de respondent nog bepaalde punten wil bespreken die onbelicht zijn gebleven tijdens het interview. Ook bedankt de onderzoeker de respondent hartelijk voor deelname aan het onderzoek. Indien gewenst, maken de onderzoeker en respondent afspraken over nader contact over bijvoorbeeld de resultaten van het onderzoek.

Vragen interview

Basisonderwijs in Den Haag

- *Op welke wijze bent u betrokken bij het basisonderwijs in Den Haag?*
- *In hoeverre werkt u samen en/of adviseert u organisaties (Gemeente Den Haag, schoolbesturen, scholen, etc.) die te maken hebben met het basisonderwijs in Den Haag?*

Passend onderwijs en ouderbetrokkenheid binnen het basisonderwijs in Den Haag

- *Op welke wijze bent u betrokken bij het thema passend onderwijs binnen het basisonderwijs in Den Haag?*
- *Op welke wijze bent u betrokken bij het thema ouderbetrokkenheid binnen het basisonderwijs in Den Haag?*

Ouderbetrokkenheid: het Haags Model Ouderbetrokkenheid

- *Op welke wijze is het Haags Model Ouderbetrokkenheid tot stand gekomen?*
- *Waarom is het Haags Model Ouderbetrokkenheid ontwikkeld?*
- *Wat is/zijn het doel/de doelen van het Haags Model Ouderbetrokkenheid?*
- *Hoe is het Haags Model Ouderbetrokkenheid door-/ingevoerd?*

Ouderbetrokkenheid: de praktijk in Den Haag

- *Hoe functioneert het Haags Model Ouderbetrokkenheid?*
- *Welke effecten brengt het Haags Model Ouderbetrokkenheid met zich?*
- *Hoe gaan schoolbesturen om met het Haags Model Ouderbetrokkenheid?*
- *Hoe gaan scholen om met het Haags Model Ouderbetrokkenheid?*
- *Hoe staat ouderbetrokkenheid er volgens u voor binnen het basisonderwijs in Den Haag?*
- *Welke ontwikkelingen hebben de afgelopen jaren plaatsgevonden met betrekking tot ouderbetrokkenheid binnen het basisonderwijs in Den Haag?*

Bijlage IV – Interviewscript SPPOH***Opbouw interviews*****1. Voorstellen**

De onderzoeker en respondent stellen zich (voor zover nodig) aan elkaar voor.

2. Afspraken met betrekking tot privacy en opname

De onderzoeker benoemt de eerder gemaakte afspraken met betrekking tot privacy en audio-opname en vraagt de respondent om akkoord ter controle. Ook geeft de onderzoeker aan dat het mogelijk is om het interview op elk gewenst moment af te breken indien de respondent zich niet prettig voelt. De respondent is tevens niet verplicht om op alle vragen van de onderzoeker antwoord te geven. Indien de respondent een vraag niet wenst te beantwoorden, gaat de onderzoeker verder met de volgende vraag.

3. Uitleg onderzoek

De onderzoeker licht kort de context en het doel van het onderzoek toe.

4. Vragen van respondent voorafgaand aan interview

De onderzoeker vraagt de respondent of hij/zij nog vragen heeft voorafgaand aan het daadwerkelijke interview.

5. Interview

De onderzoeker vertelt nu graag te willen beginnen aan het interview. De onderzoeker vertelt dat het interview gaat over de realisatie van passend onderwijs in de klas. Hierbij gaat het met name om de rol die ouderbetrokkenheid hierin speelt. In het interview komen drie concrete onderwerpen aan de orde, te weten:

- 1. Onderwijs in Den Haag*
- 2. Ouderbetrokkenheid*
- 3. Ouderbetrokkenheid en passend onderwijs*

De onderzoeker neemt vervolgens het daadwerkelijke interview af. Hierbij gebruikt de onderzoeker de vragen die worden beschreven onder 'Vragen interview' als basis. Gezien het interview een semigestructureerde insteek heeft, anticipeert de onderzoeker tevens op

antwoorden van de respondent door aanvullende vragen te stellen en om verduidelijking te vragen.

6. Afronding

De onderzoeker rond het interview af door te vragen of de respondent nog bepaalde punten wil bespreken die onbelicht zijn gebleven tijdens het interview. Ook bedankt de onderzoeker de respondent hartelijk voor deelname aan het onderzoek. Indien gewenst, maken de onderzoeker en respondent afspraken over nader contact over bijvoorbeeld de resultaten van het onderzoek.

Vragen interview

Onderwijs in Den Haag

- *Op welke wijze bent u betrokken bij het basisonderwijs in Den Haag?*
- *Welke doelen beoogt u te bereiken met betrekking tot het basisonderwijs in Den Haag?*
- *Op welke wijze tracht u uw voornaamste doelen ten aanzien van het basisonderwijs in Den Haag te realiseren?*
- *Met welke partijen werkt u allemaal samen met betrekking tot het basisonderwijs in Den Haag? Kunt u kort toelichten op welke wijze u samenwerkt met deze verschillende partijen?*

Ouderbetrokkenheid

- *Op welke wijze bent u betrokken bij het thema ouderbetrokkenheid binnen het basisonderwijs in Den Haag?*
- *Welke doelen heeft u ten aanzien van ouderbetrokkenheid binnen het basisonderwijs in Den Haag?*
- *In hoeverre speelt het beleid van de Gemeente Den Haag een rol bij ouderbetrokkenheid binnen het basisonderwijs?*
- *In hoeverre verschilt de wijze waarop schoolbesturen omgaan met het thema ouderbetrokkenheid?*

- *In hoeverre verschilt de wijze waarop scholen omgaan met het thema ouderbetrokkenheid?*

Ouderbetrokkenheid en passend onderwijs

- *Kan ouderbetrokkenheid volgens u gerelateerd worden aan passend onderwijs? En waarom?*
- *Wat kan ouderbetrokkenheid volgens u betekenen in de realisatie van passend onderwijs (in de klas)? En welke rol vervult u hierbij?*
- *Draagt ouderbetrokkenheid bij aan het bieden van passende ondersteuning aan leerlingen in de klas? Zo ja, hoe?*

Bijlage V – Interviewscript schoolbestuur***Opbouw interviews*****1. Voorstellen**

De onderzoeker en respondent stellen zich (voor zover nodig) aan elkaar voor.

2. Afspraken met betrekking tot privacy en opname

De onderzoeker benoemt de eerder gemaakte afspraken met betrekking tot privacy en audio-opname en vraagt de respondent om akkoord ter controle. Ook geeft de onderzoeker aan dat het mogelijk is om het interview op elk gewenst moment af te breken indien de respondent zich niet prettig voelt. De respondent is tevens niet verplicht om op alle vragen van de onderzoeker antwoord te geven. Indien de respondent een vraag niet wenst te beantwoorden, gaat de onderzoeker verder met de volgende vraag.

3. Uitleg onderzoek

De onderzoeker licht kort de context en het doel van het onderzoek toe.

4. Vragen van respondent voorafgaand aan interview

De onderzoeker vraagt de respondent of hij/zij nog vragen heeft voorafgaand aan het daadwerkelijke interview.

5. Interview

De onderzoeker vertelt nu graag te willen beginnen aan het interview. De onderzoeker vertelt dat het interview gaat over de realisatie van passend onderwijs in de klas. Hierbij gaat het met name om de rol die ouderbetrokkenheid hierin speelt. In het interview komen vier concrete onderwerpen aan de orde, te weten:

- 1. Ouderbetrokkenheid*
- 2. Vormen van ouderbetrokkenheid*
- 3. Effecten van ouderbetrokkenheid*
- 4. Ouderbetrokkenheid en passend onderwijs*

De onderzoeker neemt vervolgens het daadwerkelijke interview af. Hierbij gebruikt de onderzoeker de vragen die worden beschreven onder 'Vragen interview' als basis. Gezien

het interview een semigestructureerde insteek heeft, anticipeert de onderzoeker tevens op antwoorden van de respondent door aanvullende vragen te stellen en om verduidelijking te vragen.

6. Afronding

De onderzoeker rond het interview af door te vragen of de respondent nog bepaalde punten wil bespreken die onbelicht zijn gebleven tijdens het interview. Ook bedankt de onderzoeker de respondent hartelijk voor deelname aan het onderzoek. Indien gewenst, maken de onderzoeker en respondent afspraken over nader contact over bijvoorbeeld de resultaten van het onderzoek.

Vragen interview

Ouderbetrokkenheid

- *Hoe kijkt u als clusterdirecteur aan tegen ouderbetrokkenheid ofwel de betrokkenheid van ouders bij het leerproces en de schoolactiviteiten van hun kind op school en de samenwerking tussen ouders en school ten behoeve van de ontwikkeling van hun kind?*
- *Vindt u ouderbetrokkenheid belangrijk? En waarom?*
- *In hoeverre ziet u verschillen tussen scholen in hun beleid met betrekking tot ouderbetrokkenheid?*
- *In hoeverre ziet u verschillen tussen scholen in hun werkwijze ten aanzien van ouderbetrokkenheid?*
- *In hoeverre tonen ouders binnen de scholen binnen uw schoolbestuur ouderbetrokkenheid?*
- *In hoeverre bent u tevreden over de mate van ouderbetrokkenheid binnen de scholen binnen uw schoolbestuur? En waarom?*
- *In hoeverre ziet u verschillen in de mate van ouderbetrokkenheid binnen uw schoolbestuur (tussen verschillende scholen, wijken, etc.)?*
- *Welke factoren hebben volgens u invloed op de totstandkoming van ouderbetrokkenheid?*
- *Welke factoren hebben volgens u invloed op de mate van ouderbetrokkenheid?*

Vormen van ouderbetrokkenheid

- *Hoe geeft u ouderbetrokkenheid vorm binnen uw schoolbestuur?*
- *Welk beleid heeft u ontwikkeld met betrekking tot ouderbetrokkenheid? Hoe is dit beleid tot stand gekomen? En in hoeverre speelt het beleid vanuit de gemeente, het samenwerkingsverband, etc. hierin een rol?*
- *Welke vormen van ouderbetrokkenheid herkent u binnen de scholen van uw schoolbestuur? Met andere woorden: Op welke manieren komt (het beleid omtrent) ouderbetrokkenheid tot stand in de dagelijkse praktijk?*
- *Wat zijn de voor- en nadelen van deze vormen van ouderbetrokkenheid?*

Effecten van ouderbetrokkenheid

- *Welke effecten brengt ouderbetrokkenheid met zich?*
- *Wat zijn de positieve effecten van ouderbetrokkenheid?*
- *Wat zijn de negatieve effecten van ouderbetrokkenheid?*
- *Wat levert ouderbetrokkenheid de scholen binnen uw schoolbestuur op?*

Ouderbetrokkenheid en passend onderwijs

- *Wat betekent ouderbetrokkenheid voor het onderwijs in de klas op de scholen binnen uw schoolbestuur?*
- *Kan ouderbetrokkenheid volgens u gerelateerd worden aan passend onderwijs? En waarom?*
- *Wat kan ouderbetrokkenheid volgens u betekenen in de realisatie van passend onderwijs (in de klas)?*
- *Draagt ouderbetrokkenheid bij aan het bieden van passende ondersteuning aan leerlingen in de klas? Zo ja, hoe?*

Bijlage VI – Interviewscript schooldirectie***Opbouw interviews*****1. Voorstellen**

De onderzoeker en respondent stellen zich (voor zover nodig) aan elkaar voor.

2. Afspraken met betrekking tot privacy en opname

De onderzoeker benoemt de eerder gemaakte afspraken met betrekking tot privacy en audio-opname en vraagt de respondent om akkoord ter controle. Ook geeft de onderzoeker aan dat het mogelijk is om het interview op elk gewenst moment af te breken indien de respondent zich niet prettig voelt. De respondent is tevens niet verplicht om op alle vragen van de onderzoeker antwoord te geven. Indien de respondent een vraag niet wenst te beantwoorden, gaat de onderzoeker verder met de volgende vraag.

3. Uitleg onderzoek

De onderzoeker licht kort de context en het doel van het onderzoek toe.

4. Vragen van respondent voorafgaand aan interview

De onderzoeker vraagt de respondent of hij/zij nog vragen heeft voorafgaand aan het daadwerkelijke interview.

5. Interview

De onderzoeker vertelt nu graag te willen beginnen aan het interview. De onderzoeker vertelt dat het interview gaat over de realisatie van passend onderwijs in de klas. Hierbij gaat het met name om de rol die ouderbetrokkenheid hierin speelt. In het interview komen vier concrete onderwerpen aan de orde, te weten:

- 1. Ouderbetrokkenheid*
- 2. Vormen van ouderbetrokkenheid*
- 3. Effecten van ouderbetrokkenheid*
- 4. Ouderbetrokkenheid en passend onderwijs*

De onderzoeker neemt vervolgens het daadwerkelijke interview af. Hierbij gebruikt de onderzoeker de vragen die worden beschreven onder 'Vragen interview' als basis. Gezien

het interview een semigestructureerde insteek heeft, anticipeert de onderzoeker tevens op antwoorden van de respondent door aanvullende vragen te stellen en om verduidelijking te vragen.

6. Afronding

De onderzoeker rond het interview af door te vragen of de respondent nog bepaalde punten wil bespreken die onbelicht zijn gebleven tijdens het interview. Ook bedankt de onderzoeker de respondent hartelijk voor deelname aan het onderzoek. Indien gewenst, maken de onderzoeker en respondent afspraken over nader contact over bijvoorbeeld de resultaten van het onderzoek.

Vragen interview

Ouderbetrokkenheid

- *Hoe kijkt u als directielid aan tegen ouderbetrokkenheid ofwel de betrokkenheid van ouders bij het leerproces en de schoolactiviteiten van hun kind op school en de samenwerking tussen ouders en school ten behoeve van de ontwikkeling van hun kind?*
- *Vindt u ouderbetrokkenheid belangrijk? En waarom?*
- *In hoeverre ziet u verschillen tussen leerkrachten in hun werkwijze ten aanzien van ouderbetrokkenheid?*
- *In hoeverre tonen ouders binnen uw school ouderbetrokkenheid?*
- *In hoeverre bent u tevreden over de mate van ouderbetrokkenheid binnen uw school? En waarom?*
- *In hoeverre ziet u verschillen in de mate van ouderbetrokkenheid binnen uw school (tussen verschillende groepen, leerkrachten, bouwen, etc.)?*
- *Tonen alle ouders en/of verzorgers dezelfde mate van ouderbetrokkenheid?*
- *Welke factoren hebben volgens u invloed op de totstandkoming van ouderbetrokkenheid?*
- *Welke factoren hebben volgens u invloed op de mate van ouderbetrokkenheid?*

Vormen van ouderbetrokkenheid

- *Hoe geeft u ouderbetrokkenheid vorm op uw school?*
- *Welk beleid heeft u ontwikkeld met betrekking tot ouderbetrokkenheid? Hoe is dit beleid tot stand gekomen? En in hoeverre speelt het beleid vanuit het schoolbestuur, de gemeente, het samenwerkingsverband, etc. hierin een rol?*
- *Welke vormen van ouderbetrokkenheid herkent u in uw huidige praktijk? Met andere woorden: Op welke manieren komt (het beleid omtrent) ouderbetrokkenheid tot stand in de dagelijkse praktijk?*
- *Wat zijn de voor- en nadelen van deze vormen van ouderbetrokkenheid?*

Effecten van ouderbetrokkenheid

- *Welke effecten brengt ouderbetrokkenheid met zich?*
- *Wat zijn de positieve effecten van ouderbetrokkenheid?*
- *Wat zijn de negatieve effecten van ouderbetrokkenheid?*
- *Wat levert ouderbetrokkenheid de school op?*

Ouderbetrokkenheid en passend onderwijs

- *Wat betekent ouderbetrokkenheid voor de leerkrachten bij u op school?*
- *Wat betekent ouderbetrokkenheid voor het onderwijs in de klas bij u op school?*
- *Kan ouderbetrokkenheid volgens u gerelateerd worden aan passend onderwijs? En waarom?*
- *Wat kan ouderbetrokkenheid volgens u betekenen in de realisatie van passend onderwijs (in de klas)?*
- *Draagt ouderbetrokkenheid bij aan het bieden van passende ondersteuning aan leerlingen in de klas? Zo ja, hoe?*

Bijlage VII – Interviewscript intern begeleider (en leerkracht)**Opbouw interviews****1. Voorstellen**

De onderzoeker en respondent stellen zich (voor zover nodig) aan elkaar voor.

2. Afspraken met betrekking tot privacy en opname

De onderzoeker benoemt de eerder gemaakte afspraken met betrekking tot privacy en audio-opname en vraagt de respondent om akkoord ter controle. Ook geeft de onderzoeker aan dat het mogelijk is om het interview op elk gewenst moment af te breken indien de respondent zich niet prettig voelt. De respondent is tevens niet verplicht om op alle vragen van de onderzoeker antwoord te geven. Indien de respondent een vraag niet wenst te beantwoorden, gaat de onderzoeker verder met de volgende vraag.

3. Uitleg onderzoek

De onderzoeker licht kort de context en het doel van het onderzoek toe.

4. Vragen van respondent voorafgaand aan interview

De onderzoeker vraagt de respondent of hij/zij nog vragen heeft voorafgaand aan het daadwerkelijke interview.

5. Interview

De onderzoeker vertelt nu graag te willen beginnen aan het interview. De onderzoeker vertelt dat het interview gaat over de realisatie van passend onderwijs in de klas. Hierbij gaat het met name om de rol die ouderbetrokkenheid hierin speelt. In het interview komen vier concrete onderwerpen aan de orde, te weten:

- 1. Ouderbetrokkenheid*
- 2. Vormen van ouderbetrokkenheid*
- 3. Effecten van ouderbetrokkenheid*
- 4. Ouderbetrokkenheid en passend onderwijs*

De onderzoeker neemt vervolgens het daadwerkelijke interview af. Hierbij gebruikt de onderzoeker de vragen die worden beschreven onder 'Vragen interview' als basis. Gezien

het interview een semigestructureerde insteek heeft, anticipeert de onderzoeker tevens op antwoorden van de respondent door aanvullende vragen te stellen en om verduidelijking te vragen.

6. Afronding

De onderzoeker rond het interview af door te vragen of de respondent nog bepaalde punten wil bespreken die onbelicht zijn gebleven tijdens het interview. Ook bedankt de onderzoeker de respondent hartelijk voor deelname aan het onderzoek. Indien gewenst, maken de onderzoeker en respondent afspraken over nader contact over bijvoorbeeld de resultaten van het onderzoek.

Vragen interview

Ouderbetrokkenheid

- *Hoe kijkt u aan tegen ouderbetrokkenheid ofwel de betrokkenheid van ouders bij het leerproces en de schoolactiviteiten van hun kind op school en de samenwerking tussen ouders en school ten behoeve van de ontwikkeling van hun kind?*
- *Wat zijn uw ervaringen met ouderbetrokkenheid tot nu toe? Verschillen deze ervaringen vanuit uw rol als leerkracht en intern begeleider?*
- *Op welke wijze komt u als intern begeleider in aanraking met ouderbetrokkenheid?*
- *Vindt u ouderbetrokkenheid belangrijk? En waarom?*
- *Tonen alle ouders en/of verzorgers dezelfde mate van ouderbetrokkenheid?*
- *In hoeverre ziet u verschillen in de mate van ouderbetrokkenheid tussen verschillende klassen?*
- *Welke factoren hebben volgens u invloed op de totstandkoming van ouderbetrokkenheid?*
- *Welke factoren hebben volgens u invloed op de mate van ouderbetrokkenheid?*

Vormen van ouderbetrokkenheid

- *Welke vormen van ouderbetrokkenheid herkent u in uw huidige praktijk? Met andere woorden: Op welke manieren zijn ouders betrokken bij het leerproces en de schoolactiviteiten van hun kinderen op school?*
- *Wat zijn de voor- en nadelen van deze vormen van ouderbetrokkenheid?*

Effecten van ouderbetrokkenheid

- *Welke effecten brengt ouderbetrokkenheid met zich?*
- *Wat zijn de positieve effecten van ouderbetrokkenheid?*
- *Wat zijn de negatieve effecten van ouderbetrokkenheid?*
- *Wat levert ouderbetrokkenheid u op?*
- *Wat levert ouderbetrokkenheid leerkrachten op?*
- *Wat levert ouderbetrokkenheid de school op?*
- *Wat levert ouderbetrokkenheid ouders op?*
- *Is ouderbetrokkenheid van toegevoegde waarde voor het handelen van leerkrachten?*
- *Is ouderbetrokkenheid van toegevoegde waarde voor de ontwikkeling van leerlingen?*

Ouderbetrokkenheid en passend onderwijs

- *Kan ouderbetrokkenheid volgens u gerelateerd worden aan passend onderwijs? En waarom?*
- *Op welke wijze komt u als intern begeleider in aanraking met passend onderwijs?*
- *Wat kan ouderbetrokkenheid volgens u betekenen in de realisatie van passend onderwijs (in de klas)?*
- *Draagt ouderbetrokkenheid bij aan het bieden van passende ondersteuning aan leerlingen in de klas? Zo ja, hoe?*

Bijlage VIII – Interviewscript ouders***Opbouw interviews*****1. Voorstellen**

De onderzoeker en respondent stellen zich (voor zover nodig) aan elkaar voor.

2. Afspraken met betrekking tot privacy en opname

De onderzoeker benoemt de eerder gemaakte afspraken met betrekking tot privacy en audio-opname en vraagt de respondent om akkoord ter controle. Ook geeft de onderzoeker aan dat het mogelijk is om het interview op elk gewenst moment af te breken indien de respondent zich niet prettig voelt. De respondent is tevens niet verplicht om op alle vragen van de onderzoeker antwoord te geven. Indien de respondent een vraag niet wenst te beantwoorden, gaat de onderzoeker verder met de volgende vraag.

3. Uitleg onderzoek

De onderzoeker licht kort de context en het doel van het onderzoek toe.

4. Vragen van respondent voorafgaand aan interview

De onderzoeker vraagt de respondent of hij/zij nog vragen heeft voorafgaand aan het daadwerkelijke interview.

5. Interview

De onderzoeker vertelt nu graag te willen beginnen aan het interview. De onderzoeker vertelt dat het interview gaat over de realisatie van passend onderwijs in de klas. Hierbij gaat het met name om de rol die ouderbetrokkenheid hierin speelt. In het interview komen vier concrete onderwerpen aan de orde, te weten:

- 1. Ouderbetrokkenheid*
- 2. Vormen van ouderbetrokkenheid*
- 3. Effecten van ouderbetrokkenheid*
- 4. Ouderbetrokkenheid en passend onderwijs*

De onderzoeker neemt vervolgens het daadwerkelijke interview af. Hierbij gebruikt de onderzoeker de vragen die worden beschreven onder 'Vragen interview' als basis. Gezien

het interview een semigestructureerde insteek heeft, anticipeert de onderzoeker tevens op antwoorden van de respondent door aanvullende vragen te stellen en om verduidelijking te vragen.

6. Afronding

De onderzoeker rond het interview af door te vragen of de respondent nog bepaalde punten wil bespreken die onbelicht zijn gebleven tijdens het interview. Ook bedankt de onderzoeker de respondent hartelijk voor deelname aan het onderzoek. Indien gewenst, maken de onderzoeker en respondent afspraken over nader contact over bijvoorbeeld de resultaten van het onderzoek.

Vragen interview

Ouderbetrokkenheid

- *Vindt u het belangrijk om betrokken te zijn bij het leerproces en de schoolactiviteiten van uw kind(eren)? En waarom?*
- *In hoeverre bent u nauw betrokken bij het leerproces en de schoolactiviteiten van uw kind(eren)?*
- *In hoeverre voelt u zich een gelijkwaardig en gewaardeerd gesprekspartner?*
- *Bent u altijd in dezelfde mate betrokken geweest? En waarom?*
- *Welke factoren zorgden ervoor dat u betrokken was/bleef?*

Vormen van ouderbetrokkenheid

- *In hoeverre zet de school zich in om ouders te betrekken en informeren?*
- *In hoeverre zet(ten) de leerkracht(en) zich in om ouders te betrekken en informeren?*
- *Welke vormen van ouderbetrokkenheid herkent u op de basisschool van uw kind(eren)? Met andere woorden: Op welke manieren wordt u betrokken bij het leerproces en de schoolactiviteiten van uw kind(eren) op school?*
- *Wat zijn de voor- en nadelen van deze vormen van ouderbetrokkenheid?*

Effecten van ouderbetrokkenheid

- *Welke effecten brengt ouderbetrokkenheid met zich?*

- *Wat levert ouderbetrokkenheid u op?*
- *Is ouderbetrokkenheid van toegevoegde waarde voor de ontwikkeling van uw kind(eren)?*

Ouderbetrokkenheid en passend onderwijs

- *Bent u van mening dat uw ouderbetrokkenheid invloed heeft op de ontwikkeling en het onderwijs van uw kind(eren) op school? En waarom en hoe?*
- *Merkt u dat de leerkracht(en) van uw kind(eren) het onderwijs aan en de ondersteuning van uw kind(eren) aanpassen naar aanleiding van uw input? En waarom en hoe?*

Bijlage IX – Uitwerking interviews leerkrachten

De uitwerking van de interviews met de leerkrachten is in het bezit van de onderzoeker. De afgenomen interviews zijn getranscribeerd en geanalyseerd zoals beschreven in hoofdstuk 3. Het schema met de gecodeerde interviewfragmenten per hoofdonderwerp, term en respondent is opvraagbaar bij de onderzoeker. In deze digitaal toegankelijke versie van de scriptie zijn de fragmenten bewust weggelaten in verband met persoonlijke uitspraken. Mede aan de hand van de interviewfragmenten zijn de resultaten in hoofdstuk 4 beschreven.

Bijlage X – Uitwerking interviews overige respondenten

De uitwerkingen van de interviews met de overige respondenten zijn in het bezit van de onderzoeker. De afgenomen interviews zijn getranscribeerd en geanalyseerd zoals beschreven in hoofdstuk 3. De schema's met de gecodeerde interviewfragmenten per hoofdonderwerp, term en respondent zijn opvraagbaar bij de onderzoeker. In deze digitaal toegankelijke versie van de scriptie zijn de fragmenten bewust weggelaten in verband met persoonlijke uitspraken. Mede aan de hand van de interviewfragmenten zijn de resultaten in hoofdstuk 4 beschreven.

1. Adviseur (Respondent 6)

2. SPPOH (Respondent 7)

3. Schoolbestuur (Respondent 8)

4. Schooldirectie (Respondent 9)

5. Intern begeleider (en leerkracht) (Respondent 10)

6. Ouders